

Satversmes tiesas sēdes stenogramma

2006.gada 7.februārī

Sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājs

Aivars Endziņš.

A.Endziņš

Tiesas sēdi pasludinu par atklātu.

Tiek izskatīta lieta Nr. 2005-16-01 *“Par 2004. gada 20. decembra likuma “Grozījumi likumā “Par dzīvojamo telpu īri”” 13. panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 91. un 105. pantam”*.

Lietu Satversmes tiesa izskata pilnā sastāvā. Tiesneši: Jelāgins, Lepse, Branta, Apsītis, Čepāne, Kūtris un Endziņš.

Lietas dalībnieki:

Saeimas pilnvarotais pārstāvis **Juris Narkēvičs.**

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvis zvērināts advokāts **Lauris Liepa.**

L.Liepa

Godātā tiesa! Advokāts Lauris Liepa. Pārstāvu uz pilnvaras pamata un arī uz advokāta ordera pamata pieteicēju Baibu Paulsoni.

A.Endziņš.

Paldies. Un Egils Radziņš.

E.Radziņš.

Godājamā tiesa. Zvērināts advokāts Egils Radziņš. Es pārstāvu uz pilnvaras un ordera pamata pieteicēju Ingūnu Ernesti.

A.Endziņš.

Paldies. Kā paliek ar pārējo pieteicēju pārstāvjiem?

A.Erneste.

Esmu Anda Erneste. Pārstāvu pati sevi un uz pilnvaras pamata Ilmāru Ernestu.

P.Klēbahs

Esmu Pauls Klēbahs. Uz pilnvaras pamata pārstāvu Arni Andersonu.

A.Endziņš.

Pieaicinātās personas:

Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijas priekšsēdētājs **Staņislavs Šķesters**;

Reģionālās attīstības un pašvaldības lietu ministrijas valsts sekretāre **Ilze Kukute**;

Reģionālās attīstības un pašvaldības lietu ministrijas Mājokļu politikas departamenta direktore **Ilze Oša**;

Rīgas domes Komunālo un dzīvokļu jautājumu komitejas priekšsēdētājs **Ivars Gaters**;

Latvijas namīpašnieku asociācijas viceprezidents **Dmitrijs Trofimovs**;

Denacionalizēto māju īrnieku tiesību aizstāvības biedrības priekšsēdētājs **Dmitrijs Tīme...**
nav ieradies...

Kādi ir lietas dalībnieku viedokļi par tiesas sēdes uzsākšanu bez pieaicinātās personas klātbūtnes?

(Neiebilst.)

Paldies.

Vai lietas dalībniekiem ir kādi lūgumi?

Pieteicēju pārstāvjiem? Radziņa kungs? Liepas kungs?

L.Liepa.

Paldies, nav... Attiecībā uz mūsu iespējām procesuālajā.... lai atvieglotu godātās tiesas darbu, ja ir atļauts....

A.Endziņš.

Saeimas pārstāvim? Nav. Paldies.

Līdz ar to tiek uzsākta lietas izskatīšana pēc būtības. Tiks nolasīts tiesneša ziņojums.

Lūdzu, Apsīša kungs!

R.Apsītis.

2005. gada 8. jūlijā pēc Ilmāra Ernesta, Baibas Paulsones, Andas Ernestes, Ingūnas Ernestes un Arņa Andersona konstitucionālās sūdzības, Satversmes tiesas 2.kolēģija *ierosināja lietu "Par 2004. gada 20. decembra likuma "Grozījumi likumā "Par dzīvojamo telpu īri" 13. panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 91. un 105. pantam"*.

Saeimas atbildes rakstu Satversmes tiesa saņēma 2005. gada 15. augustā.

Sagatavojot lietu izskatīšanai, Satversmes tiesa uzklusēja Latvijas Universitātes profesora Kalvja Torgāna un Valsts Cilvēktiesību biroja viedokli, kā arī pieprasīja informāciju no Ministru kabineta Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas un Centrālās statistikas pārvaldes.

Saņemtās atbildes ir pievienotas lietai.

Lietai pievienoti arī normatīvie akti un citi materiāli.

Par pieaicināto personu lietā atzīts Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijas priekšsēdētājs Staņislavs Šķesters, Reģionālās attīstības un pašvaldības lietu ministrijas valsts sekretāre Ilze Kukute, Rīgas domes Komunālo un dzīvokļu jautājumu komitejas priekšsēdētājs Ivars

Gaters, Latvijas namīpašnieku asociācijas viceprezidents Dmitrijs Trofimovs un Denacionalizēto māju īrnieku tiesību aizstāvības biedrības priekšsēdētājs Dmitrijs Tīme.

Lēmums par lietas nodošanu izskatīšanai pieņemts 2005. gada 23. novembrī.

Paziņojums par lietas izskatīšanu publicēts laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" 2005. gada 2. decembrī.

Lietas dalībniekiem par tiesas sēdi paziņots rakstveidā 2005. gada 29. novembrī.

Ar lietas materiāliem iepazīties konstitucionālās sūdzības iesniedzējas Ingūnas Ernestes pārstāvis zvērināts advokāts Egils Radziņš, konstitucionālās sūdzības iesniedzējas Baibas Paulsones pārstāvis zvērināts advokāts Lauris Liepa un Andris Kaņeps un visbeidzot Saeimas pārstāvis zvērināts advokāts Juris Narkevičs.

Paldies.

A.Endziņš.

Paldies. Vai tiesnešiem ir kādi jautājumi Apsīša kungam? Nav. Paldies.

Tad vārds tiek dots pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 28. panta 6. punktu, runas laiks nedrīkst pārsniegt 30 minūtes. Tas ir, kopumā ņemot. Ja būs nepieciešams papildus laiks, tiesa lems.

Lūdzu, Radziņa kungs.

E.Radziņš.

Godājamā tiesa!

Sakarā ar iesniegto konstitucionālo sūdzību, ar kuru tātad ir iepazīnušies gan procesa dalībnieki, gan arī, protams, tiesa, tad nebūtu droši vien lietderīgi šobrīd tērēt šīs atvēlētās 30 minūtes tam, lai vēlreiz pārstāstītu to, kas tajā ir bijis.

Es vēlētos pieskarties varbūt šai konstitucionālajai sūdzībai jau izejot no tā rakursa, kāds ir patreiz radies, sagatavojot lietu izskatīšanai. Attiecīgi lietas materiāliem ir tikuši pievienoti gan dokumenti, gan atzinumi, gan arī attiecīgi Saeimas atbildes vēstule.

Un līdz ar to tad, kad mēs iepazīnāties ar lietas materiāliem, mēs redzējām, ka, nepārspilējot, gandrīz vai puse no lietas materiāliem ir saistīta ar dažnedažādiem dokumentiem un arī iesniegumiem, kurus ir rakstījuši šo denacionalizēto namu īpašumu īrnieki, attiecīgi paužot savu viedokli par to, kā ir aizsargātas viņu tiesības jeb kā viņu tiesības tiek pārkāptas.

Tajā pašā laikā es vēlētos akcentēt, ka šīs sūdzības iesniedzēji ir tātad it kā pretējā pusē stāvoši, kaut arī varu norādīt, ka būtībā nekādas pretējās puses nav, bet tie ir namīpašnieki un konstitucionālā sūdzība ir iesniegta attiecībā par to, ka šobrīd aizskarti savās konstitucionālajās tiesībās, ar Satversmi garantētajās tiesībās, jūtas namīpašnieki.

Un tāpēc, lai pirmajā brīdī paradoksālais apgalvojums, kā gan namīpašnieki var justies aizskarti, ja pārsvarā mēs visu laiku runājam par aizskartajiem īrniekiem un viņu tiesībām, lai šis apgalvojums tiktu pamatots, tad es vēlos godājamai tiesai vērst uzmanību uz sekojošo. Ka, nenoliedzami, ja mēs lūkojamies normālā demokrātiskā sabiedrībā jeb arī, ja mēs skatāmies uz Latvijas Republiku kā demokrātisku valsti, kur attiecīgi īpašumtiesības tiek aizsargātas un iegūt

Īpašumu cilvēks var arī attiecīgi likumā noteiktajā kārtībā, tad attiecības starp īpašnieku un īrnieku normālos gadījumos, normālā valsts attīstības gadījumā veidojas tādā veidā, ka personas, kas vēlas uzcelt sev namīpašumu piederošu, uzceļ savā īpašumā īres namu, un attiecīgi izīrē šajā namā telpas jeb dzīvokļus īrniekiem, pamatojoties uz savstarpēju vienošanos, kāda tiek panākta.

Otrs variants ir, ka persona iegūst namīpašumu, īres namu, to nopērkot vai dāvinājumā vai mantojumā, un pieņemot šo īpašumu atkal persona vērsas.. lūk, ir īpašums, kurā atrodas tik un tik dzīvokļu, tik un tik īrnieku, vai man ir izdevīgi to pirkt, vai es ar šiem īrniekiem, ar šiem īres līgumiem, kuri, kā mēs zinām, pēc likuma ir saistoši nākošajam īpašniekiem, vai es varēšu attiecīgi uzturēt šo namīpašumu un vai man ir jēga ekonomiski pamatoti iegūt šo īpašumu.

Tas ir tas, ja viss notiek normālā kārtībā attīstīties tiesu sistēmai, attīstoties valstij un ekonomiskajai iekārtai.

Mūsu gadījumā, Latvijas gadījumā, situācija bija daudz savādāka. Mūsu gadījumā īpašnieki ... īres namu īpašnieki, atšķirībā no ..., kuri ir pastāvējuši visos laikos, gan padomju laikos, gan pirmskara laikos, gan tagadējos laikos, tad īres namu īpašnieki mums radās pamatojoties uz 1992. gadā 1. janvārī spēkā stājušos likumu par namīpašumu denacionalizāciju un likumu par namīpašumu atdošanu likumīgajiem īpašniekiem. Šie īpašnieki, kuri pēc tam pieteicās iegūt šos īres namus vairumā gadījumā, viņi nebija tie, kas bija šos īres namus cēlušī un nebija pieprasot īpašumu pirkuši. Protams, ka te bija arī tādi gadījumi, kā šodien sabiedrībā, ka īpašumi tiek iegūti uz bankas hipotēku pamata, nav izmaksāti un pēc tam tiek atsavināts un pēc tam tiek atgūts atpakaļ, kaut arī pat šī īpašnieka senči vispār tur neko nav ieguldījuši. Ir arī tādi gadījumi. Bet tādu likumu pieņēma mūsu valsts likumdevējs un pamatoti tas izskanēja gan toreiz no Augstākās padomes tribīnes, gan arī pēc tam publikācijās un komentāros bija, ka šādā veidā mēs likvidējam vēsturisko netaisnību. Mēs atjaunojam vēsturisko taisnīgumu, mēs atdodam īpašumu bijušajiem īpašniekiem vai to mantiniekiem.

Protams, ka atdodot šos īpašumus, tika arī likumdošanā nofiksēts... tas bija noteikts jau pašā denacionalizācijas... mēs nepārskaitīsim attiecīgus analogus no likuma par namīpašumu atdošanu īpašniekiem, bet tika noteikts, ka attiecīgi īrniekiem, kuriem īres līgums bija noslēgts, atdotā namīpašuma valdītājs... īres maksa bez šo īrnieku piekrišanas nedrīkst pārsniegt Ministru kabineta noteikto īres maksas līmeni.

Tajā pašā laikā tika arī noteikts šī likuma 15.pantā, ka pirmajos 7 gados pēc īpašumtiesību atjaunošanas izlikšana no denacionalizētajiem namiem būs pieļaujama tikai ierādot citu līdzvērtīgu dzīvojamo telpu gadījumā, ja notiek praktiski šī izlikšana, pamatojoties uz attiecīgajiem likuma pantiem... tā tad izlikšana sakarā ar nepieciešamību veikt kapitālo remontu vai arī izlikšana sakarā ar nepieciešamību īpašniekam pašam aizņemt šīs telpas.

Šajā brīdī, godājamā tiesa, radās viens no pirmajiem mītiem par tā saucamajiem septiņiem gadiem. Proti, īrnieku vidū radās, es nezinu, kā ietekmē, ne jau likuma ietekmē, mīts, ka, lūk, paies septiņi gadi un mūs visus izliks uz ielas. Kaut arī likums skaidri noteica, kādos gadījumos ir iespējama izlikšana un nebija nekāda pamatam šādam apgalvojumam, bet ažiotaža valdīja. Šī ažiotaža tika uzturēta visus šos gadus un visu laiku tika gaidīts, kad tad nu beigsies septiņi gadi. Nenoliedzami, bija arī izņēmumi, kad īpašnieki, attiecīgi pārslēdzot īres līgumus, iekļāva šajos īres

līgumos šo septiņu gadu termiņu. Un šajos gadījumos arī bija runa par to, ka, lūk, pēc septiņiem gadiem varētu iestāties kādas nelabvēlīgas sekas. Bet tas jautājums neskāra dzīvojamo telpu īri.

Jautājums par dzīvojamās telpas īres griestiem pirmo reizi parādījās 2001. gada 20. jūlijā, kad tika pieņemti pārejas noteikumi likumā “Par dzīvojamo telpu īri” un attiecīgi tajos pārejas noteikumos 4.punktā tika pirmo reizi nodefinēts, ka attiecīgi runa par īres maksu tiek noteikta, ka īres maksa par vienu kvadrātmetru īrētā dzīvokļa platībā nedrīkst būt augstāka 2002.gadā par 24 santīmiem, 2003.gadā – par 36 santīmiem un 2004.gadā — par 48 santīmiem par kvadrātmetru mēnesī.

Attiecīgi tajā brīdī arī tas, ko darīja namīpašnieki... namīpašnieki sāka vērsties attiecībā uz šo normu ar pilnīgu paļāvību un uzskatīja, ka jā, šis ir pēdējais ierobežojums, kas mūs ierobežo attiecībā uz īres maksas jautājuma risināšanu. Bet jautājuma risināšana kā... Godājamā tiesa! Runa jau nekad nav bijusi likumā “Par dzīvojamo telpu īri” nekad par to, ka pēc tam, kad būs beidzies šis termiņš, 2004. gads, ka pēc tam būs iespējamās kaut kādas bonusāras īres maksas noteikšanas. Nebūs nekādas. Likums skaidri noteica, ka jautājums tiek risināts pavisam vienkāršā un visiem saprotamā veidā... proti, ka ja gadījumā īpašnieks nevar vienoties ar īrnieku par īres maksas apmēru, tad tādā gadījumā īres maksas apmēru nosaka tiesa. Un atkal, godājamā tiesa, kas notika ar sabiedrību... Sabiedrībā atkal radās mīts par to, ka, lūk, pienāks 2004. gads un pēc tam sāksies īrnieku masveida izlikšana no mājām, jo viņi nevar samaksāt īres maksu. Bet īres maksu jau nevar noteikt īrnieks vienpusēji, īres maksu var noteikt tikai vai nu savstarpēji vienojoties jeb arī tikai pamatojoties uz tiesas spriedumu, kur tiesa, kurai nav pamata neuzticēties, ka tādu būtu kāda nezin... kāda institūcija, kas varētu pieņemt prettiesisku lēmumu, kur tiesa noteiks katrā konkrētajā gadījumā, kāda tad būs šī īres maksa.

Pie šādiem apstākļiem, godājamā tiesa, es uzskatu... un arī tas jautājums, pie kura es gribēju akcentēties ar savu uzstāšanos, ir, ka šādā veidā būtībā pieņemot 2004.gada 20.decembrī vēl vienus grozījumus likumā attiecībā uz īres maksas griestu noteikšanu, tika veicināts tas, ka īpašniekiem bija pārkāpts princips par to, ka viņu jautājumā ir kāda kontinuitāte, ka viņu jautājumā var paļauties uz valsts iestādes izdotajiem aktiem.

Šajā sakarā ar gribu pievērsties arī Satversmes tiesas lietas materiālos esošajam Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumam lietā Čapska pret Polijas valsti, kur ir noteikts, ka jebkura veida nenoteiktība, vienalga, vai tā ir likumdošanas vai administratīvajā jomā, vai arī varas iestāžu darbībās, ir faktors, kas jāņem vērā izvērtējot valsts rīcību, patiešām, kur uz spēles ir liktas vispārējās intereses, varas iestādēm ir pienākums iesaistīties darbībās savlaicīgi un konsekventi.

Kas notika konkrētajā gadījumā? Varas iestāde iesaistījās šī jautājuma risināšanā pat nepilnas divas nedēļas pirms šī termiņa beigām, proti, namīpašnieki bija izsūtījuši pieteikumus jeb paziņojumus īrniekiem par vēlamajām īres maksām uz nākošo gadu, un tikai tad pēkšņi 20. decembrī tiek pieņemts likums, kurā tiek noteikti jauni spēles noteikumi, ka – nē. 2005. gadā atkal būs jauni īres maksas griesti, kuru noteikšanā, iespējams, ka pieaicinātās personas varēs precīzāk noteikt šo matemātisko pamatojumu šiem 12 santīmiem, bet katrā gadījumā pastāvot tam, kas mūsu valstī šobrīd ir konstatēts, pastāvot šai inflācijai, teikt, ka šādi griesti, kas tiek noteikti — 12 santīmu gadā, — ka tas atbilst ekonomiskajai valsts attīstībai un ka tas sedz īpašnieku jebkādas

izdevumus, kas saistīti ar mājas uzturēšanu, gan saistītus ar inflāciju, gan ar pārējiem jautājumiem... nu, tas, manuprāt, nebija pamatoti.

Pie šādiem apstākļiem tas, ko vēlas pieteicēji... viena lieta ir tāda, kas minēta konstitucionālajā sūdzībā... konkrētais risinājums attiecībā uz to, ka, jā, ka mēs lūdzam, lai attiecīgi atzītu šajos grozījumos likumā "Par dzīvojamo telpu īri" 13.pantu par neatbilstošu Satversmes 1. un 105.pantam. Tas ir viens.

Bet otrs, ko es gribētu uzreiz akcentēt, noslēdzot savu uzstāšanos, ir, kāds būtu risinājums. Un, godājamā tiesa, risinājums, manuprāt, ir tāds pats, kā jautājumos, ko Satversmes tiesa jau ir lēmusi attiecībā uz īpašuma atsavināšanu valsts vai sabiedrības vajadzībām. Ka, nenoliedzami, ir gadījumi, kad ir nepieciešams valstij iejaukties šo jautājumu risināšanā, bet tajā pašā laikā tad, kad mēs runājam par konkrētām likmēm, par konkrētu atlīdzību, jeb šinī gadījumā, par īres maksu, kas jāatņem katram konkrētajam iedzīvotājam... katram konkrētajam īpašniekam, namīpašniekam, tad mums tomēr ir jādod tiesai kompetence lemt šos jautājumus, lai tiesa lemj šos jautājumus par to, kādai ir jābūt konkrētajai īres maksai. Jā, likumdevējs var noteikt daudz un dažādus kritērijus, kas ir jāņem vērā tiesai izlemjot. Bet nevar būt kritērijs tāds, ka mēs nosakām īres maksu trīs gadiem uz priekšu, ka tā turpmāk būs ne augstāka, kā tā, jo dzīve ir dzīve un attīstība ir attīstība, un pie šādiem apstākļiem šāds administratīvi noteikts ierobežojums, manuprāt, turpmāk, vairs nevarētu pastāvēt.

Un šeit, godājamā tiesa, manuprāt, ir jāņem vērā arī vēl viens lietas materiāls. Konkrēti runa ir par to, ka manis iepriekšējais minētais spriedums, kas bija pieņemts attiecībā pret Polijas valsti, ir ticis pārsūdzēts un Polijas valsts ir izteikusi savus argumentus, kāpēc viņa uzskata, ka tomēr jautājums Polijā ir sakārtots. Un šajos argumentos ir, manuprāt, ļoti būtiski norādīts, ka attiecīgi jautājums par īres maksas griestu noteikšanu tiesā Polijā darbojas. Ka nebūt nav tā, ka tiesas ir pārblīvētas ar prasībām par īres maksas noteikšanu. Līdz tiesām nonāk relatīvi maz lietas, jo gan īrnieks, gan izīrētājs saprot, ka tiesāšanās ir laika ietilpīgs process un līdz ar to puses tomēr cenšas vienoties un panākt savstarpējus izdevīgus risinājumus.

Tas, godājamā tiesa, būtu sākotnēji viss, lai ļautu arī kolēģim izteikties viņam atvēlētajās minūtēs.

A.Endziņš.

Paldies. Liepas kungs, lūdzu!

L.Liepa.

Paldies, godātā tiesa!

Es pavisam īsi vēlējos pieskarties vienam ļoti svarīgam, mūsaprāt, un arīdzan Saeimas atbildes rakstā neapspriestam... nevērtētam jautājumam, proti, par to, vai šis izvēlētais līdzeklis, vai konkrētie grozījumi, vai 13. pants grozījumos ir proporcionāls, tātad, sabalansēts līdzeklis, kā sasniegt leģitīmo mērķi. Un šinī sakarā es vēlētos pievērsties pavisam nedaudz lietai, kuru Eiropas Cilvēktiesību tiesa izskatīja, proti, kolēģa Radziņa pieminēto lietu Hutten Czapska pret Poliju, izvēli balstot uz vienu principiālu jautājumu, proti, tātad mērķis, kuru Latvijas Saeima vēlējās sasniegt ir identisks tam mērķim, kuru Polijas likumdevējs, Seims, vēlējās panākt ar savu 1994. gada likumu,

nesamērīgs vairāku apsvērumu dēļ, tajā skaitā viens no tiem ir jautājums par to, vai noteiktie īres griesti gadījumā netraucē un gadījumā nekaitē apsaimniekot šos nekustamos īpašumus to īpašniekiem. Un par šo jautājumu tāpat sīkāk varētu runāt Ernestes kundze.

Man gribētos tikai vēl atlikumā piebilst, ka arī Polijas Konstitucionālā tiesa divos spriedumos 10. oktobrī 2000. gadā un 2. oktobrī 2002. gadā ir konstatējusi, ka noteiktie īres maksas ievākšanas ierobežojumi, tāpat šie īres griesti, kā mēs tos populāri dēvējam, ir neatbilstoši un tie uzliek nesamērīgi smagu nastu. Tāpat pašā Polijas valstī tās Konstitucionālā tiesa ir jau respektējusi manis piesaukto proporcionalitātes trūkuma vērtējumu.

Un otrkārt. Tāpat pavisam nesens piemērs un pavisam, tā teikt, mums tuvs piemērs ir kaimiņvalsts Igaunija, kurā ar 2004. gada 26. decembra grozījumiem divos likumos – Dzīvokļu likumā un Īpašuma reformas pamatlikumā — tika atcelta īres griestu formula. Tāpat, Igaunijas Republikā jau vairāk kā gadu nepastāv ierobežojums uz īres maksām. Mūsu iegūtā statistika parāda, ka tāpat jautājumu attiecībā uz īres maksas strīdiem, tāpat par jautājumiem, vai šī samaksa ir vai nav piemērota, kurus īres dzīvokļu īpašnieki uzstāda un pieprasa no īrniekiem, ka šo jautājumu skaits vai apjoms nebūt nav palielinājies, kā to hipotētiski pieņem godātais atbildētājs vai atbildētāja pārstāvji. Proti, ja tāpat Igaunijā, kur ir pašvaldību komisija attiecībā uz dzīvokļu īres jautājumiem 2004. gadā līdz likuma grozījumiem kopā ir bijušas 72 šādu domstarpību vai strīdu lietu, tad 2005. gadā pēc mūsu ziņām šo lietu skaits ir 80. Tāpat tikai par 8 lietām pieaudzis. Tas ir nebūtisks pieaugums, ņemot vērā, ka veselu gadu — 2005. gadu — jau pastāv tāpat brīvās īres noteikumi un nepastāv vairs nekādi īres griesti.

Mēs uzskatām tāpat summējot, ka... izvēlētais līdzeklis ir neproporcionāls, nesamērīgs. Tas, kaut arī leģitīmi cenšoties aizsargāt vienas iedzīvotāju grupas intereses, uzliek nesamērīgu un netaisnīgu pienākumu citai iedzīvotāju grupai, ar kuru tā nevar samierināties ne tikai vispārēja vai abstrakta taisnīguma principa dēļ, bet, godātā tiesa, gauži konkrēti, gauži pragmatisku apsvērumu dēļ, vienkārši ir par īsu. Nesanāk. Ar to naudu, ko sanāk savākt no īrniekiem, nevar uzturēt nekustamo īpašumu. Par to es lūgtu turpināt...

A.Endziņš.

Paldies. Anda Ernestes kundze. Lūdzu!

A.Erneste.

Paldies, godātā tiesa, par iespēju izteikties.

Es runāšu īsi, jo laika nav palicis daudz. Es noteikti piekrītu visam, ko teica Radziņa kungs un Liepas kungs. Un es būšu īsa.

Mūsu ģimene īpašumu atguva 1993. gadā un šinī īpašumā ir piedzimis un uzaudzis mans tēvs, mēs ar māsu esam piedzimušas un uzaugušas. Un visus šos garos 14 gadus mēs esam gaidījuši no valsts, ka būs kāds racionāls un loģisks lēmums attiecībā uz šiem īres dzīvokļiem. Sākot no 1993. gada ir bijuši dažādi lēmumi, likumi, Ministru kabineta noteikumi attiecībā uz kārtību, kā jāaprēķina īres maksa, attiecībā arī uz ierobežojumiem. Ļoti labs bija priekš mums 1993. gada likums “Par dzīvojamo telpu īri”, taču atkal 2001. gadā parādījās grozījumi likumā “Par dzīvojamo

telpu īri”, kur uz trim gadiem tika nolikti īres griesti un ka īres maksa nedrīkstēja būt augstāka... Advokāts Radziņa kungs jau pieskārs šim. Es domāju, ka visi ir iepazinušies ar likumu un zina, kādi šie santīmi bija par kvadrātmetru.

Taču būdami latvieši mēs esam pacietīgi un gaidījām, ka tomēr pienāks tās 2004.gada beigas un mēs varēsim tomēr ar saviem īrniekiem vienoties par saprātīgu īres maksu nevis par tādu, kas pieaug tikai par 12 santīmiem gadā un ka nav iespējams vispār apsaimniekot normāli... nu, nepieciešamās lietas.

Un pats pēdējais tāds piliens šajā kausā bija pēdējie grozījumi likumā “Par dzīvojamo telpu īri”, kas tika pieņemti sasteigti īsi pirms vēlēšanām, kad namīpašnieki jau bija veikuši kalkulācijas un izsūtījuši jau paziņojumus par iespējamām īres maksām... Un šis likums tika pieņemts sasteigti pašās gada beigās. Un tas atkal uzlika īres griestus uz nākamiem trim gadiem.

Līdz ar to mēs, namīpašnieki, uzskatām, ka mūsu tiesības apsaimniekot savu īpašumu ir ierobežotas. Mēs esam nostādīti neapskaužamā, nožēlojamā situācijā attiecībā pret citiem saimnieciskās darbības veicējiem Latvijas Republikā, kas tomēr var brīvi vienoties ar saviem partneriem par cenām un par visu pārējo.

Un veicot aprēķinus... šie aprēķini gan ir veikti pagājušā gadā, neņemot vērā inflāciju un neņemot vērā daudzus citus faktoros, ka dzīve iet uz priekšu un viss mainās un izdevumi pieaug, savos namīpašumos mēs esam izrēķinājuši.. mums ir divi namīpašumu, divas mājas... ka vienā vajadzētu būt minimālajai īres maksai 2 lati, otrā mājā – 1,75, lai vispār varētu segt visus nepieciešamos izdevumus.

Varbūt Klēbaha kungam ... (nesaprotami) vēl kaut kas ir piebilstams...

A.Endziņš.

Paldies.

P.Klēbahs

Andersona kungs pārņēma namu 1995. gadā. Un tad jau skaidri valsts iezīmēja apsaimniekošanas noteikumus, jo bija Ministru padomes lēmums, kas noteica, ka jau 1993. gadā īres maksa būs tāda, kas segs visus apsaimniekošanas izdevumus. Diemžēl tas vēl nav noticis līdz šai baltajai dienai.

Un pievienojoties visam tam, ko teica cienījamie advokāti un Ernestes kundze, gribētu piebilst, ka citiem, kas veic dažādus uzņēmējdarbības, pat monopolistiem, kā gāzei, ja, nosaka maksu regulators, ja ne, tad var apstrīdēt tālāk tiesā... šeit vienkārši voluntārā veidā tiek noteikti kaut kādi 72 santīmi, ekonomiski nepamatoti absolūti un man zūd pārliecība, vai es, izejot no šejienes, neizlasīšu kādu citu likumu, kādus citus noteikumus, kas stāsies spēkā ceturtdien. Jo mēs likumu dabūjām izlasīt 20. decembrī, kas 1. janvārī stājas spēkā. Vai netiks atkal mainīti spēles noteikumi...

Paldies.

A.Endziņš.

Paldies, Klēbaha kungs.

Jautājumi pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem. Tiesnesis Apsīša kungs. Lūdzu!

R.Apsītis.

Es gribētu divus jautājumus uzdot pieteikuma iesniedzējiem vai viņu pārstāvjiem.

Vispirms tāds mazs komentārs par pirmo jautājumu. Īres likuma pārejas noteikumu subjekti ir denacionalizēto vai likumīgajam īpašniekam atdotās mājas īpašnieki. Atkārtoju — īpašnieki. Uz tiem attiecas arī citas Īres likuma normas, kuras savā praksē ir interpretējis Augstākās tiesas senāts. Piemēram, 28. ... 5. pants par dzīvojamās telpas īres līguma izbeigšanu, ja dzīvojamā telpa nepieciešama denacionalizētās vai likumīgajam īpašniekam atdotās dzīvojamās mājas īpašniekam vai viņa mantiniekam. Senāts vairākkārt ir secinājis, ka par šiem subjektiem uzskatāmas tikai tās personas, kam īres nams atdots vai denacionalizēts nevis vēlākie ieguvēji, piemēram, apdāvinātie. Taču izskatāmajā lietā divas no pieteicējām — Ingūna un Anda Ernestes — īpašumtiesības uz Avotu ielas namu ieguva saskaņā ar 2000. gadā noslēgtu dāvinājuma līgumu.

Jautājums ir tāds: vai un kāpēc, ņemot vērā Senāta praksi, viņas maz uzskatāmas par apstrīdētās normas subjektiem. Tāds ir jautājums pirmais.

Un otrs jautājums tad arī pie viena. Kādas būtu tās juridiskās sekas, ja apstrīdētā norma tiktu atcelta? Ja tiesa atceltu šo normu, kādas būtu sekas? Vai un kādas normas varētu pamatot prasību par īres maksas paaugstināšanu pēc izīrētāju ieceres? Tāds ir otrs jautājums.

A.Endziņš.

Lūdzu! Kurš atbildēs?

E.Radziņš.

Es sāksu un attiecīgi, iespējams, ka Ernestes kundze pabeigs, par cik šis jautājums skar arī viņu, kāpēc viņa tika apdāvināta.

Bet es gribu sākt un pasniegt šo atbildi par to, kādas normas tad regulējas gadījumā, ja tiks atcelti šis pārejas noteikumu attiecīgi 4.pants.

Godājamā tiesa! Regulējas likuma “Par dzīvojamo telpu īri” 13. pants. Šis likuma “Par dzīvojamo telpu īri” 13. pants nosaka, ka dzīvojamās telpas īres līguma nosacījumus var grozīt īrniekam un izīrētājam rakstveidā vienojoties. Ja dzīvojamās telpas īres līgumā ir paredzēta iespēja līguma darbības laikā paaugstināt dzīvojamās telpas īres maksu, izīrētājs vismaz 6 mēnešus iepriekš rakstveidā brīdina īrnieku par tās paaugstināšanu, ja vien īres līgumā nav noteikts citādi. Brīdinājumā nosakāms un attiecīgi norādāms īres maksas paaugstināšanas iemesls un finansiālais pamatojums. Un, kas pats būtiskākais, strīdus, kas rodas sakarā ar izīrējamās telpas īres līguma grozīšanu, izšķir tiesa.

Kur ir, godājamā tiesa, te diskusijas iemesls? Diskusijas iemesls ir tanī apstākļi: vai tādad īpašniekiem bijušo... tādad denacionalizēto namu īpašniekiem un viņu mantiniekiem noslēgtajos īres līgumos ir attiecīgi paredzēta šī tiesība paaugstināt izīrējamās telpas īres maksu, jo, nenoliedzami, ka nav jau noslēpums, ka kāpēc vispār šī problēma pastāv. Šī problēma jau pastāv tā iemesla dēļ, ka

ļoti daudzos gadījumos dzīvojamās telpas īres līgumi vispār nav tikuši pārslēgti kopš 1992. gada, proti, namīpašums tiek pārņemts, tajā ir, pieņemsim, 10-20-30 vai vairāk īres līgumu un ja tas īrnieks ir pretim nenākošs, viņam jau to jauno īres līgumu nevajag. Viņš baidās no tā jaunā īres līguma, jo tur viņu var apmānīt un lai to izanalizētu, tad ir jāiet pie advokātiem, jāmaksā nauda... Viņam ir pateikuši neskaitāmās konsultācijās juristi, ka tu vari dzīvot ar veco īres līgumu, tevi jau ārā nemet, jo tas vecais īres līgums jau ir derīgs. Un protams, ka šajos vecajos, vēl padomju laikos noslēgtajos īres līgumos, loģiski, ka viņos nav paredzēta šī iespēja paaugstināt īres maksu. Tajā laikā tas nebija aktuāli.

Šajā sakarā es gribu atsaukties uz visnotaļ cienījamā cilvēka, konkrēti, bijušā senatora Krauzes kunga, komentāru par šo normu. Viņš saka: ka likumiskais pamatojums šādai nostādnei ir Civillikuma 1587. pants, kas paredz, ka tiesiski noslēgts līgums uzliek līdziniekiem pienākumu izpildīt apsoltu un darījumu tiešais smagums no vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesības atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai pusei zaudējumus... Bet tālāk viņš turpina: vispārējie īres maksas paaugstināšanas noteikumi nav piemērojami gadījumos, kad īres maksa ir bijusi ierobežota ar likumu. Tas attiecināms uz likumu "Par dzīvojamās telpas īri" pārejas noteikumu 4., 5. un 6.punktā norādītajiem gadījumiem. Līdz ar to senatora un Senāta viedoklis ir bijis, ka nevar izvirzīt prasību par to, lai šajos īres līgumos būtu iesvēta norma jeb tiesība paaugstināt dzīvojamās telpas īres maksu gadījumā, ja šis te ir līgums, kurā īres maksa ir bijusi līdz šim ierobežota ar likumu. Un šajos gadījumos nenoliedzami, ka runa ir par to, ka ir jāstājās... jāpiedāvā jauna īres līguma redakcija un ir jāsāk ar to, ka patiešām, ja puses nevar vienoties, tad tiesa nosaka šo sākotnējo īres maksu. Jo, ja īres maksa līdz šim ir bijusi noteikta tikai ar likuma palīdzību, tad mēs nevaram teikt, ka šādā līgumā varētu būt norma par tiesībām paaugstināt īres maksu. Jo tas līdz šim ir bijis likumdevēja, tā teikt, prerogatīva.

Tādēļ, godājamā tiesa, es uzskatu, ka nekas, patiešām nekas briesmīgs, nekāds sociāls satricinājums nevarētu notikt tajā gadījumā, ja šī norma tiktu atcelta, būtu normāls process, kurš pat atcelts būtu neizdevīgs namīpašniekiem, jo šis process būtu kāds... viņš būtu tāds, ka tiek izsūtīts paziņojums par jauno piedāvāto īres maksu ar pamatojumu... ja tiek panākta vienošanās, viss ir ļoti labi, ja vienošanās netiek panākta, tad īpašnieks dodas uz tiesu, lūdz tiesai noteikt šo īres maksu, tiesa šo īres maksu nosaka, ņemot vērā Ministru kabineta noteikumus par visu, kas ir ietverams īres maksā un kāda varētu būt peļņa. Un tas ir diferencēti Ludzas rajonā un tas ir diferencēti Centra rajona tiesā... protams, ka tas būs, jo ir atšķirība izdevumos, kas ir Vecrīgā un izdevumos, kas ir Latgalē. Un te mēs veicām aprēķinus, tas būtu pēc tam... cik kurioza ir šī te atšķirība, ka tas īres apjoma procentuālā atšķirība šajā mūsu valsts vietā ir tik liela, ka gadījumā, ja mēs paņemtu un parēķinātu, ka, lūk, vienā vietā īres maksa, pieņemsim, Centrā, ir 72 santīmi par kvadrātmetru, un tad, ja mēs izietu no dzīves dārdzības un dažādiem citiem aprēķiniem parēķinātu proporcionāli, cik šai īres maksai ir jābūt Latgalē vai arī mēs pat rēķinājām uz Valku, tad mums sanāca, ka tur tai īres maksai ir jābūt kādi 5 santīmi par kvadrātmetru... Šajā te likumā noteiktajai, ja mēs ņemam visu proporcionāli un ja mēs uzskatām, ka tas ir kaut kas normāls šī 72 santīmu lielā īres maksā.

Tādēļ, godājamā tiesa! Es uzskatu, ka beigās, protams, ja tiesu izmanto negodprātīgi, tad šis process... jā, viņš pie mums varētu vilkties divarpus trīs gadus un tad beigās.... jā.... tad pēc trīs

gadiem tiktu beidzot noteikta šī īres maksa katrā konkrētajā gadījumā, attiecīgi, kāda nu viņa būtu. Vai tas būtu sociāls atrisinājums, piemēram, ja šī īres maksa būs noteikti pamatoti... Es domāju, ka nebūt nē. Jo, nenoliedzami, paralēli valstij arī ir jāveic aprēķini un jādomā par to, kādā veidā realizēt sociālās programmas attiecībā uz cilvēkiem, kas nevar samaksāt šo pat tiesas noteikto īres maksu.

Bet te ir jāizšķir trīs cilvēku kategorijas, trīs īrnieku kategorijas, ja mēs tā dalītu cilvēkus kategorijās, kas, protams, nav pārāk godīgi. Bet ir īrnieki, kuri ir ļoti labi materiāli situēti un kuri vienkārši izmanto šo iespēju, ka mums valsts ir noteikusi... mēs īpašnieku mājās dzīvojot varam maksāt ne vairāk kā, lūk, tur 72 santīmus un mēs nemaksājam vairāk, kaut arī mēs varētu maksāt. Bet mēs nemaksājam. Kāpēc mums maksāt vairāk? Jo tas, ka mēs esam turpat vai miljonāri, tas jau mums nekādu pienākumu neuzliek.

Tad ir īrnieku kategorija, kura patiešām ir veci un slimi cilvēki, kuriem ir vajadzīga šī sociālā aizsardzība. Un tad ir tādi, kuri nevar un arī negrib, jo, nav jau nekāds noslēpums, ka, lai cik tas arī nebūtu paradoksāli, mums pilsētā, galvaspilsētā, centrā ļoti daudz īpašnieku mājās šos dzīvokļus patiešām aizņem deklasēti elementi, kuri ir vienkārši šīs mājas drauds.

Tā kā, godājamā tiesa! Es uzskatu, ka atceļot šo normu, mēs nododam jautājumu izlemšanu parastajām tiesām... jā, ja būtu palikušas īres tiesas, iespējams, ka būtu labāk un ātrāk tas viss risinātos un iespējams, ka būs nepieciešams pie šī jautājuma atgriezties, bet es nedomāju, ka tas varētu radīt kādu nepamatotu sociālu spriedzi.

Tas, ka notiks neapmierinātība un dažādas spekulācijas, tas būs. Bet tas nebūtu, manuprāt... nebūt nebūs kaut kādā veidā tiesas...

Tas ir atbildot uz jautājumu par to, kas notiks, ja gadījumā šī norma tiks atcelta.

Kas attiecas uz to, vai ir vai nav likuma subjekts. Tad... varbūt atbildēs Ernestes kundze pati.

A.Endziņš.

Lūdzu!

A.Erneste.

Es par tiem dāvinājumiem, dāvinājuma līgumiem.

2000. gadā mūsu tēvs, kam piederēja puse no īpašuma, uzdāvināja mums ar māsu katrai vienu trešdaļu no savas daļas, tātad — manai māsai 1/6, man 1/6 un viņam pašam palika 1/6.

Es īsi pastāstīšu, kāpēc tas tā notika.

Mans tēvs apsaimniekoja īpašumu deviņus gadus un šo gadu laikā viņš, varētu teikt, savu veselību sabeidza, jo visas šīs likuma peripetijas... un viņš vienkārši netika līdz un viņam nolaidās rokas un viņš teica: bērni, lūdzu, palīdziet man. Un es domāju, ka tas arī bija ļoti prātīgi no viņa puses, jo īstenībā mēs ar māsu bijām tiešie mantinieki un tas bija pirmais solis, kas tika sperts mantojuma jautājumu risināšanā.

Un nu... Kas attiecas uz to, ka... Vēl ir jāpasaka arī tas, ka cilvēks 70 gadu vecumā vairs nevar izsekot visām likuma izmaiņām, visām ekonomiskajām kolīzijām, kas notiek mūsu valstī. Diemžēl jaunāki cilvēki, tā kā mēs ar māsu, kam vēl ir arī tiešais darbs, mēs abas strādājam, un mēs

zinām, cik ātri tas viss notiek un cik ātri dažkārt ir jāreaģē uz visām likumu izmaiņām, un diemžēl cilvēks gados nevar uz to reaģēt. Un tāpēc arī es te atrodos un tāpēc arī es tā saprotu, ka nav vairāk namīpašnieki pieteikušies, jo viņi visi ir gados veci cilvēki. Viņi savu veselību ir piebeiguši, tie visi ir kaut kur ap 70 gadiem un viņi baidās no represijām, baidās no visa kā. Tāpat arī mans tēvs vairs netic mūsu valstij un diemžēl tā tas ir iznācis.

Un tāpat šis dāvinājums ir pirmais ceļš mantojuma lietā un Dievs nedod, ja kaut kas notiktu ar manu tēvu, ka mēs ar māsu nebūtu jau iesaistītas šajā biznesā... Jo nedrīkst tā... mūsu valstī nepietiek vien ar pilnvaru. Tev ir jābūt pašam īpašniekam. Ir ļoti daudzas valsts iestādes, kur tev jāiet ir kā īpašniekam, kur tev nepietiek ar to, ka tu esi pilnvarotā persona. Diemžēl, es domāju, ka tas man jums nav jāstāsta, kas tās ir par iestādēm.

Un ir jābūt arī materiālajai ieinteresētībai. Es uzskatu, ka tēvs izdarīja ļoti pareizi un tad viņš uzskatīja, ka mums ir jāieiet visā tajā lietā, lai tad, kad Dievs nedod, kaut kas notiek ar viņu, lai mēs nepaliekam pie sasistas siles.

A.Endziņš.

Paldies. Man būtu jautājums pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem par šīm izmaksām, ko patreiz uzliek īres griesti... šie grozījumi. Vai jūs esat vērtējuši arī saistībā ar to, kas tagad tiek musināts par kadastrālās vērtības nekustamā īpašuma pārrēķināšanu un kādu iespaidu tas varētu atstāt uz namīpašniekiem, it sevišķi saistībā ar Jūrmalu un Rīgu, kur šis pieaugums būs?

P.Klēbahs

Godājamā tiesa, īrnieki jau, redziet, to nodokli nemaksā. Tas tāpat gulsies uz namīpašnieku pleciem un viņu personiskajiem līdzekļiem. Un par šiem te 72 santīmiem par kvadrātmētru... tas ir, varētu teikt, vairāk kā nepietiekoši. Trīs reizes mazāk, cik apmēram būtu nepieciešams, lai izpildītu tā normāli visus būvnormatīvus, lai slaucītu ielu, lai izpildītu visus tos pienākumus, ko mums valsts ir uzlikusi — nodrošināt ūdens apgādi, samaksāt īpašuma nodokli un tā tālāk... Ja šāda norma paliek, tad rodas jautājums, ko man nedarīt. Ko Andersona kungam nedarīt. Varbūt nevest grāmatvedību, neatskaitīties Valsts ieņēmumu dienestam? Nu kaut kas tad ir jāatliek... Vai neslaucīt ielu? Vai nelabot jumtu, lai tek un brūk viss? Jo faktiski jau neviens tādu profesionālu neatkarīgu pētījumu, cik būtu nepieciešams naudas, nav veicis, atskaitot namīpašniekus... katrs individuāli par savu naudu...

Vēl fakts ir tāds. Rīgā es nezinu nevienu jaunu īres namu, kas būtu uzbūvēts. Nav neviena. Tādēļ, ka bagāti vīri, kam naudas ir daudz, ir izdomājuši, ka tas nav tas business. Ka viņš arī pie brīvām tirgus cenām pie mūsu mazās maksātspējas... viņš arī nenesīs nekādus augļus, ko vajadzētu nest, lai normāli notiktu šī saimnieciskā darbība.

A.Endziņš.

Paldies. Brantas kundzei jautājums. Lūdzu!

A.Branta.

Man ir jautājums Andai Ernestes kundzei pavisam konkrēts... Jūs te minējāt šos te skaitļus savā uzstāšanās laikā. Bija 2 lati un 1,75. Kurš veica šādus te aprēķinus?

A.Erneste.

Kurš ir veicis? Es esmu veikusi šos aprēķinus.

A.Branta.

Un sakiet, lūdzu, vai jums ir pārliecība, ka jebkurā gadījumā ar šādu aprēķinu tiks apmierināti arī tiesas procesā...

A.Erneste.

Jā, pilnīgi pārliecināta.

A.Branta.

Un jūs esat pārliecināta, ka iesniedzot tiesā prasību, jebkurā gadījumā... par šādu konkrētu summu tiks apmierināta?

A.Erneste.

Jā.

A.Branta.

Un sakiet, ja netiek apmierināta šāda... kāda tad ir situācija tālākā.. ja tiesa pasludina...?

A.Erneste.

Tad man ir jākonsultējas ar juristiem.

A.Branta.

Tad es saprotu, ka jūs īpašumu vienalga nespējat uzturēt, ja nav šīs te summas, šie te 2 lati,ja?

A.Erneste.

Jā.

A.Endziņš.

Paldies. Kūtra kungs. Lūdzu!

G.Kūtris.

Man ir divi jautājumi. Pirmais jautājums varbūt vairāk Radziņa kungam, jo viņš savā runā runāja par to tiesisko palāvības principu Satversmes 1.panta interpretācijā.

Tad, kad bijušie īpašnieki atguva namīpašumus, viņi zināja šo likuma normu likumā “Par namīpašumu atdošanu likumīgajiem īpašniekiem” un arī par denacionalizāciju, kur ir 13.pants, ko jūs arī minējāt, ka īres maksa bez šo īrnieku piekrišanas nedrīkst pārsniegt Ministru kabineta noteikto īres maksas līmeni. Likumā šī norma nav atcelta. Ja likumā “Par dzīvojamās telpas īri” netiek noteikta īres maksa, tad Ministru kabinets var noteikt šīs īres maksas griestus kaut kādus un namīpašniekiem tas bija zināms.

E.Radziņš.

Kas attiecas tātad uz Ministru kabineta noteiktajiem īres maksas griestiem. Pirmkārt, jau ja mēs runājam par Ministru kabinetu kā izpildvaras institūciju, tad nenoliedzami, ka Ministru kabinetam nosakot šos īres maksas griestus, ir jāvadās arī no tiem pārējiem noteikumiem, kas attiecīgi ir noteikti likumā un kas paredz, kam ir jābūt ietvertam īres maksā, no kā ir jāastāv īres maksai. Ministru kabinets īres maksas griestus var noteikt atkarībā no ekonomiskās situācijas valstī reizi gadā, reizi divos gados. Risinājumi var būt dažnedažādi. Ministru kabinets īres maksas griestu noteikšanu var arī diferencēt attiecībā pa pilsētām, pa reģioniem, pa rajoniem. Savukārt, ja īres maksas tiek noteikta ar likumu, tad iespēja šo īres maksu mainīt ir tikai izdarot grozījumus likumā. Tas ir daudz ilgstošāks process, un konkrētajā gadījumā es vispārībā nedomāju, ka šāda veida īres maksas noteikšanai būtu jābūt likumdevēja kompetencē. Tāpat likumdevējam ir jānosaka principi, pēc kuriem ir jāvadās. Un pēc tam... jā, tad izpildvara un tiesu vara šos principus realizē vai nu katrā konkrētajā gadījumā, vai arī attiecīgi tos apkopojot.

Tad es vienkārši gribētu piebilst vēl Ernestes kundzes teiktajam...viņa teica, ka jā, es esmu pārliecināta, ka tiesa tā spriedīs un izvērtēs... Nenoliedzami, tiesa izvērtēs šo aprēķinu, izejot no lietā esošajiem pierādījumiem, kas pamato prasītāja, īpašnieka, viedokli kādi ir viņam šie izdevumi, tiesa ņems vērā īrnieka viedokli, kurš nebūs piekritis arī kaut kādu argumentu dēļ, ne jau tikai tāpēc, ka īrnieks tā vienkārši teiks, ka man tas liekas par daudz... Nu, tad viņš kā puse procesā... nu, jā, iespējams, viņš būs kā zaudētājs iespējami tādēļ, ka viņš neiesniegs pretpierādījumus, kāpēc šis aprēķins nav pareizs un tad tiesai būs jāvāc šie pierādījumi un jāpārbauda, cik tad viņi ir vai nav pareizi. Un beigu beigās tiesa piemēros likuma normas jeb arī Ministru kabineta noteikumu normas un tiesas spriedums, ja viņš būs tiesisks, tad, kā mēs zinām, tad tiesas spriedumam ir likuma spēks un tad attiecīgi viņš būs arī jāievēro un jāpilda. Bet tas būs taisīts attiecībā uz konkrētu īpašumu.

G.Kūtris.

Tātad jūs nenoliedzat, ka Ministru kabinets varētu noteikt īres griestus, jo likums to paredz.

E.Radziņš.

Vienu momentīņu...

G.Kūtris.

Otrs jautājums varbūt, kamēr Radziņa kungs gatavojas.... Otrs jautājums vairāk varbūt attiecas uz Liepas kunga runāto un vairāk varbūt arī uz Ernestes kundzes teikto. Jūs minējāt par samērīguma principu, kas netika ievērots izdodot šo normu apstrīdēto.

Kas jūsuprāt būtu samērīgs starp īrniekiem, Latvijas maksātspējīgiem... cik nu maksātspējīgiem īrniekiem un namīpašniekiem, vai tā būtu īres tirgus cena, jo, cik es saprotu, tad īpašnieks rēķina reālos apsaimniekošanas izdevumus, cik būtu vajadzīgs.

L.Liepa.

Godātā tiesa, paldies par jautājumu. Un patiesību sakot, es būtu ļoti laimīgs, ja es zinātu precīzi vienu atbildi uz šo jautājumu. Es redzu, ka ir vairākas un šo manu redzējumu pamatoja jau arī manis pieminētais Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedums, kas saka un tam var piekrist, ka ir virkne pasākumu, kā likvidēt šo vēsturiski radušos netaisnību. Jo faktiski šī situācija ir radusies vēsturiski, tā ir raksturīga visam Austrumeiropas reģionam, tā nav tikai Latvijas specifiska un unikāla problēma, jo gan Igaunijā, gan Lietuvā, gan Polijā mēs redzam vienu un to pašu situāciju. Tātad 1945. gadā tiek radīta, ar administratīvu aktu tiek radīta divējāda situācija. Pirmkārt, īpašumi tiek pārņemti valsts īpašumā un, otrkārt, valsts pārņem šo īpašumu apsaimniekošanu. Un tātad rada šo situāciju, kurā nevar vainot nedz tos īrniekus, kuri denacionalizētajos namos paliek vai ir spiesti palikt tādēļ, ka nevēlas vai vienkārši nespēj aiziet no šiem namiem tad, kad tiek atjaunoti īpašniekiem un, no otras puses, īpašniekiem un man jāsaka, ka tas arguments ir ļoti nepatīkams to dzirdēt manis pārstāvētajiem cilvēkiem, ka vienmēr tiek sacīts — tad kāpēc tad jūs izvēlējāties atjaunot šīs īpašumtiesības. Es patiešām esmu priecīgs, ka pašlaik mēs nedebatējam šinī skatu punktā, jo jautājumu izvirzīt, teiksim, par to, kam tad būtu jāizvēlas... vai īpašniekiem jāizvēlas ņemt vai neņemt šo te apgrūtinājumu vai gluži pretēji.... tātad īrniekiem vērtēt arī savu finanšu pozīciju būtu ļoti grūti sacīt, ka tātad... drīzāk jau tas izvēles svars vai tā nasta būtu jāuzņemas tieši šiem īpašniekiem pirms īpašuma atgūšanas.

Valsts deklarēja un tas ir faktiski bija ne tikai likumu, bet arī pirmo Latvijas... neatkarīgās Latvijas Augstākās padomes jau deklaratīvo dokumentu gaismā, ka mums ir jāatgūst īpašumi. Mums ir jādibina privātīpašnieku sabiedrība. Tātad šī privātīpašnieku sabiedrība balstās tajā skaitā... ne tikai un ne vienīgi, bet tajā skaitā arī uz tirgus mehānismiem. Viens no tiem ir: attiecīgajā vietā tiek noteikta attiecīgā kadastrālā vērtība īpašumam un no tā izrietošais jau viss pārējais. Un tajā skaitā arī šī te šobrīd nesamērīgā nodokļu politika, par kuru godātā tiesa jau tika uzdevusi vienu no jautājumiem.

Viens no risinājums, protams, ir vērtēt, vai ir iespējami kādas sociāla rakstura atlaides, kādi sociāla rakstura palīdzības instrumenti personām, kuras tātad uzturās šajā denacionalizētajā dzīvoklī, bet kuras nevar sava mantiskā stāvokļa dēļ par to samaksāt. Tātad viens no veidiem būtu vērtēt valstij, vai var palīdzēt katram no šiem indivīdiem. Iespējams, tas ir sarežģīts un pārāk dārgs instruments.

Otrs variants, protams, būtu... un te ir grūti to teikt pieteicējiem, tas drīzāk būtu atbildētāju pusei apsverams, ka valstij taču galu galā ir jā rūpējas arī par šiem īres namiem. Gan pašvaldībām,

gan valstij ir pienākums, un tas ir arī normatīvā līmenī noteikts, tātad rūpēties par to, ka konkrētās pašvaldības teritorijā ir vietas, kurās tātad ir saglabāta šī te, var teikt, diskontēta dzīvošanas iespēja.

Bet lielā mērā, kur mēs saredzam šo netaisnību un kas ir galvenais, neproporcionalitātes pamats ir tas, ka tātad tikai un vienīgi vienai noteiktai personu grupai ir jā rūpējas par faktiski valsts kopēju problēmu. Par problēmu, ka ir vēsturiski radusies situācija, ka cilvēki dzīvo tur, kur viņiem arī ir jādzīvo, bet vienkārši nevar atļauties maksāt, lai šīs ēkas vispār varētu pastāvēt. Es uzskatu, ka tas ir tik ekstremāli krasi, kā tas ir, ka šīs ēkas šobrīd nevar pastāvēt, pamatojoties tikai un vienīgi uz tām samaksas summām, kuras tātad likumdevējs ir noteicis kā maksimālu maksājumu. Un mēs to dzirdējām arī no pieteicēju viedokļa.

Tātad summējot šo, es atvainojos... es noteikti par garu atbildu uz jūsu jautājumu... šī proporcionalitāte... neproporcionalitāte, neatbilstība slēpjas tajā faktorā, ka īpašniekam ir ne tikai jāuztur savs īres... sev piederošais īpašums, bet arī papildus jāfinansē tā uzturēšana, bet arī dzīvotājam ir jā piedalās sociālajā programmā un jāpalīdz cilvēkiem, pie kam tā ir augstākā netaisnība, daļai no kuriem tas tiešām nav nepieciešams. Daļa no tiem pilnīgi mierīgi var atļauties samaksāt ne tikai šādu īres maksu, bet faktiski pat nopirkt sev jaunu māju.

Tātad šeit nav likumdevējam diferenciacija, nav atšķirīga pieeja. Nav atšķirīga pieeja divos aspektos. Pirmkārt, sociālā — pasakot, ka visiem, kas dzīvo denacionalizētajās... tajā skaitā ļoti turīgiem cilvēkiem, kuri varētu atļauties maksāt. Un otrā nediferencētība, neatšķirība ir ģeogrāfiskajā aspektā, ko kolēģis Radziņš pieminēja. Tātad mēs nosakām, ka par vienu un to pašu maksimālo īres maksu īpašniekam vajadzētu spēt rūpēties par namu Alūksnē, kas, visnotaļ ir iespējams pie esošajām likmēm, pieļauju... un Rīgas centrā vai, piemēram, Mežaparkā.

Paldies.

A.Endziņš.

Paldies. Čepānes kundzei jautājums. Lūdzu!

E.Radziņš.

Es vēl gribētu papildināt pie atbildes.

Kas attiecas par šo Ministru kabineta kompetenci. Tātad patiešām, kā mēs redzam, tad likumā ir noteikts, ka īres maksa bez īrnieka piekrišanas nedrīkst pārsniegt Ministru kabineta noteikto īres maksas līmeni. Kā tas ir realizējies dzīvē? Tas ir bijis attiecīgi pieņemts Ministru padomes lēmums 1993. gadā Nr. 311 "Par īres maksas maksimālajiem apmēriem un komunālo pakalpojumu maksas aprēķināšanas kārtību" un 1997. gada 6. maijā Ministru kabinets pieņem noteikumus Nr.169, jo iepriekšējie zaudēja spēku par šo maksimālo apmēru, kurā tika noteikta dzīvokļu īres maksas aprēķināšanas kārtība, attiecīgi minot nosacījumus un kritērijus, kurus ir nepieciešams ievērot, nosakot īres maksu.

Tā kā Ministru kabinets jau to ir darījis šādā veidā un manuprāt tas ir risinājums, kur attiecīgi... ja nē.. arī šie aprēķini, kurus ir iesniegusi pieteicēja, viņi jau ir veikti pamatojoties uz Ministru kabineta noteikumiem, kādā veidā mēs aprēķinām dzīvokļu īres maksu. Un te jau ir tikai tā

situācija, ka starp Ministru kabineta noteikumos minēto formulu, teiksim, tā, un attiecīgi Saeimas noteikto skaitli, diemžēl šis skaitlis sanāk mazāks. Tā tas ir.

A.Endziņš.

Paldies. Čepānes kundze, lūdzu.

I.Čepāne.

Man būtu jautājums. Pirmais jautājums par Satversmes 91. pantu. Jūs uzskatiet, ka salīdzinot ar pašvaldības īres maksām, šeit attiecībā uz jūsu klientiem tiek pieļauta diskriminācija. Un vai jūs esat iepazinušies ar profesora Torgāna atzinumu, kurš uzskata, ka šeit ne *de iure*, ne *de facto* nav pieļauta šī diskriminācija.

E.Radziņš.

Godājamā tiesa! Iepazinos ar profesora Torgāna atzinumu un vairāk viņā saskatīju akcentu uz šo 13.pantu, kas viņaprāt likumā "Par dzīvojamo telpu īri" būtu piemērojams un kas it kā neatrisinātu problēmu. Un tāpēc es uzskatu, ka tas tomēr.... šis pants nerunā pretēji pieteicēju interesēm.

Kas attiecas uz to, ka ir vai nav pretrunas starp to, ko nosaka pašvaldības un ko nosaka īpašnieki.... Nu, pirmkārt, jau situācija ir jautājumā par finansējumu, ko mēs arī esam, manuprāt, akcentējuši, ka ja mēs runājam par to, ka pašvaldība nosaka viena veida īres maksu, tad jebkurā gadījumā mēs zinām, ka pašvaldība jebkurā brīdī, ja viņiem rodas nepieciešamība šī attiecīgā īpašuma uzturēšanā, viņi var paņemt no tām attiecīgā budžeta pozīcijām pamatlīdzekļus un viņiem nav jāiet uz banku ņemt aizdevumu, lai varētu remontēt konkrēto īpašumu. Kamēr savukārt... Līdz ar to viņi var atļauties, viņi var atļauties realizēt šo sociālo programmu un attiecīgi arī izīrēt tādā veidā šos te dzīvokļus.

Tajā pašā laikā, godājamā tiesa, ir arī īpatnēji, ka ja es pareizi atceros šīs pašvaldību programmas, Ministru kabinets arī manuprāt projektus attiecībā uz to... ir jau pieņēmis lēmumu attiecībā uz to, kādā veidā tad tiek risināta šī palīdzība īrniekiem attiecīgi organizējot šo izsoli un pārdodot attiecīgi īrniekiem šos te dzīvokļus. Tad būtībā jau ir tā, ka nekur jau nevienam arī pašvaldības nevēlās par velti kaut ko dot. Arī pašvaldības par visu vēlas saņemt samaksu.

I.Čepāne.

Otrs jautājums. Jūs runājat, ka namīpašniekiem rodas zaudējumi. Vai jūs esat mēģinājuši vērsties vispārējās jurisdikcijas tiesā pret valsti sakarā ar zaudējumu atlīdzināšanu, ja jūs uzskatiet, ka nepamatoti ir jāpiedalās viņiem sociālās programmas īstenošanā ilgu laiku?

E.Radziņš.

Godājamā tiesa! Pēc tam, kad tika pieņemti minētie grozījumi likumā, tad mēs uzskatījām, ka griežoties Satversmes tiesā mēs realizējam efektīvāk savu interešu aizsardzību un ka šādā veidā varētu tikt panākts arī efektīvākais rezultāts neejot caur vispārējās tiesas kārtību, kur, ļoti iespējams,

ka civilprocesuāli mēs varētu saņemt arī atteikumu par to, ka šinī gadījumā, tā teikt, mēs negriežamies īstajā veidā un īstajā laikā. Jo, redziet, lai sagatavotu šo prasību par to, kādā veidā rodas zaudējumi sakarā ar šiem grozījumiem, nenoliedzami, ka mums no sākuma ir tādā jādzīvo laiks, kuru šie grozījumi ir spēkā, tādā šie trīs gadi, tad viņi jāsummē, jo zaudējumu apmērs nevar balstīties uz pieņēmumiem, viņiem ir jābūt konkrētiem. Un līdz ar to mēs uzskatām, ka šīs normas pieņemšana pati par sevi ir antikonstitucionāla un līdz ar to mēs gadījumā, ja Satversmes tiesas lēmums būs pieteicējam noraidošs, tad, nenoliedzami, cits neatliks, kā izciest šos atlikušos gadus un sarēķināt visus šos zaudējumus un tad griezties pret valsti un tiesāties vēl šos trīs četrus gadus. Es tikai domāju, ka diez vai tādā veidā mēs realizētu kaut ko no tā, ko 1992. gadā mēs tik ļoti sludinājām par to, ka denacionalizācija un zemes reforma, ka tā ir vērsta uz taisnīguma atjaunošanu, ka tādā veidā mēs atjaunojam vēsturisko taisnīgumu.

Es domāju, ka tas...

I.Čepāne.

Paldies. Un tad ir vēl viens jautājums. Sakiet, lūdzu, kādas ir aptuvenās īres maksas par vienu kvadrātmetru Rīgas centrā tajos namos, kur namīpašniekiem ir izdevies vienā vai otrā veidā tikt vaļā no īrniekiem un privatizētajos valsts vai pašvaldību dzīvokļos kādas ir aptuvenās cenas par vienu kvadrātmetru.

E.Radziņš.

Godājamā tiesa! Es domāju, ka to drīzāk kāda no pieaicinātajām personām varētu paskaidrot. Man tā pieredze ir dažnedažāda, cik es esmu dzirdējis...

I.Čepāne.

Nu, sludinājumos, piemēram, tās summas ir ārkārtīgi augstas.

E.Radziņš.

Jā, nu ārkārtīgi augstas. Tur, man liekas, pat pārsniedz vairākus desmitus latu.. varētu būt.

I.Čepāne.

Un sakiet, ko tad tagad darīt tiem, kas tur dzīvo iekšā gadu desmitiem? Vai viņiem būs uz Ludzu jāmigrē vai uz... es nezinu, uz kurienu...

E.Radziņš.

Godājamā tiesa! Tas ir ļoti labs jautājums. Es visu laiku esmu domājis par to, kāpēc tad valsts apstājās tādā puslēcienā attiecībā par šo sociālo jautājumu risinājumu attiecībā uz dzīvokļiem. Jo patiešām es saprotu šos īrniekus, kuri bezmaz vai loterijas kārtībā, nejaušības kārtībā ir nokļuvuši namīpašumos, kam ir īpašnieks. Nerunāsim tikai par jaunajiem rajoniem, kur sacelts viss kaut kas un kur īpašnieku nav. Pilsētas centrā ir daudz namīpašumu, baltvāciešu, diemžēl, ebreju īpašumi, kuriem nav pieteikušies bijušie īpašnieki un kuros ir attiecīgi privatizēti dzīvokļi par sertifikātiem.

Un tādā gadījumā, ja jau valsts gāja šo ceļu, sakot, ka te par sertifikātiem, kurus varēja iegūt... un varēja privatizēt šo te dzīvokli, kurā viņš dzīvo, un nosakot sertifikātiem vērtību, ka tā nominālvērtība bija 28 lati, tad, iespējams, ka lai līdzētu šo te attiecīgo jautājumu risināšanā tiem cilvēkiem, kuri dzīvoja denacionalizētajos namos, vismaz tiem īrniekiem, vajadzēja arī izmaksāt valstij vienkārši šo naudas summu, atbilstoši šim sertifikātu apjomam, kas viņiem pienāktos par to, ka viņš nevar noprivatizēt šo dzīvokli, ko valsts, realizējot vēsturiskā taisnīguma politiku, ir atdevusi bijušiem īpašniekiem. Un tādā gadījumā mēs nevarētu runāt par to, ka kādi ir apbīzoti, ka, lūk, es dzīvoju īpašnieka mājā un man nav bijis iespēju privatizēt... Jā, tev nav iespēju privatizēt, bet tu saņem par to atbilstošu un loģiski, ekonomiski pamatotu kompensāciju. Un par to naudu attiecīgi... tādas summas patiešām bija aprēķinātas, tie sertifikāti tā maksāja tirgū tādēļ, ka būtībā jau situācija bija tāda, ka visi uzskatīja, ka tos dzīvokļus dabū par velti tajās jaunajās mājās un privatizēja un būtībā tā jau arī gandrīz vai bija... bet tajā pašā laikā, ja šo naudas summu mēs nomināli izmaksātu šiem cilvēkiem, es domāju, viņiem pietiktu gan ilgam laikam īres maksāšanai, ja viņi vēlētos turpināt īrēt sev dzīvokļus īpašnieku mājās, gan arī, gadījumā, ja viņi vēlētos pirkt tajā brīdī... ja būtu aicinājums braukt uz Bandeniekiem vai Kaķeniekiem... tā kā varētu īrēt jebkuru atbilstošu savām vēlmēm, savām iespējām un savām interesēm.

Tā kā es domāju, ka ar tīri.. jautājums..... (**ierakstā klusums**.....) līdzekļus, atbilstoši savām politiskajām nostādnēm, kādas tās bijušas 1992. gadā.

I.Čepāne.

Man vēl neliels jautājums. Kāpēc jūsuprāt renovētajos namos, kurus īpašnieki ir atguvuši un kur īrnieki ir ārā un jaunuzceltajās dzīvojamās mājās, ja mēs vakaros pastaigājam, tur tie logi ir tumši un tur neviens neīrē tos dzīvokļus. Jo, ja būtu normāls īres tirgus, jūs pats teicāt, ka normālā valstī vajadzētu būt izīrētiem, pārdotiem un tā tālāk...

E.Radziņš.

Godājamā tiesa! Situācija ir pavisam vienkārša. Šī politika it kā aizstāvat īrnieku intereses un tikai uz papīra un vēsturiski aizsargājot īpašnieku un viņu mantinieku intereses, noved pie kā... Noved pie tā, ka īpašnieki nevarēja, elementāri nevarēja pēc atgūšanas uzturēt savus namīpašumus, tajā laikā banku kredītu.. arī šodien banku kredītus ir grūti dabūt īpašumu uzturēšanai bijušajam namīpašniekam... tajā laikā, 90.-gadu vidū tas bija praktiski neiespējami. Līdz ar to... kas tad notika.. notika masveida, it sevišķi centrs, proti, to namu, par kuriem jūs jau minējāt, pārdošana. Būtībā šie īpašnieki šos namus pārdeva, vienkārši nespējot viņus uzturēt un saņemot tajā laikā, kā mēs šodien redzam, 75 procentus no Eiropas līmeņa cenām, tad pārdeva, var teikt, par velti, par trīskārtīgi un četrkārtīgi zemākām cenām savus īpašumus, nespēja sagaidīt šo laikus, kuros mēs tagad dzīvojam. Un līdz ar to šie dzīvokļi un šie nami šobrīd ir kļuvuši par spekulācijas objektiem. Mēs jau nevaram runāt par to, ka Rīgas centrā ir nekustamā īpašuma tirgus. Nē, mēs esam nonākuši pie tā, ka Rīgas centrā šobrīd nekustamie īpašumi ir kļuvuši par spekulācijas objektiem, vārda varbūt vairs ne tajā labākajā nozīmē. Un bijušajiem īpašniekiem diemžēl ar šiem namiem vairs nav nekāda sakara. Bet sakara ar viņiem nav tāpēc, ka arī šie īrnieki viņi saņēma no šiem uzpircējiem,

par kādu naudu tika pirkts, tas ir katram atsevišķs jautājums, bet viņi saņēma no šiem pārpircējiem vai uzpircējiem kompensācijas, ko tikpat labi viņiem varēja izmaksāt valdība, izejot no mana iepriekš teiktā par šo sertifikātu atprečošanu pēc nominālvērtības. Valsts to nedarīja, to izdarīja šie pārpircēji, izmantojot nezin kādas naudas un viņi aizgāja gandarīti uz citām vietām... es nezinu, vai uz Ludzu, Kaķeniekiem, Anneniekiem un tamlīdzīgi...

Bet īpašnieki katrā gadījumā no tā neko neieguva.

A.Endziņš.

Paldies. Apsīša kungs. Lūdzu!

R.Apsītis.

Jā, man vēl viens jautājums Liepas kungam. Jūs savā runā atsaucāties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas lietu Hutten Čapska pret Poliju. Sakiet, kādēļ jūs uzskatāt, ka Polijas un Latvijas situācijas ir salīdzināmas. Polijā tas tiesiskais regulējums kaut kā liekas kā nesamērīgi apgrūtināošs. Taču kādēļ varbūt tās vēsturiskās atšķirības, tāpat arī normatīvās atšķirības Latvijā nu nevarētu novest pie kāda citāda secinājuma.

L.Liepa.

Paldies par šo jautājumu un iespēju arī varbūt pamatotāk argumentēt, kādēļ mēs esam iekļāvuši... Un faktiski arī Saeima savā atbildes rakstā ir vairākas tēzes no šī sprieduma iekļāvusi kā savu pozīciju pamatojošu.... Šī lieta patiešām ir interesanta, jo, kā liela daļa no šāda ranga, Satversmes ranga tiesām, un to tiesvedības, var teikt, ir nedaudz saasināti... Hutten Čapska ir pēcnācēja, mantiniece saviem vecākiem, kurus faktiski, kaut arī īpašumtiesības neatņēma, bet administratīvi izlika no viņu mājām... Tātad īpašums viņas pilsētā viņiem joprojām tur piederēja, taču šī īpašuma abos stāvos administratīvā kārtā tika ieliktas divas ģimenes, ko, var just, ka ir darījusi "spalvainā roka". Tātad 1945. gada jūlijā tūlīt pat tika radīta tāda komisija mājokļa jautājumu risināšanai un viens no pirmajiem lēmumiem bija tātad Čapsku mājā ielikt tur personas, kuras, dabiski, šajos spriedumos netiek identificētas. Un tieši tāpat arī 70. gados tur reģistrējot šo otru administratīvās patvaļas vilni... tātad ir ļoti interesanti, ka arī Latvijā ir ļoti līdzīgi pēckara patvaļa un tad nāca 60. gadu patvaļa, kur arī lielā mērā mēs redzam šo pašu atkārtoto vilni, kurā tātad, ignorējot pamattiesību principus vai civiltiesiskos principus, kuriem būtu jāvalda īres tiesībās vai īpašnieku un īrnieku attiecībās, tieši pretēji tam ir instrumentēti administratīvi lēmumi. Taču tātad šajā gadījumā mēs saskaramies ar tiešo analogiju, ka Otrā pasaules kara rezultātā, mainoties vardarbīgi un Latvijai okupācijas rezultātā mainoties varai, tiek īpašniekiem atņemtas tiesības, tātad atšķirībā no Hutten Čapskas konkrētā gadījuma tiek atņemtas arī īpašumtiesības. Mūsu gadījumā ir ļoti interesanti, ka Ingūnas Ernestes gadījumā viņa turpina dzīvot šajā mājā. Faktiski lielā mērā var salīdzināt tieši ar to pašu Eiropas Cilvēktiesību tiesas lietu... Taču nevar apsaimniekot šo māju, nevar attiecībā uz šo māju realizēt nekādas no tiesībām, kuras īpašniekiem pienāktos. Tātad fakts, ka 90. gadu sākumā, kad Polijā sabruka šis Padomju Savienības uzturētais režīms, gan Latvijā mūsu nevardabīgas pretošanās rezultātā tika nodibināta Latvijas Republika. Saņemot šo vēsturisko

mantojumu, ir pamatanalogija... Analogijas pamatā tād ir tas, ka vēsturiski bija nopietna grupa cilvēku, tād nopietna sociālā grupa, kuru nedrīkstēja ignorēt un kurai tād arī nedrīkstēja piemērot nereducētus, tād, neapstrīdamus liberālus noteikumus. Tād šeit nevarēja vienkārši pateikt, ka nu, tād ņemiet atpakaļ īpašumus denacionalizācijas kārtībā īpašnieki, savukārt īrnieki, gatavojieties atvērt maciņus un maksājiet. Tād šādu pieeju par sociāla regulatora nepieciešamību izvēlējās gan Polija, gan Latvija.

Analogijas pamatā ir tāpat tas, ka, kā jau es minēju, tād likuma leģitīmais mērķis un arī mūsu šodien debatētā likuma leģitīmais mērķis sakrīt gan Polijā, gan Latvijā. Tād, aizsargā to kategoriju, un man nav arī šaubu, ka Saeimas teleoloģiskais un gan faktiski arī vēsturiskais, gan teleoloģiskais mērķis ir rūpēties ne jau par visiem īrniekiem, ne jau visus tos, kas tagad apdzīvo Radziņa kunga pieminētos centra īpašumus, bet rūpēties tikai par to īrnieku daļu, kura nevar atļauties apmaksāt šo īres maksu. Taču abos gadījumos — gan Latvijas, gan Polijas gadījumā, likumdevējs ir izvēlējis, ja varētu analogiski pieminēt, tād precīza snaipera šāviena vietā lielgabala lodi sakot, ka uzliksim īres griestus visiem, apteiksim, ka tād ne tikai tajos gadījumos, kur cilvēks nevar atļauties un viņam patiešām ir nepieciešama individuāla un konkrēta palīdzība, bet uzliksim griestus visiem. Tād Polijas gadījumā tas sākotnēji 1994. gada likuma kontekstā bija 3 procenti no šīs kadastrālās kopējās vērtības gadā, vēlāk 2004. gada likumā... atvainojiet, 2002. gada likumā Polijā jau bija reducēts, tur jau bija tād precīzāk noteikts... zināmā mērā tur iesaldēja šo īres pieaugumu, lai inflācijas dēļ neciestu iedzīvotāji, bet mērķis, leģitīmais mērķis abos gadījumos ir viens. Gan Seims, gan Saeima rūpējās par noteiktu iedzīvotāju kategoriju. Pacensties panākt, ka trūcīgiem cilvēkiem nav vienkārši vardarbīgi jāiet ārā un bez iespējām atrast kaut kādu jaunu vietu, kuru tie varētu atrast.

Tād ņemot vērā šo leģitīmā mērķa vienotību vai kopību abos gadījumos, es arī atļāvos drosmi sacīt, ka tād šis Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedums ir vienlīdz nozīmīgs ne tikai Polijas valstij, bet arī Latvijai un visam šim reģionam, kur saskaras ar šī vēsturiskā mantojuma problēmu. Negatīvā vēsturiskā mantojuma problēmu.

Es paredzu iepriekš, ka mans godājamais kolēģis, Saeimas pārstāvis minēs, ka šī lieta nevar tikt uzskatīta par galēji atrisinātu. Tam noteikti var piekrist. Saskaņā ar Cilvēktiesību konvencijas pantu ir īpašos gadījumos ir tiesības šāda veida lietas nodot izskatīšanai lielajai palātai. Tād šo formulu paredz Cilvēktiesību un pamattiesību aizsardzības konvencijas 43. panta otrā daļa, tād, ja attiecīgā lieta skar nopietnus jautājumus, kas attiecas uz Konvencijas vai tās protokolu interpretāciju vai piemērošanu, vai tā skar svarīgu jautājumu, kam ir vispārēja nozīme.

Godātā tiesa! Jau pašas Saeimas pieminētais šis arguments un fakts, ka lielā palāta ir pieņēmusi šo lietu izskatīšanai atkārtoti, norāda, ka tas nav tikai Polijas, tikai šaurs, specifisks noteikta jautājuma risinājums. Šis ir jautājums, kas skar visa Eiropas reģiona intereses un tajā skaitā attiecas arī uz Latviju.

A.Endziņš.

Paldies. Vēl būtu kāds jautājums?

I.Čepāne.

Man tomēr būtu vēl viens precizējošs jautājums. Par to subjektu. Šeit tika runāts par šiem dāvinājuma līgumiem. Bet lietā ir materiāli, kur, Radziņa kunga vārdiem runājot, šie pārpircēji no ģrniekiem pieprasa salīdzinoši augstas nomas maksas. Vai uz tiem arī ir šī lieta attiecināma, vai nav? Jūs tomēr neatbildējāt uz to jautājumu. Juridiski....

E.Radziņš.

Runājot tīri par to subjektu, es tomēr it kā saprotu, ka attiecībā uz bijušajiem ģpašniekiem kā uz subjektu mēs varam attiecināt to normas daļu, kas... (pārrāvums nedaudz vārdu) ... celt dzīvokli savā ģpašumā. Un tas ir nenoliedzami. Tas nenoliedzami ir attiecināms tikai uz bijušajiem ģpašniekiem vai viņu mantiniekiem. Bet tas, ka tu vari dzīvot savā 60 dzīvokļu mājā vienā dzīvoklītī un tajā pašā laikā nesaņemt nekādu atbalstu no ģres maksām šī ģpašuma uzturēšanai, tas nav problēmas risinājums. Bet attiecībā uz subjektu tajā gadījumā tas ir, ja runa ir par tiesībām prasīt sev dzīvokli šajā atdotajā mājā.

Kas attiecas uz pārpircējiem. Godājamā tiesa! Es arī iepazīnos ar šiem materiāliem, kur es negribētu radīt tiešu reklāmu dažiem šiem pārpircējiem par to, kādā veidā viņi attiecas pret ģrniekiem un vai uz viņiem tad arī varētu attiecināt šīs likuma normas. Ir divas lietas, ko es gribu akcentēt attiecībā uz šiem pārpircējiem.

Pirmkārt, nenoliedzami, ir... es nemācēšu laikam precīzi latviski pateikt šo krievu skaisto teicienu – ņet semji bez uroda... Bet katrā gadījumā ir šie pārpircēji, kuru darbības ir klaji prettiesiskas un kuru uzvārdi mums figurē vienā un otrā masu medijā un varētu padomāt, ka ar šiem pārpircējiem un šiem jaunģpašniekiem tiek identificēti visi ģres namu ģpašnieki. Bet arī šajos gadījumos, kad ģrnieki griežas pie mums kā pie advokātiem pēc palīdzības un saka, ka mēs esam saņēmuši paziņojumu, ka mums tūlīt ir jāmaksā 3 lati, 4 lati, 5 lati un citādi mūs liek ārā. Godājamā tiesa! Tas ir likumdevēja jautājums, kādā veidā risināt šo prettiesisko paziņojumu jautājumu. Jo, nenoliedzami, kā tas notiek dzīvē. Dzīvē notiek tas, ka no sākuma ir šīs biedinājuma vēstules un pēc tam šis jaunģpašnieks ... viņš neiet nekur uz tiesu, lai panāktu šo cilvēku izlikšanu, jo viņš skaidri zina, ka viņš to nevarēs panākt šo izlikšanu. Sākas šis terors ar komunikāciju atslēgšanu, pagraba aizslēgšanu, durvju pārlikšanu... Godājamā tiesa! Pret to ir jāvērsās ar vislielāko likuma bardzību paredzot nevis tikai administratģvo pārkāpumu likumos tur sodus, tas ir būtģbā jautājums, kas ir jārisina pielģdzinot to noziedzģgam nodarģjumam, par patvarģbu un tamlģdzģgi, nevis tā, ka šādos gadģjumos tiek izsaukts pašvaldģbas policģjas pārstāvis, kuš atnāk un saka: nu, jā, bet viņš ir ģpašnieks un viņam ir zemesgrāmata, ejiet uz tiesu un risiniet. Protams, tas nabaga cilvēks... kur nu viņš vairs ies uz tiesu, viņš šādā ziemā tiek izterorģzģts un nedod Dievs, ja ir pavisam tādi skumģi gadģjumi, par kādiem mēs lasām avģzģs Rģzeknģ.

Tas ir viens gadģjums. Cits gadģjums, godājamā tiesa, attiecģbā uz pārpircģjiem, ir pretģjs. Arģ tā teikt, neesmu pilnvarots saukt konkrģtus uzvārdus, varu tikai nosaukt senāta spriedumu lietā Nr.SKĶ-17-2006. gads, kur pārpircģjs ir ieguvģs ģpašumā mģju Rģgas centrā un jā... viņš sāk viņu izbrģvģt no šiem ģrniekiem un tad iestģjās pģdģjā ģrnieka sindroms, ir 60 dzģvokģu mģja un paliek četri ģrnieki, kuri prasa nu tādas cenas, ka no viņiem nevar tikt nekāģģgi vaģā. Mģja ir jāuztur, ir seģi

stāvi, ir komunikācijas, ir stāvvedi un ir šie te četri īrnieki, kuri neatkāpjas, kuri prasa vienkārši šo nesamērīgo cenu.

Šis pārpircējs ar vis labākiem nodomiem viņš nespēj tiesāties šos divus trīs gadus uzturēt šo namīpašumu tādā stāvoklī, lai varētu nodrošināt visus šos komunālos pakalpojumus šiem īrniekiem, jo viņš ir ierobežots ar griestiem, ar īres maksas griestiem. Lieta nonāk tiesā. Šie īrnieki nemaksā arī šos īres maksas griestus. Viņi saka, ka mums ir jāmaksā 14 santīmi, mēs neesam pienācīgi brīdināti un tā... Un lieta nonāk tiesā un iziet cauri trīs gados visām trīs sistēmām un beigās nonāk senātā un senāts nospriež, ka sakarā ar to, ka jūs neesat nodrošinājuši visus nepieciešamos komunālos pakalpojumus, jums nav tiesību prasīt šos te īres maksas griestus, šeit 60 santīmus, netiek pateikts, cik tad jūs drīkstat vispār prasīt un tiesāšanās ir beigusies. Un jautājums ir pilnīgi neatrisināts, ko darīt ar šiem te četriem, tā teikt, varoņiem, jo attiecīgi viņus vairs nevar izlikt par nemaksāšanu tādēļ, ka nevar nodrošināt komunālos pakalpojumus, komunālos pakalpojumus nevar nodrošināt tāpēc, ka nevar uzturēt ēku un nav iespējas par griesties tiesā, lai noteiktu samērīgu īres maksu, kas šādā gadījumā nenoliedzami būtu nosakāma atbilstoši tam, ka tu gribi dzīvot vienīgajā dzīvoklī sešstāvu mājā 30 kvadrātmetros.

Tā kā, godājamā tiesa, runājot par pārpircējiem, šis situācijas ir dažādas. Bet arī, pieejot saprātīgi, es nedomāju, ka šīs situācijas nebūtu risināmas. Vienkārši likumdevējam ir jānosaka pienācīgi stingras normas attiecībā pret tiem namīpašniekiem, kuri ignorē likuma normas un nerisina šos jautājumus par īres maksas noteikšanu likumā noteiktajā kārtībā.

Bet mēs nevaram arī atstāt šos te pārpircējus, tā teikt, tādā stāvoklī, ka viņi nevar atrisināt šos jautājumus ar īrniekiem tikai tāpēc, ka lūk, pastāv šāda veida administratīvi noteikti griesti.

A.Endziņš.

Paldies. Tiesnešiem ir vēl kādi jautājumi? Lūdzu!

J.Jelāgins.

Man būtu vēl viens jautājums par tiesiskās paļāvības principu. Jūs lūdzat izvērtēt tiesu atbilstību vairākiem Satversmes pantiem, tajā skaitā pirmajam, respektīvi, tas, no kura izriet tiesiskās paļāvības princips un pieteikumā norādāt, ka Saeima ir pārkāpusi tiesiskās paļāvības principu, pieņemot šādus grozījumus, respektīvi, ka iepriekšējos gados bija viena cena, bet tad tika pagarināta šo īres griestu noteikšana 2005. , 2006., 2007. gadā... Kas deva tomēr jums pamatu apgalvot, ka ir pārkāpti šajā gadījumā tiesiskās paļāvības principi. Jūs minējāt, ka tas tika pieņemts pēdējā brīdī. Vai tas ir vienīgais arguments, vai arī ir kādi citi argumenti, kas jums lieks domāt, ka tiesiskās paļāvības princips ir pārkāpts šajā gadījumā. Paldies.

E.Radziņš.

Nu, būtībā jā... Runājot par tiesiskās paļāvības principu... Runa ir par to, ka tas, ka bija noteikti pirmo reizi šie griesti pārejas noteikumu 4.punktā, proti, 2001. gada 20. jūlijā, tad, mūsaprāt, likumdevējs bija noteicis... piedevām vēl ņemot vērā to, ka tas ir noteikts pārejas noteikumos, šo pasākumu izbeigšanās termiņu un mūsaprāt, šinī gadījumā, jā, īpašniekiem radās šī

tiesiskā paļāvība par to, ka šim pasākumam ir pagaidu raksturs un ka konkrētajā datumā tas izbeigsies. Un, ņemot vērā to, ka lai brīdinātu īrnieku par cita īres maksas apmēra noteikšanu turpmāk, likumdevējs bija noteicis termiņu, cik mēnešus iepriekš ir jābrīdina, ko arī namīpašnieki darīja, lai brīdinātu tātad... sākot ar 2005. gadu, ka būs jauna īres maksa. Namīpašnieki ievēroja, viņi paļāvās uz likuma un izpildīja likuma prasības brīdinot īrniekus par jaunajiem īres maksas iespējamajām likmēm, uzaicināja viņus slēgt jaunus līgumus. Kamēr likumdevējs ignorēja pat šo mēneša termiņu, kas būtu bijis korekti, tā teikt, lai lieki netracinātu īpašniekus un nedotu viņiem liekas cerības, ka nākošajā gadā varbūt mēs saņemsim lielākas īres maksas. Likumdevējs šos grozījumus pieņēma desmit dienas pirms termiņa beigām. Mūsaprāt, tādā veidā jeb pilnībā ignorējot šo te tiesiskās paļāvības principu, proti, namīpašniekiem, kāda var būt tiesiskā paļāvība uz likumdevēju, kurš šos, kā jau te tika minēts, šos jaunus spēles noteikumus izspēlē, tā teikt, mēs varam teikt, desmit dienas pirms termiņa beigām... ja mēs ignorējam Ziemassvētkus un visus pārējos svētkus, kas bija pēc 20. decembra...

A.Endziņš.

Paldies. Vai ir vēl tiesnešiem...? Nav.

Vai Narkeviča kungam ir jautājumi?

J.Narkevičs.

Man ir lūgums... Godātie iesniedzēji pārstāv trīs konkrētus namīpašumus, konkrēti Avotu ielā 57/59, Valkas rajonā Smilšu ielā un Rīgā, Strenču ielā. Pēc kādas adreses attiecīgi...

A.Erneste.

Tās ir dzīves vietas deklarēšanas adreses...

J.Narkevičs.

Jūs tur dzīvojat?

A.Erneste.

Nē, Baibai Paulsonei tā ir deklarētā dzīves vieta, bet īpašums viņai ir Rīgā...

J.Narkevičs.

Bet jūs pati, Ernestes kundze, dzīvojat Avotu ielā?

A.Erneste.

Jā.

J.Narkevičs.

Es to jautāju nevis pēc juridiskās pārstāvības, bet pēc konkrētajiem namīpašumiem.

Vai šajos namīpašumos... cik mums ir zināms, Rīgā, Avotu ielā 57/59, mums ir konkrēti dati... bet kādas tur, lūdzu, ir bez īres dzīvokļiem vēl platības, kas tiek izmantotas komercdarbībai. Šinī gadījumā nav nepieciešama konkrēta atbilde, bet es apmierinātos ar vispārīgu pieminēšu par šiem objektiem.

A.Erneste.

Konkrētajā namīpašumā Avotu ielā 57/59 liters 1, liters 2 komercplatības... tad man ir jāpaskatās... 300 kvadrātmetri.

J.Narkevičs.

300 kvadrātmetri. Kam viņas tiek izmantotas?

A.Erneste.

Tur ir bistro kafejnīca. Tas ir viss.

J.Narkevičs.

Paldies. Attiecīgi Rīgā Strenču ielā vai ir kādi objekti?

P.Klēbahs.

Nē, nav.

J.Narkevičs.

Tātad nav. Paldies. Un vai dzīvo, lūdzu, īpašnieks šajā īres namā?

P.Klēbahs.

Jā.

J.Narkevičs.

Tad paldies. Un es nezinu, vai cienījamais kolēģis Liepas kungs zinās atbildēt uz šādu konkrētu jautājumu... Tātad, tāpatās, vai jūsu...

L.Liepa.

Jā... Tad ir jālūdz pārtraukums godātajai tiesai, man nav precīzu šo datu par komercplatību, es nedomāju, ka tas ir šīs lietas izskatīšanas priekšmets. Ja kolēģis uzstāj...

J.Narkevičs.

Nē, es nedomāju, ka tas būtu nepieciešams. Es tikai kā pierādījumu iegūstu no šīs atbildes. Es tikai gribēju parādīt vispārīgo tendenci šinī gadījumā...

Paldies, tad vairāk arī jautājumu nav.

A.Endziņš.

Tiesa, apspriežoties uz vietas, nolēma, pirms dot vārdu Saeimas pārstāvim, tiesa pasludina pārtraukumu uz 15 minūtēm.

(Pārtraukums)

Sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājs

Aivars Endziņš.

A.Endziņš.

Turpinām tiesas sēdi.

Vārds tiek dots Saeimas pilnvarotajam pārstāvim Narkeviča kungam. Arī brīdinu jūs, ka 30 minūšu ietvaros...

J.Narkevičs.

Godātā tiesa! Godājamie iesniedzēji! Godājamie pieaicinātie! Klātesošie!

Saeimas uzdevumā uzturu Saeimas viedokli uzskatot, ka grozījumos likumā "Par dzīvojamo telpu īri" 13. pants atbilst Latvijas Republikas 1., 91. un 105. pantam. Un attiecīgi Saeimas

uzdevumā uzturu lūgumu pieteikumu atzīt par nepamatotu, bet apstrīdētās normas — par atbilstošām Satversmei.

Šodien tiesā noklausoties godājamo iesniedzēju un viņu pārstāvju viedokļus, netika rasti argumenti, kas apstrīdēto padarītu par nepamatotu vai jebkā noliegtu Saeimas atbildes rakstā minētos argumentus, vienlaikus analizējot godājamo iesniedzēju un viņu pārstāvju minēto, ir jāvērtē kritiski pret virkni šodien minēto argumentu, lai tiesā šie viedokļi nepaliktu neapstrīdēti.

Proti, izmantojot godājamā kolēģa Radziņa formulējumu par mītiem, es nevēlētos, lai, izskatot konstitucionālo lietu, tās gaitā rastos kādi mīti vai tiktu uzturēti pieteikumā esošie mīti. Proti, es kategoriski iebilstu pret viedokli un lūdzu tiesu ļoti uzmanīgi izvērtēt attiecīgi tālāk spriedumā uz pašāvības principu... pašāvību uz ierobežotu termiņu, kas tika arī šodien uzturēts no iesniedzēju puses. Šī pašāvība, mīts par pašāvību, tas ir ļoti veiksmīgs formulējums, viņš nav ne ar ko pamatots tiesiski. Nav nekādu iebildumu pret šādu mītu rašanos, to uzturēšanu, cirkulēšanu sabiedrības domu telpā, bet ir kategoriski iebildumi pret šādu mītu par septiņu gadu perioda noteiktu beigšanos, tāpat visu ierobežojumu noteiktu atcelšanu, ja kategoriski ierobežojumi uzturēt šādu mītu pamato to juridiski.

Šādu pieņēmumu nepamatotība parādās analizējot iesniegumus lietas materiālos. Proti, nav nevienam strīda arī Satversmes tiesas praksē, es atsaucos šinī gadījumā uz 2003. gada 3. marta 25. datuma spriedumu lietā par zemes reformu Latvijas pilsētās attiecīgi, kas tika izskatīts, 12. panta pirmās daļas un 3. punkta atbilstība Latvijas Republikas Satversmei. Godājamā Satversmes tiesa nepārprotami atsaucās uz nepārprotamiem un tiešiem dokumentiem, proti, Augstākās padomes deklarāciju 1990. gada 4. maija par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu un attiecīgi minēja attiecīgo šīs neatkarības atjaunošanas aspektu juridisko noformējumu.

Nav šaubu, kas ir nostiprināts arī minētajā Satversmes tiesas spriedumā, par saprātīgiem ierobežojumiem, par jebkuru pilnīgi liberālu, ne ar ko nesaistītu, brīvu īpašuma tiesību neesamību uz jebkuriem īpašuma objektiem, kas tiktu atgriezti jebkādā veidā to likumīgajiem īpašniekiem, novēršot attiecīgi mums konkrēti PSRS augstākā likumdevēja institūcijas atzītā PSRS okupācijas fakta sekas, turpmākās Otrā pasaules kara sekas. Proti, nav runa par īpašumtiesību pilnīgu atgriešanu bez ierobežojumiem jautājumā par zemi. Tas nav saprotams, kāpēc šis jau Satversmes tiesā nostiprinātais princips tiek ierobežots attiecībā uz... netiek ņemts kādi pilnvērtīgi, netiek izvērtēts attiecībā uz namīpašumu denacionalizācijas faktu atgriešanu to likumīgajiem īpašniekiem.

Godājamais kolēģis Liepas kungs atbildot uz tiesas jautājumu aizrādīja, ka personām, kas ir denacionalizēto namu īpašnieki, tiek izraisītas emocionālas sekas jautājot, kāpēc jūs vēlējāties atgriezt savu īpašumu. Kāpēc jūs viņu pieņēmt ar visiem šiem parādiem?

Vienlaikus šādas emocionālas sekas nav pamatotas. Īpašums tika atgriezts tādā stāvoklī, kādā viņš ir — ar apgrūtinājumiem. Lietas materiāliem ir pievienots attiecīgi Statistikas pārvaldes ikgadēji sastādītais biļetens, attiecīgi manā rīcībā ir biļetens "Privātie īres nami". Šķirkļi uz... par 2005. gadu, lietas materiāliem bija pievienots par 2004. gadu, šķirkļi 4.2. – denacionalizētie dzīvokļi, patreizējie īrnieki dzīvoja dzīvoklī pirms ēka tika denacionalizēta. Tas attiecināms uz 72 procentiem no visiem attiecīgi denacionalizētajiem īres dzīvokļiem. Jebkurš denacionalizētā nama īpašnieks zināmā mērā pakļaujas šai statistikai. Attiecībā uz zemi nav nekāda strīda par taisnīgiem

apgrūtinājumiem. Tad kāpēc rodas jautājums, kāpēc mums būtu jārod pilnīgs liberālisms, ne ar ko nesaistīta īpašuma tiesību realizācijas iespēja attiecībā uz denacionalizētajiem namiem. Es neredzu starpību, godājamā tiesa.

Visiem ir labi zināms un arī godāmajiem pieteicējiem ir labi zināms vispārzināmais fakts, ka Saeima ar likuma spēku 1950. gada 4. novembra Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju, tās 1., 2., 4., 7. un 11. protokolu nolēma, ka konvencijas 1. protokola 1. panta prasības neattieksies uz īpašuma reformu. Tas ir vispār zināms fakts.

Līdz ar to izsaku neizpratni pamatot iesniegumu Satversmes tiesai ar jautājumu, kas skar īpašuma reformu pamatot uz minēto likumu. Latvijai jautājums par Konvencijas 1. protokola 1. panta prasību nav attiecināms uz īpašuma reformu, kas ir nostiprināts attiecīgi minētajā Satversmes tiesas spriedumā. Kāpēc jautājumā par denacionalizētajiem namiem būtu mums jāizvēlas kāda cita, kā iepriekš nodibinātā kārtība. Ar ko viņa atšķiras? Kāpēc denacionalizācija namīpašumu netiek uzskatīta par... no iesniedzēju viedokļa, kāpēc netiek uzskatīta par īpašuma reformas sastāvdaļu?

Paļāvība. Tiesiskās paļāvības princips, ka jebkuri ierobežojumi tiks atcelti, netiek pamatots ne ar kādiem faktiem, ja godājamo iesniedzēju argumentus salīdzina. Tātad attiecīgi iesniegumos ir atsauce uz Ministru padomes lēmumu Nr.349 no 1991. gada. Ja mēs izlasām attiecīgi pievienoto nolikumu par dzīvokļu īres maksas likmēm, ja mēs iepazīstamies ar šo dokumentu kopumā, ne tikai atrauti tādā apmērā, kādā viņš ir pasniegts attiecīgajos iesniegumos, mēs redzam, ka tas ir tīri vērtējams subjektīvi kā administratīvs dokuments. Šeit neiet nekādas runas, šeit iet runa par administratīvi nosakāmu īres maksu un netiek dots ne mazākais mājieni jebkurai paļāvībai, ka šī administratīvā īres maksas noteikšana jebkādā mērā tiktu atcelta.

Diskutējot... tajā skaitā pievienojot attiecīgi minēto lietu Hutten Čapska pret Poliju, tika attiecīgi salīdzināti apstākļi. Proti, minētās lietas pamatā esošie apstākļi, kā arī konkrētie Latvijas Republikas apstākļi.

Es tātad lūdzu tiesu, taisot spriedumu lietā, ļoti rūpīgi izvērtēt minētos apstākļus, izvērtēt apstākļus, kādi bija stingri noteiktajos īres griestu termiņu beigās, kas bija juridiski fiksēti. Kas bija attiecīgi Polijas likumos juridiski fiksēti, ar, ja nemaldos ar 2004. gadu 1. datumu... es atvainojos, ja es nenosaku precīzi, vai mēs varam likt vienlīdzības zīmi starp Latvijas Republikas šo jautājumu regulējošo tiesību normām un minētās lietas materiāliem. Mēs nevaram vilkt viennozīmīgu līdzvērtības zīmi.

Godājamais kolēģis Liepa paredzēja, ka es noteikti oponentu šeit minētās lietas Hutten Čapska pret Poliju piemērošanu, veltot argumentu, ka lieta nevar tikt uzskatīta par galīgi atrisinātu. Es tātad lūdzu minēto lietu piemērot spriedumā tik tālu, cik tālu tā ir vērtējama kā Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija, cik tālu tā ir ratificēta Latvijas Republikā, viņa neattieksies uz īpašuma reformu. Viņa neattieksies uz īpašuma reformu. Mēs neredzam nevienu likuma tulkošanas gramatisku iespēju un godājamie iesniedzēji arī tādu nav uzrādījuši, ka Latvijas Republika saistītu sevi ar jebkuru termiņu saprātīgiem un taisnīgiem īpašuma tiesību aprobežošanas izbeigumiem attiecībā uz denacionalizēto namu īres griestiem.

Otrais mīts, pret ko es vēlētos oponent. Tas ir... tāds zināms tabu termins, kas netika pieminēts iesniedzēju runas gaitā. Proti, tiek uzturēts viedoklis, kas ir pamatots ar attiecīgo

iesniegumu, ka tiek ierobežota tiesības izmantot savu īpašumu caur apstrīdētās normas noteiktajiem tā dēvētajiem īres griestiem, ja lietojam šo terminu. Līdz ar to pilnīgi netiek pieminēti faktiskie apstākļi. Nav īpašuma tiesību aprobežojuma brīvi rīkoties ar savu īpašumu citādi. Uzdotot jautājumus konkrētus godājamiem iesniedzējiem un viņu pārstāvjiem, neprasot tos iegūt šo atbilžu ceļā kādu pierādījumu, ko varētu likt tiesas priekšā kā argumentu, tikai raksturojot vispārīgo stāvokli. Nav strīda, ka denacionalizēto namu īpašnieki paši izmanto savu namīpašumu tajā dzīvojot, nav strīda, ka nav ierobežota denacionalizēto namu īpašnieka tiesības izmantot viņiem piederošo īpašumu ne tikai dzīvokļu īrei, bet arī jebkurā citā komerciālā veidā, tajā skaitā izīrējot tos kā nedzīvojamo platību dažādām, tajā skaitā, par īpaši rentablu atzītajai komercdarbībai.

Tad kādēļ un ar ko ir pamatots pieņēmums, ka izcelt vienu sev pastāvošo īpašumtiesību aprobežojumu un absolutizēt to kā pilnīgu īpašumtiesību ierobežojumu. Tas ne ar ko nav pamatots. Godājamie iesniedzēji un godājamo iesniedzēju pārstāvji atsauksies uz praktiskām, dažādām praktiskām problēmām, kas viņus traucē katrā konkrētajā gadījumā izmantot savu īpašumu lielākai komercdarbībai, rentablākam komercdarbības veidam, bet tas ir pilnīgi viņu pašu rokās, tas nav uzskatāms... tā ir viņa brīva rīcība, tā nav pakļauta, iesniegta Satversmes tiesas izvērtēšanai un nav pakļauta nekādiem likumdošanas apsvērumiem. Viņiem šeit ierobežojumu nav. Mēs nevaram tād uzsvērt apstrīdētajā normā noteiktos īres griestus kā pilnīgu, absolūtu un visaptverošu ierobežojumu rīkoties ar savu īpašumu. Iesniegumā minētais nav pilnīgs.

Treškārt. Minot līdzšinējo Satversmes tiesas praksi vērtējot 91. panta līdzšinējos vērtējumus. Tā, piemēram, es atsaucos attiecīgi uz Satversmes tiesas 2004. gada 5. maija 21. datuma spriedumu, kur tika vērtēta likuma "Par pašvaldībām" atbilstošu normu atbilstība Latvijas Republikas Satversmes pantiem, tajā skaitā 91. pantam. Tātad, diskriminācija, uz ko atsaucās godājamie iesniedzēji un viņu pārstāvji, šinī gadījumā ir ļoti, ļoti rūpīgi izvērtējama. Lai mēs nekļūdītos nosakot loģiski tās kategorijas, tos adresātus, tos subjektus, attiecībā uz kuriem... kurus mēs meklējam, kuriem mēs meklējam kopīgu pazīmi, pēc kādas pazīmes viņus apvienot... Vai mēs nekļūdamies kategorijās. Vai šinī gadījumā ierindojojot jebkurā klasifikācijā denacionalizētā nama īpašnieku un pašvaldību, vai mēs rīkojamies atbilstoši loģikas likumiem salīdzinot īres maksas iespējas. Vai, runājot par nastu, ko it kā likuma prasības uzliek denacionalizēto namu īpašniekiem, uz ko bija atsauces attiecīgi iesniegumā ievērot higiēnu, rūpēties par nama drošību, būvkonstrukciju drošumu, vai šinī gadījumā šie ierobežojumi izriet no apstrīdētās normas īres griestiem, jeb attiecīgie iesniedzēji – denacionalizēto namu īpašnieku un viņu pārstāvju – pienākums būtu ievērot šīs higiēnas normas un rūpes par savu īpašumu arī neatkarīgi no šiem īres griestiem.

Jautājumā par finansējumu, kur godājamie iesniedzēju pārstāvji norādīja, ka pašvaldībai ir ļoti vienkārši pārbīdīt attiecīgos budžeta postenus, kā saka, savā starpā un šādi iegūt naudu, godājamai tiesai jāizvērtē, vai šādi argumenti ir piemērojami, ja mēs vērtējam pašvaldības budžeta sastādīšanas kārtību un tā izmantošanas kārtību, vai mēs to varam pielīdzināt tieši un nepārprotami brīva saimnieciskā subjekta, denacionalizētā nama īpašnieka, jebkurām kredītsaistībām. Es baidos, ka šinī gadījumā ir acīm redzami, ka tās ir divas konstruktīvi dažādas lietas, kuras samērojot savā starpā, vajag piemērot vislielāko uzmanību.

Es gribētu atspēkot nākošo mītu par to, ka nevar griezties tiesā. Es atvainojos. Es lūdzu godājamo tiesu ļoti rūpīgi izvērtēt argumentus, ar kuriem tika motivēts pieņēmums, ka nevar griezties tiesā. Proti, uz jautājumu, vai iespējama zaudējuma prasība, godājamās tiesneses Čepānes kundzes jautājums, vai mēs nevaram sniegt... es atvainojos, ja es nepareizi formulēju, vai mēs nevaram griezties par tiešajiem zaudējumiem vispārīgās jurisdikcijas tiesā. Tika noliegta iespēja, jo vēl neesot noritējis attiecīgais termiņš. Es atvainojos... Šāda atbilde ir pretrunā ar Civillikuma attiecīgo 1771. pantu... attiecīgi tāpat varētu aprēķināt jebkuru sagaidāmo zaudējumu un griezties vispārīgās jurisdikcijas tiesā ar šo jautājumu. Šeit būtība nav iespēja griezties tiesā, bet šeit ir jautājums, ka zaudējuma pierādījums, zaudējuma pierādīšanas procesuālā kārtība paredz zaudējumu sagaidāmu tiešu vai reālu vai sagaidāmu... un cēlonisko sakaru starp apstākļiem, kuru rezultātā ir radies šis zaudējums.

Es baidos, ka neviens, ņemot vērā savas brīva saimnieciskā subjekta tiesības izmantot savu īpašumu likumā noteiktajā kārtībā un apmēros nevarēs pierādīt, ka zaudējumi viņa namīpašumam ir radušies tikai un vienīgi tiešā saistībā ar apstrīdētās normas noteiktajiem īres griestiem.

Un visbeidzot. Gatavojot Saeimas atbildes rakstu uz iesniedzēju iesniegumu, tieši pats savā personā, kā arī daudzas no šeit godājamajām pieaicinātajām personām sadūrās ar to pašu problēmu vēlreiz un vēlreiz, ar ko ir sadūrušies apstrīdētās normas pieņemšanas gaitā. Proti, ir ļoti grūti, praktiski līdz šim ir atzīts par neiespējamu vidēji statistisko parametru, ko viegli aprēķināt un ņemt no dažādiem statistikas biļeteniem "Pārvaldes institūciju uzskaitē", pielīdzināt to reālai personai, kādai konkrētai reālai situācijai.

Arī es netaisos ķert godājamo iesniedzēju, viņu godājamo pārstāvju izteikumus ķert pie vārdiem, kā saka, šinī gadījumā, bet mēs šeit tiesas sēdē dzirdējam, ka Andersona kunga pārstāvis godīgi atbild: es nezinu, cik naudas, es nezinu, cik naudas vajag, lai uzturētu vienu kvadrātmetru. Šo runā speciālists, šeit nav runa par kaut kādu nezinīti ierēdni, kurš neorientētos... Attiecīgi bija runa, ka šāds pētījums nav veikts...

Attiecīgi Liepas kungam bija jautājums, kas ir samērīgi, kāda ir samērīga attiecīgi šī... Kur Liepas kungs godīgi atbildēja, ka nav vienas atbildes, nav iespējama viena atbilde. Es šeit tāpat netaisos absolūti norādīt uz kādiem trūkumiem, kā saka, bet es norādu, ka mums nav iespējama viennozīmīga atbilde. Šeit nav iespējams izkristalizēt kādu vidējā denacionalizētā nama īrnieka tēlu, kādu vismaz subjektīvi, kurš būtu pakļauts kādam lielākam vai mazākam procentuālam viedoklim, tā vērtējumam. Mums ir tikai attiecīgi statistikas, ministrijas uzskaites dati, kas ir raibi, es atvainojos, kā dzeņa vēders.

Tādējādi mums ir... tajā skaitā jebkurš galējais viedoklis tiks pamatots ar attiecīgu faktoloģisko materiālu. Iepazīstoties ar lietu es redzēju attiecīgi, kur ir lūgums denacionalizētā nama īrniekam nekavējoties maksāt 5 latus par kvadrātmetru to līdzšinējo vietā. Es nešaubos, ka iesniedzēju pārstāvji atradīs kādu pretējo galēji zemāko rādītāju. Tā ir problēma.

Pēdējais mīts, ko es vēlos norādīt un uzsvērt, ka neatbilst patiesībai... tāpatās arī neatbilst lietas materiāliem pievienotajiem Saeimas iesniegtajiem dokumentiem, ka minētajā apstrīdētajā normā noteiktie griesti ir radušies pēkšņi. Gluži otrādi, minētā radusies norma ir kompromiss, kas ir radies no iepriekš minēto statistikas datu vispārinātības ideālās shēmas trūkuma. Vairāk nekā gadu

tika apspriesta apstrīdētā norma. Šeit sēž attiecīgo atbildīgo savulaik institūciju pārstāvji, viņi varēs liecināt un paskaidrot konkrēti par šo gaitu.

Tas nenotika slepeni, tas notika Latvijas likumos paredzētajā atklātā kārtībā, pieaicinot attiecīgus sabiedrisko institūciju pārstāvjus, par ko attiecīgi lietai pievienotie materiāli liecina.

Es vēlētos, par cik pārstāvu Saeimas viedokli, vēlētos norādīt uz konceptuālu trūkumu iesniedzēju iesniegumā un proti. Tādā stāvoklī, kā viņš ir iesniegts kopumā, rodas jautājums, vai viņu apmierinot.. ja mēs hipotētiski pieņemam, ka Satversmes tiesa taisa spriedumu apmierināt pilnā apmērā... Vai tas ir vispār reāls uzdevums.

Šeit šinī gadījumā iepriekš godājamā tiesa uzdeva jautājumus par profesora Torgāna viedokli sakarā ar konstitucionālo sūdzību. Viņš norāda, ka netiek prasīti vienlaikus likuma “Par dzīvojamo telpu īri”... 13. pants netiek apstrīdēts. Kāda būs jēga izskatīt un apmierināt šodienas sūdzību?

Attiecīgi godājamā tiesneša Kūtra kunga jautājums — vai Ministru kabinets ir tiesīgs noteikt īres griestus. Uz ko godājamie iesniedzēji saka — jā, Ministru kabinets ir tiesīgs noteikt īres griestus, šī norma paliek. Uz godājamā tiesneša Brantas kundzes jautājumu — vai jūs vēlaties uzturēt konkrēti iesniegumā nosauktās summas 2 lati un 1.75, godājamie iesniedzēji saka, ka jā, es vēlos uzturēt šo norādīto summu, atzīst to par normālu, nedomājot, kā Konstitucionālā tiesa, Satversmes tiesa, kā var praktiski atrisināt šādu jautājumu, apmierinot kādus konkrētus parametrus atrauti no... kas ietilpst valsts pārvaldes, kas ietilpst izpildvaras un likumdevēja kompetencē.

Tā kā rodas jautājums, kā lai šādu sūdzību šādos apstākļos apmierina.

A.Endziņš.

Tāda prasība nav, tā bija viena no motivācijām.

J.Narkevičs.

Jā, pieņemu...

Tā kā praktiski es tātad atkārtojos. Es lūdzu atzīt pieteikumu par nepamatotu un apstrīdēto normu par atbilstošu Satversmei.

Paldies.

A.Endziņš.

Jautājumi Narkeviča kungam? Čepānes kundze.

I.Čepāne.

Narkeviča kungs, lai es varētu jums turpmāk uzdot jautājumus, es gribu, lai jūs atbildat uz pašu galveno jautājumu. Un saki, kādi ir galvenie priekšnoteikumi, lai varētu ierobežot cilvēka pamattiesības, tajā skaitā, īpašumtiesības. Mēs šodien nelemjam par īres maksu pieteicēju konkrētajos namīpašumos, bet mani interesē, kādi ir... kā jūs uzskatiet, kādi ir galvenie priekšnoteikumi, lai varētu ierobežot cilvēku pamattiesības.

J.Narkevičs.

Šinī gadījumā būtu kritērijs, ka attiecīgie cilvēki, kuru pamattiesības tiek ierobežotas, viņi pārstāv kādu zināmu sociālu slāni, sociālu grupu. Un rodas jautājums, vai viennozīmīgi apmierinot šī sociālā slāņa, sociālās grupas, kategorijas, mērķobjekta, ja tā varētu teikt, taisnīgās un saprātīgās, viņuprāt, prasības, netiek līdztekus ietekmēti, aizskarti un vēl vairāk aizskarti pārējo sociālo grupu, attiecīgo slāņu pamatprasības.

Šeit ir jautājums par taisnīgu un saprātīgu līdzsvaru. Institūcijas, kuras pieņēma apstrīdēto normu, kuras piedalījās tās izstrādāšanā, pamatošanā un attiecīgu kompensācijas līdzekļu, par ko ir minēts Saeimas atbildes rakstā, izstrādāšanā un realizācijā, viņām vienlīdz rūp gan attiecīgo denacionalizēto namu īpašnieki, vienlīdz tām rūp arī denacionalizēto namu īrnieki. Tā kā šinī gadījumā jautājums ir par saprātīgu līdzsvaru, kas ir pieņemams caur leģitīmu mērķi, ko mēs šinī gadījumā ar mērķi panākt taisnīgu līdzsvaru starp sabiedrības vispārīgajām interesēm un attiecīgi pieteicēju tiesībām uz īpašumtiesību netraucētu valdīšanu.

Tā kā šinī gadījumā ar apstrīdēto normu ir panākts kompromiss pilnīgi saprotami, ka jebkurš kompromiss ir kāda vairāk vai mazāk tiesību aizskaršana, neapmierinātības atstāšana un kāda vairāk vai mazāk attiecīgi tiesību apmierināšana.

A.Endziņš.

Apsīša kungs,

R.Apsītis.

Man ir tāds izvērsts jautājums. Sakiet, kā pēc jūsu domām tas būtu... kādēļ šī apstrīdētā norma tika pieņemta tikai nepilnas divas nedēļas pirms 2004..gada beigām. Kā jūs attaisnojat to, ka šī norma stājās spēkā jau aiznākamajā dienā pēc tās izsludināšanas un kā jūs prognozējat, kā tas varētu būt 2007. gada beigās? Vai tad atkal Saeima izdomās, ka vajag vēl pagarināt uz kādiem, teiksim, trim gadiem šos īres griestus. Kā tas varētu būt pēc jūsu domām un vai arī tad Saeima nāks ar kādu lūgumu pie Satversmes tiesas, lai tā noraida, nu, līdzīgu izīrētāju šo namīpašnieku konstitucionālo sūdzību.

J.Narkevičs.

Tātad, kā jūs teicāt, jautājums patiešām ir izvērsts un tas sastāv no vairākām daļām.

Proti, izvērtējot man zināmo informāciju, kas ir pievienota lietas materiāliem, minētās normas aizkavēšana pamatota nevis ar kādu komisiju to pienākumu nesavlaicīgu veikšanu, bet taisni ar jebkādu vienprātīgu... kāda risinājuma trūkumu, ko lielāka vai mazāka daļa atzītu par vienīgo pareizo risinājumu. Šeit, kā jūs redzat, jūs varat sekot līdzī attiecīgi apstrīdētās normas pieņemšanas kārtības sēžu protokoliem, to datumiem. Jūs redzat, ka tie vairāk vai mazāk ir vienmērīgi. Jūs redzat, ka analizējot jautājumu... darba kārtības jautājumu un to izskatīšanas secību, debates šajos jautājumos, jūs redzat, ka nenotiek kāda dihotoniska balts–melns, pareizi–nepareizi viedokļu strīds, kur beigās ar balsošanas palīdzību būtu iegūts kāds optimālais viedoklis. Gluži otrādi. Šeit ir tā problēma, ko es uzsvēru, ka grūti iegūt kādu vienu... grūti kristalizēties uz kādiem

savstarpēji konkurējošiem viedokļiem. Šeit pastāv vienlaicīgi vairākas plaknes un tas arī ir ietverts visos šajos protokolos un ietvertajos izteikumos.

Saeimā nebija vienprātības. Tā arī tā nelaime attiecīgi, kā saka, kāpēc šī norma aizkavējās. Arī vēl joprojām... ja gadījumā, kā saka, kāda burvju roka noliktu jautājumu uz atkārtotu balsošanu, tāpatās nebūtu vienprātības, būtu daudz un dažādi jautājumi. Šeit nav pamata.. šeit, kā saka, nav kāda jautājuma stiepšana, šeit ir pamats tieši aplūkojamās problēmas daudznozīmībā, daudzšķautnainībā...

Uz jūsu jautājumu, kas gan ir sagaidāms 2007. gadā, tas ir pilnīgi taisnīgs un pamatots jautājums, ko noteikti uzdotu jebkurš denacionalizētā nama īpašnieks attiecīgi. Man diemžēl kā pārstāvim nav kompetences pateikt, kas notiks 2007. gadā, es varu tikai prognozēt, lūkojoties uz jautājumiem, kas bija vispār par pamatu savulaik šādu īres griestu noteikšanā, šādu īres griestu idejas izstrādāšanā un tās uzturēšanā. Atbildes rakstā Satversmes tiesai tika norādīts uz attiecīgi jau 1998. gada Rīgas Domes datiem un tika norādīts arī attiecīgi, ka problēma pastāv vēl joprojām. Šinī gadījumā būtu jautājums, ciklāl efektīgi izpildvara spēs veikt tai doto uzdevumu un iedarbināt attiecīgi... iedarbināt, turpināt uzturēt un realizēt attiecīgos izpildvaras kompetencē esošos mehānismus, kas ir pieminēti atbildes rakstā un par kuriem kompetenti var stāstīt pieaicinātās personas.

Es... diemžēl visiem būtu prieks saistīt sevi ar kādu konkrētu datumu un hipotētiski paziņot, ka 2007. gadā šī problēma nebūs. Bet diemžēl tas būtu voluntāri un nepamatoti. Šeit būtu jāskatās tieši... jā, ka šinī gadījumā smagums gulstās uz izpildvaras efektīgu darbību tai uzdoto mehānismu realizēšanā.

A.Endziņš.

Paldies. Kūtra kungs, lūdzu.

G.Kūtris.

Saistībā ar šo pašu jautājumu. Varbūt es mazlietiņ palīdzēšu jums atbildēt, bet tas jautājums ir... Sakiet, lūdzu, ja šie ierobežojumi pastāvēja, īres griesti pastāvēja trīs gadus. Kādi izpildvaras mehānismi tad tika iedarbināti šo triju gadu laikā, lai nākošo triju gadu laikā šis mehānisms darbotos tik tālu, ka nevajadzētu atgriezties pie tā paša jautājuma.

J.Narkevičs.

Nu, tā tad... es atgriežos pie šiem atbildes rakstā minētajiem Ministru kabineta attiecīgajiem... atbalsta programmas kompensācijas mehānismiem. Es atgriežos uz pieminētajiem pārceļšanās pabalstiem, kas pašlaik sāk darboties vairāk vai mazāk sekmīgi. Šinī gadījumā problēma nav atzīstama par burvju nūjinu. Es pilnīgi piekrītu, ka viņa paša pastāvēšanas fakta problēma nav pazudusi. Bet tas ir pašlaik atzīstams par vienīgo saprātīgo mehānismu mazināt šo problēmu. Problēma rodas, ka mēs stādām kādu konkrētu datumu, ko paši esam nosprauduši šinī gadījumā attiecīgi un jāmēģina šinī datumā iekļauties. Vēl jo vairāk, ka nav runa, kā saka, par kādu problēmas neveikšanu vai tās atvēršanu.

A.Endziņš.

Es varbūt varētu papildināt ar jautājumu.... Kad tad tika pieņemti šie dokumenti? Vai pirms 2005. gada 1. janvāra vai arī...

J.Narkevičs.

Šeit nav strīda... Jūs varat izsekot, ka tie ir pieņemti.... jā... attiecīgi pēc...

A.Endziņš.

Tātad pēc termiņa pagarināšanas.

J.Narkevičs.

Jā, tas ir tāpat objektīvs datums.

A.Endziņš.

Un kāda situācija.... kas tika darīts līdz 2005. gada 1. janvārim?

J.Narkevičs.

Nu, attiecīgi viņa tika gatavota. Viņa jau neradās... kā saka...

A.Endziņš.

Paldies.

G.Kūtris.

Un otrs jautājums ir mazlietīn, kā saka no cita rakursa par šo pašu problēmu. To ko šodien arī pieteikuma iesniedzēju pārstāvji runāja. Sakiet, lūdzu, vai likumprojekta izstrādes laikā tika analizētas arī situācijas, kā tomēr diferencēt attiecībā uz reģioniem, jo ēku apsaimniekošanas izdevumi dažādos reģionos ir krietni atšķirīgi. Ko var prasīt, teiksim, tālākos rajonos, to varbūt Rīgas centrs un Rīga un Jūrmala...

J.Narkevičs.

Attiecīgi ir dati par reģioniem. Es atvainojos... Vai es varētu šo jautājumu pāradresēt...

G.Kūtris.

Tātad no likumdevēja puses...

J.Narkevičs.

No likumdevēja puses Saeimas līmenī tas ir tikai tāpat attiecīgi... es tagad nepateikšu no galvas.... tad ir jāskatās konkrēti protokoli... ideju līmenī... tāpat, kā jūs redzat, viņi nav guvuši apstiprinājumu gala dokumentā.

A.Endziņš.

Paldies. Čepānes kundze.

I.Čepāne.

Sakiet, lūdzu, vai šis noteiktais īres griestu maksas apmērs ir ekonomiski pamatots, vai faktiski politiski diktēts? Es paskaidrošu savu jautājumu. Lietā ir materiāli par gadu desmitiem Rīgas centrā, arī pēc neatkarības atjaunošanas, dzīvo ģimenes, kurām 1991., 1992. gadā, acīmredzot jau bija zināms, ka šeit ir notikusi Latvijā neatkarības atjaunošana un ka notiek šo namīpašumu denacionalizācija un atdošana likumiskajiem īpašniekiem... Un šie īres griesti tagad visos rajonos ir pilnīgi vienādi. Es skatījos šeit, tiešām ir materiālos Ģertrūdes iela, Krišjāņa Barona iela, Rūpniecības iela, visi šie cilvēki sašutumā savulaik ir griezušies pie Ministru prezidenta Emša kunga, norādot, ka viņiem ir tādi un citādi apstākļi, ka nu tagad šie namīpašnieki viņiem pieprasa tādas un tādas īres maksas. Sakiet, cik ilgi tas varētu turpināties jūsuprāt? Cik ilgi? Es papildīnu arī Kūtra kunga jautājumu, jo, nenoliedzami, es domāju, ka jūs arī saprotat, ka šie namīpašnieku nākošais solis būs griezties Eiropas Cilvēktiesību tiesā. Un tad Latvijas valstij var būt arī nu... atkarībā, kā nu šī lieta tiks lemta, jūs ziniet, varētu būt arī vēl lielāki maksājumi. Tātad, vai tas bija ekonomiski pamatots vai politiski diktēts.

J.Narkevičs.

Šinī gadījumā... paldies, es sapratu jautājumu. Es vienīgi, atbildot uz jūsu jautājumu, norādu, ka jautājums pārstāv vienu spektra daļu. Atbildes rakstā attiecīgi mēs norādījām, Saeima norādīja, uz vidējo noteikto īres maksu uz gadījumiem, kas nesasniedz īres griestus. Tātad statistika norāda uz ievērojamu, ja mēs izliekam vispār abstraktā spektrā uz attiecīgajiem gadījumiem, kas tātad ir pievienoti lietas materiālos, kur šie likumdošanā noteiktie, apstrīdētajā normā noteiktie īres griesti netiek sasniegti... Jautājumā, ko jūs man uzdevāt, tātad tiek pārstāvēta tā problēmas spektra daļa, kas izdara, kā saka, attiecīgu, viņuprāt taisnīgu un pamatotu pilnīgu spiedienu uz šo īres griestu atcelšanu. Vienlaikus pastāv fakts, ka šie īres griesti ne tuvu nav sasniegti un ir attiecīga spektra daļa, kas vienojušies ar attiecīgajiem īrniekiem. Vispār, es atvainojos, ir gadījumi, kad vispār tiek aizņemti dzīvokļi tikai ar nolūku pieskatīt īpašumu, bet nemaksājot īres maksu. Arī šāda parādība ir. Tā kā šeit ir jautājums, cik ir attiecīgo interešu grupu, cik viņa ir statistiska, un vai viņu var vispārināt, pieņemt lēmumu attiecībā uz viņu vispārīgā kārtībā.

Jūsu jautājums ir būtisks un pamatots ar draudiem griezties Eiropas Cilvēktiesību tiesā kādā šīs problēmas daļā.

I.Čepāne.

Es jau nedraudu neko...

J.Narkevičs.

Nē, nē, es jau....

I.Čepāne.

Un vēl pēdējais jautājums. Es gribētu pajautāt. Jūs teicāt... Vai es esmu pareizi sapratusi, ka jūs teicāt, ka īpašniekam neatkarīgi no īres maksas lieluma ir jāpilda pienākumi, kas noteikti likumā "Par dzīvojamo telpu īri" 40. pantā.

J.Narkevičs.

Nē, to es noteikti neteicu. 40. pantu es noteikti nepieminēju.

I. Čepāne.

Paldies... Es tā sapratu.

A.Endziņš.

Vai tiesnešiem vēl ir kādi jautājumi? Jelāgina kungs. Lūdzu!

J.Jelāgins.

Te izskanēja no pieteikuma iesniedzēju puses, ka pastāv neatbilstība starp noteikumiem Ministru kabineta, kas nosaka, kādā kārtībā aprēķināma īres maksa un šo noteikto īres maksu ar likumu. Vai tam ir... Kā jūs komentētu šo situāciju? Vai ir pamats rēķināt... vai būtu jāreķina šīs īres maksas saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem? Vai te ir kāda kļūda?

J.Narkevičs.

Šinī gadījumā... Tas atkal... Man atbilde bija domāta uz jautājumu, vai uz godājamās tiesas jautājumu iesniedzējiem... Un es savu to komentāru attiecīgi devu atbildē kā pasvītrotot viedokli, ka prasība iesniedzēju iesniegums tādā veidā, kā viņš ir iesniegts, viņš neatrisinātu... godājamā tiesa nespētu dot spriedumu, kas atrisina problēmu. Ja godājamā tiesa man jautā komentāru, kā būtu pareizi darīt, es šinī gadījumā atsauktos uz to, ka esmu pārstāvis šinī gadījumā un prasība jeb komentārs, kā pareizi darīt... tā pārsniedz pārstāvja kompetenci. Tā jau būtu izpildvaras pārstāvja attiecīga kompetence kaut kādu lēmumu pieņemšana... Tas pārsniedz manas pārstāvja kompetences....

A.Endziņš.

Paldies. Man būtu jautājums. Jūs saistījāt savā runā ar Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību konvencijas 1. protokola 1. pantu... un Latvijas atrunu... ka tas neattieksies reformas laikā... Kā jūs saprotat, reforma bija līdz 1995. gada 1. janvārim... viens noteikums. Ir atruna saistībā ar zemes reformu lauku apvidos un tā tālāk. Vai, teiksim, pēc trijiem gadiem, 1997. gada decembrim, piecas minūtes pirms zvana, atkal varēs izmantot šādu pašu argumentāciju, ka, lūk, Latvija ir atrunājusi...Jeb ir kādas robežas?

J.Narkevičs.

Tātad, formulējot savus izteikumus, es vadījos.. uzdevu pats sev jautājumu.... vai es varu vienprātīgi un viennozīmīgi pateikt, ka denacionalizācija, visi ar to saistītie strīdi, tajā skaitā vispārīgās jurisdikcijas tiesās, uz šodienu ir beigušies. Un es sev atbildēju: noteikti nē. Tātad, proti, ievērojamu īpašuma reformu var uzskatīt, ka viņa ir principā pabeigta, bet juridiski pateikt, ka pašlaik vispārīgajās jurisdikcijas tiesās nav neviena strīda, kas būtu saistīts attiecīgajā formulējumā ar īpašuma lietām, kas izriet no neatkarības atgūšanas, šādi es nevaru apgalvot.

Uz godājamās tiesas jautājumu, vai tas būs saistoši... nu, mēs minam attiecīgi šo 2007. gadu, es varu atbildēt tikai hipotētiski. Es ceru... es ceru, ka uz to laiku attiecīgie tiesas procesi būs beigušies, jo arī šobaltdien, kā saka, viņiem jau vajadzēja būt... Tikai ir fakts, ka viņi turpinās joprojām.

A.Endziņš.

Paldies. Vai tiesnešiem vēl ir kādi jautājumi? Nav.

Vai pieteicēju pārstāvjiem ir jautājumi? Liepas kungs. Lūdzu!

L.Liepa.

Pateicos par iespēju. Man ir viens jautājums. Varbūt pirms tam tādu komentāru... nemaz neapskaužot savu kolēģi, kuram ir jāizstāv likumdevējs, un tomēr, tā ir jūsu grūtā nasta... Man ir jautājums par vienu no instrumentiem, kuru jūs piedāvājat. Tātad runājot par to, vai šis ir pats efektīgākais līdzeklis, kādā nodrošināt konkrētās sociālās grupas — tātad mazturīgo īrnieku — aizsardzības instrumentus. Jūs izgājāt argumentācijā no pretējā, varbūt paņemot par pamatu arī tiesas jautājumu par iespēju, hipotētisku iespēju, vērsties pret valsti par zaudējumu atlīdzības prasību. Pirmkārt jau šāds uzstādījums, manuprāt, izskatītos ķecerīgs, bet ja nu reiz mēs diskutējam par šo zaudējumu atlīdzības iespējamību pret valsti, tad sanāk tā, ka... un arī turpinot jūsu atbildi uz tiesas uzdoto jautājumu, cik tad ilgi vispār šie pagaidu noteikumi... cik tad ilgi būs spēkā, jūs konkrētu atbildi nedevāt. Tātad mēs prezumējam, ka šie pagaidu noteikumi tiek pagarināti hipotētiski ik pa trim gadiem vai četriem, vai pieciem. Pieņemot, vai jūs piedāvājat risinājumu, ka tātad ievācot šo īpašuma apsaimniekošanai nepietiekamo īres maksu no konkrētiem īrniekiem, vai jūsu piedāvājums būtu ik gadus retrospektīvi vērsties pret valsti un par gadā nesavākto summu prasīt zaudējumu atlīdzību? Kā izskatītos jūsu prāt šī zaudējumu atlīdzības prasība, kur jūs apgalvojāt... ka jebkurš no pieteicējiem, tāpat kā pārējie, kas ir īpašnieki, varētu vērsties pret Latvijas valsti.

J.Narkevičs.

Noteikti, nē. Un šinī gadījumā... paldies, es sapratu jautājumu... Bet tiek sagrozīta lietas būtība. Es tātad vēlos uzsvērt, ka jebkurš denacionalizētā nama īpašnieks kā brīva saimnieciskā, kā persona ar likumā atļautu saimniecisko darbību, var brīvi uzturēt savu īpašumu. Jebkurā konkrētajā viņam iespējamajā lietderīgā, rentablā veidā. Iet runa par apstrīdētās normas noteiktajiem īres griestiem un es vēlos pasvītrot, ka tā ir viena daļa no problēmas, bet ne visaptveroša daļa. Jūs pārstāvat tātad.... godājamie iesniedzēji pārstāv personas, kurai vienā namīpašumā nav ar cita veida

komercdarbību saistītu objektu, otrā namīpašumā ir tādas, kā mēs konstatējam, bistro vai jebkurš cits komercobjekts. Un šādā gadījumā griežoties vispārīgā jurisdikcijas tiesā ar prasību, proti, paziņojumu, ka man valsts rada zaudējumus, šāda prasība tiktu vērtēta....es nezinu, hipotētiski, bet ir aizdomas, ka tā tiktu vērtēta kritiski, jo tieši jāparāda šīs cēloņsakarības starp valsts noteiktajiem īres griestiem un hipotētiski iespējamo zaudējumu celšanos. Mēs esam pilnīgi brīvi lietot savu īpašumu, mēs varam tajā paši dzīvot, varam uzturēt savus ģimenes locekļus, varam izlietot no dzīvokļa par dzīvojamo telpu īri dotās tiesības, atbrīvoties tiesiski leģitīmā ceļā no negodprātīgiem īrniekiem, kuri neveic savas mantiskās saistības, attiecīgi tādi ir privātmājās tikai 10 procenti, tas ir vismazākais rādītājs... visi maksā godprātīgi šo īri, ir, jūsuprāt problēma, ka jūs esat ierobežoti rīkoties ar īpašumu. Bet jūs esat ierobežoti rīkoties ar īpašumu kādā tā daļā, ne vispārīgi. Es tādas lūdzu samērīgi izvērtēt šo... kā saka... šo daļu, kurā jūs esat ierobežots.

A.Endziņš.

Radziņa kungs, lūdzu!

E.Radziņš.

Viens jautājums. Varbūt jūs zināt, varbūt nezināt... Es nezinu, vai jūs varat atbildēt uz šo jautājumu, iespējams, ka kāda no pieaicinātajām personām varētu uz to atbildēt. Mans jautājums ir tāds: vai apspriežot Saeimā jautājumu par minēto grozījumu pieņemšanu, bija arī iesniegumi, pieteikumi no īrniekiem ārpus Rīgas, no rajonu pilsētu īrniekiem, kuri būtu neapmierināti ar namīpašnieku patvaļu jeb arī ar īres maksām Latvijas citas pilsētās, izņemot Rīgu. Un, ja šādi iesniegumi bija, tad tomēr proporcionāli, kā šie iesniegumi sadalījās starp Rīgas namīpašumu īrniekiem un rajonu pilsētu namīpašumu īrniekiem.

J.Narkevičs.

Paldies. Bet jūsu jautājums slēpj zināmu āķi. Šinī gadījumā ir nelaime, ka aizskarti, jūsuprāt, ir visi denacionalizēto namu īpašnieki, bet iesnieguši esat tikai jūs.... attiecīgi tikai iesniegumā minētās personas. Jūs pakļaujāt tagad manu atbildi par procentuālo attiecību nevis lietas faktiskajiem apstākļiem, kas būtu vērtējami pēc statistikas, bet pēc iesniegumu skaita. Tāpēc es uzskatu, ka es apmierināšos ar atbildi, ka — jā. Es pašlaik meklēju...

E.Radziņš.

Nē, nu mēs cenšamies saprast, vai šiem grozījumiem ir ekonomisks pamats, jeb tomēr politisks pamats... šiem pēkšņajiem grozījumiem likumā.

J.Narkevičs.

Jūs prasāt no manis vērtējumu šinī gadījumā... Jūs varat vērtēt, bet es kā pārstāvis to nevarētu... tam es neesmu pilnvarots šajā gadījumā.

A.Endziņš.

Paldies. Vēl pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem ir kādi jautājumi? Nav.

Tiesnešiem? Nav vairāk. Paldies.

Tiks uzklaustītas pieaicinātās personas.

Tiek piedāvāta secība, kādā mēs uzklausītu pieaicinātās personas:

vispirms Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijas priekšsēdētājs Staņislavs Šķesters,

pēc tam Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas Mājokļu politikas departamenta direktore Ilze Oša,

pēc tam Rīgas Domes Komunālo un dzīvokļu jautājumu komitejas priekšsēdētājs Ivars Gaters,

pēc tam Latvijas namīpašnieku asociācijas viceprezidents Dmitrijs Trofimovs.

Tīnes kungs nav ieradies? Nav.

Kādi ir lietas dalībnieku viedokļi par šādu secību? Nav iebildumu? Paldies.

Tādā gadījumā vārds tiek dots Staņislavam Šķesteram kungam.

S.Šķesters.

Varbūt es varētu sākumā atbildēt uz dažiem jautājumiem, kur varbūt Saeimas pārstāvis nevarēja atbildēt, jo tie faktiski vairāk bija politiski jautājumi vai mūsu komisijas darba jautājumi.

A.Endziņš.

Tieši tāpēc jau arī jūs tiek aicināts kā es saprotu, atbildīgās komisijas priekšsēdētājs.

S.Šķesters.

Tieši tā.

Pirmais jautājums saistībā ar to, kāpēc īres griesti tika noteikti no 2002. gada līdz 2004. gadam un no 27 santīmiem aizgāja līdz 48. Es gribētu pateikt, kāpēc viņi faktiski nedarbojās un kāpēc mums vajadzēja atgriezties atpakaļ pie šiem īres griestiem. Jo pamatjautājums bija tas, ka faktiski netika šajos gados iedalīti naudas līdzekļi, lai šo problēmu risinātu. Tas jau ir pamats, kāpēc šajā periodā faktiski šie īres griesti bija uzlikti, bet pārējās saistības gan no politiķu puses, gan varbūt arī no pārējo puses, netika realizētas.

Un šeit es negribētu pārnest arī namīpašniekiem, jo tiešām šī problēma pastāv un viņa pastāvēja un tāpēc faktiski dziļās diskusijās un jau 2003. gadā izveidota vesela komisija, ko savā laikā Repšes kungs bija nodibinājis, kur tieši skatīja šo jautājumu par denacionalizēto namu īrnieku problēmām un kā varētu šo problēmu risināt. Un diemžēl arī šī komisija pabeidza darbu ar tādu zināmu nulles rezultātu, jo neatrada šo līdzsvaru starp šiem īrniekiem un namīpašniekiem.

Tad tika izveidota vēl viena darba grupa, kurā tika skatīts arī šis jautājums, kā tālāk risināt šo jautājumu un rezultāts bija tāds, ka arī šī darba grupa tomēr nenāca un nedabūja šo kopsaucēju un galu galā rezultātā šie priekšlikumi, kuri nāca no Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas par šo problēmu risināšanu tālāk arī nonāca mūsu komisijā un tas jau bija process... faktiski jau 2004. gada sākumā, pavasarī un vasarā šie jautājumi bija zināmi un šos jautājumus

skatīja un es pats vēl atceros to darba grupu, kurā es piedalījos Reģionālās attīstības un pašvaldības lietu ministrijā un mēs vasarā brīvdienās sanācām un mēģinājām šo konfliktu atrisināt.

Tāpēc varbūt nevar teikt tā, ka nekas netiek darīts un ka šis lēmums, kurš tika pieņemts 2004. gada beigās, decembrī, bija tāds nezināms un ne īrnieki, ne izīrētāji, ne namsaimnieki neko nezināja. Tas ir pilnīgi aplams apgalvojums. Pie šiem jautājumiem strādājot komisijā un izskatot šo jautājumu, tieši komisijas sēdēs mēs uzaicinājām gan namīpašniekus, gan īrniekus, viņu pārstāvjus, gan arī no tiem materiāliem, kuri bija saņemti no iedzīvotājiem, no īrniekiem, vēstuļu formā tieši man kā komisijas vadītājam, kā komisijai bija šīs bažas un šī baile par to, ka tiešām neturpinot vai nemeklējot risinājumu šai problēmai, ka varētu rasties šis sociālās spriedzes sprādziens un cilvēkiem daudzām nāktos atstāt šos mājokļus, dzīvokļus, kur viņi dzīvojuši šajos namos pirms.... ir arī dzīvojuši pirms šī nama denacionalizācijas vai atgūšanas likumīgajiem mantiniekiem vai īpašniekiem.

Tāpēc es domāju, ka situācija nebija viennozīmīga un arī politiski šie politiskie spēki katrs mēģināja iestrādāt šajā likumā savas intereses un es domāju, ka kopumā mēs to likumu pieņēmām.

Bet vēl es gribētu ko piezīmēt. Šis likumprojekts un teiksim, kad mēs viņu skatījām, viņš bija kontekstā ar pārējiem likumiem, ko mēs arī izstrādājām, tas ir, Likums par palīdzību dzīvokļu jautājumu risināšanā, Likums par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju un teiksim, pārējiem likumiem... likumprojektiem tādā vienā kopumā un tāpēc varbūt daļēji mēs viņu agrāk negribējām pieņemt, jo nebija šīs garantijas iestrādātas, kā mēs tālāk redzam šīs problēmas risināšanu. Un rezultātā tomēr mēs šos visus likumus pieņēmām kontekstā, vienā paketē, jo, teiksim, Likumā par palīdzību dzīvokļu jautājumu risināšanā tika akceptētas tie risinājumi, kādi varētu būt risinot šo problēmu. Jo visi skaidri saprot, ka kompensāciju izmaksāt šiem īrniekiem, tas nav reāli un valsts budžets nekad to reāli nevar pacelt. Un es domāju, ka tāpēc mēs iestrādājām tos mehānismus, ko mēs redzējām reāli iespējamus saistībā ar tām iespējām, kas ir valsts budžetā un šie palīdzības veidi, šīs, teiksim, pirmkārt, šī palīdzība mājokļu celtniecībai, kur tika izdalīti 30%, valsts budžets deva iespēju pašvaldībām pieteikties uz šo mājokļu programmas risināšanu, teiksim, līdzekļus saņemt no valsts.... Otra lieta, šie cilvēku pārvietošanas pabalsti, kuri tika iestrādāti likumā. Ministru kabinetam vajadzēja izstrādāt šos noteikumus, kur 50% šīs summas vajadzēja segt valstij un 50% pašvaldībām.

Tālāk. Pabalsti saistīti tieši ar namīpašniekiem, kuri atbalsta programmu, kur mēs iestrādājām arī to, ka pašvaldībai ir tiesības iznomāt jeb arī ļaut šos dzīvokļus iznomāt un zināma pabalsta veidā atbalstīt namīpašnieku vai īrniekus dzīvot šajā namā, finansiāli noslēdzot līgumu par šī dzīvokļa nomu ar zināmām atlaidēm.

Tad arī garantiju fonds, kas tika atdzīvināts un kurā tika iestrādāts mehānisms, kā var šīs kredītgarantijas izsniegt šiem denacionalizēto namu īrniekiem tieši. Tālāk, ja mēs skatāmies... Arī šī pabalstu sistēma dzīvokļu un mājokļu uzturēšanai...un arī sakārtošanai. Tātad reāli mēs devām arī ļoti lielas iespējas pašvaldībām ar saviem saistošajiem noteikumiem šo problēmu risināt sākt, jo faktiski viņa līdz 2004. gadam netika risināta un šie mehānismi visi pašreiz šodien, es domāju, ka ministrijas pārstāvji pateiks, kādā stadijā atrodas šie noteikumi.

Cik man ir zināms un jūs arī varat apskatīties materiālos pievienotajos, tad ir izstrādāti šie Ministru kabineta noteikumi, ir iedalīti jau budžeta līdzekļi 2006. gadam un arī nākotnei 2007. gadam. Un tādā veidā mēs šos spriedzi noņemot arī sagatavojam šā mehānisma sistēmu, kā varētu tālāk šo īres griestus nepielietot. Un atrast šo kopsaucēju varbūt arī nākotnē. Ir skaidrs, ka tas nav labākais risinājums ierobežot... teiksim, šajā brīvajā tirgū īres šīs tiesības, bet jāreķinās ar to, ka šajos namos dzīvo pēc mūsu datiem... pirmkārt, komisijai nebija arī precīzas informācijas, cik tad īsti dzīvo šajos namos īrnieku, jo faktiski pašvaldībās arī nebija šīs uzskaites. Šādā veidā mēs piespiedām arī pašvaldības veikt šo reģistru ar šiem denacionalizēto namu īrniekiem un šodien viņi ir visi reģistrējušies, kuri grib, teiksim, saņemt šo atbalsta politiku... atbalsta mehānismu pielietot. Faktiski ir konkrēti skaitļi par šiem īrniekiem, kuri ir dzīvojuši un šodien dzīvo šajos namos. Ne jau par tiem visiem denacionalizētajiem namiem mēs šodien runājam, atklāti sakot ir savu līgumi un savas attiecības. Reāli šis skaits, ko mēs aptveram, ir 8000 un vairāk dzīvokļu, bet tomēr tas ir liels skaits un šeit arī valstij un sabiedrībai ir zināma atbildība jāuzņemas par šiem cilvēkiem un mēs tā viennozīmīgi nevaram pateikt, ka redziet, mēs ierobežojam brīvību, bet mēs jutām, ka uz šo momentu varētu būt šī ļaunprātīgā namīpašnieku, teiksim, pozīcija izmantota, ka šos cilvēkus vienkārši... ja netiek noteikti šie griesti, vienkārši izlikšana no dzīvokļiem uz ielas un tas varētu radīt tiešām negatīvas sekas sabiedrībā un kopumā.

Vēl piebilstot...Varbūt atbildot uz dažiem jautājumiem par reģionālo politiku, kāpēc netika izvērtēti šie koeficienti jeb reģionālā ietekme. Atklāti sakot, pārsvarā šī ir Rīgas un Jūrmalas problēma. Un diemžēl citas pašvaldības un citas teritorijas tomēr ir tikuši galā ar šiem denacionalizēto namu īrniekiem, viņi ir viņus kaut kādā veidā apmierinājuši... vai viņi ir izmantojuši šīs likuma normas septiņus gadus un pārvietojuši, ir devuši šīs kompensācijas... Un ir skaidrs, ka tas ir arī uz šo bijušo namīpašnieku pleciem, bet nu ir atrisināts. Bet Rīga mums ir kā vienveida sāpju bērns un diemžēl tās problēmas, kuras Rīgā ir aktualizējušās, viņas atsaucas arī uz šo likumu. Bet tāpēc šeit pielietot vēl kaut kādu likuma reglamentāciju un diferenciāciju, es domāju, nebija lietprātīgi, jo, ja tā ir Rīga, tad mums ir zināms... Rīgā statistiskie dati rāda, ka aptuveni 55-53 santīmi bija pagājušogad īres vidējā maksa. Ne jau tikai šajos namos, bet visos namos, kuri darbojas tirgus apstākļos. Reāli, ja šajā vidējā līmenī Rīgā var uzturēt šos namos, mums bija 60 santīmi pagājušogad, tagad ir 72, tātad reāli mēs uzskatām, ka arī ekonomiski mēs neesam daudz kļūdījušies šajā situācijā, kad mēs esam šos griestus tā noteikuši.

Un otra lieta, ko es gribēju minēt. Ir arī tas, ka ja mēs skatāmies šo inflācijas pieaugumu. Tad arī viņš ir 7 pāri procenti, bet šis mūsu 12 santīmi, tas ir jau 20 procentu pieaugums. Tā kā reāli mēs šeit arī faktiski neradām šo, teiksim, tādu milzīgu ietekmi vai graužošu situāciju ekonomisku, neradām šim uzņēmējam, lai viņš varētu šos namus arī uzturēt.

Tas, ka būtu jādomā, ir skaidrs, nākotnē par šo kopējo mūsu sadarbību un likumos varbūt būtu jāatrod šīs normas, kas... pilnīgi ne šajā likumā, bet citos likumos, kas atvieglinātu namīpašniekiem uzturēt savus īpašumus un tamlīdzīgi... un veicināt viņu uzņēmējdarbību, lai sakārtotu šo pilsētu, šos namos. Tas ir cits jautājums, tas nav šī likuma jautājums.

Bet teikt, ka šis likums ir vienīgais, kas būs tas, kas atrisinās šo viņu problēmu, ka viņi nav spējīgi apsaimniekot savus īpašumus, tas gan nav laikam pareizi. Un šodien mēs arī dzirdējam, cik

nami stāv tukši, cik dzīvokļu vispār nav šajos izmantoti. Kāpēc tad neņemt naudu, ka viņi varētu ņemt šo naudu? Kāpēc tad šie cilvēki ir jāizliek? Varbūt tad viņiem ir jāsamazina šī īre un viņi tur dzīvotu un maksātu un būtu ienākumi. Bet tas ir cits jautājums un cita vēsture.

Ko es vēl gribēju minēt? Par šo nenoteiktību. Jā, es gribu teikt, ka pilnīgi pareizi. Mēs jau skatām 13. pantu. 13. pants par dzīvojamo telpu īri jau netika grozīts. Viņš jau.. jūs jau iesniedzāt šo pieprasījumu. Tātad te nav pilnīgi saistības ar šo 13. pantu. Nu, daļēji viņai ir saistība, bet, ja runā, likumā jau var atrunāt šīs normas, kategorijas, šo īrnieku, kuriem mēs piemērojam tieši šos pārejas noteikumus un tad jau 13. pants nav dogma, kuru būtu jāpielieto pilnīgi uz visiem nosacījumiem. Un tāpēc es domāju, ka šie pārejas noteikumi bija tāds risinājums un ir skaidrs, ka tas nav ilgtermiņa risinājums. Un es saprotu, ka valdība kopā ar parlamentu, teiksim, nākotnē izstrādās šos Ministru kabineta noteikumus, pozīcijas un iestrādājot... pirmkārt, jau piešķirot līdzekļus šīs problēmas risināšanai. Mēs varēsim iziet no situācijas, ka varēs atrast varbūt citus labākus risinājumus, kā mēs varētu atteikties no šo īres griestu tālākas turpināšanas.

Bet es domāju, ka šajā situācijā, kur mēs redzam, kāds skaits iedzīvotāju ir, teiksim, apdraudēts un diemžēl zinot šos ne jau šos labos īrniekus, kuri tiešām savus īpašumus apsaimnieko, bet šo tendenci, kas Rīgā valda, uz šo pārpirkšanu un šīs netīrās naudas atmazgāšanu šajā īpašumu tirgū, nu tad mēs jūtam, ka faktiski vienalga jebkurā situācijā šie cilvēki būtu gatavi šo īrnieku izlikt. Jo viņiem citas domas, citas idejas un citas biznesa.... nekā normālam namīpašniekam, kurš grib, lai būtu īrnieki, lai būtu peļņa, lai viņš varētu sakārtot savu īpašumu. Paldies.

A.Endziņš.

Paldies. Šķestera kungs, man ir jautājums. Jūs teicāt, ka zināmā mērā šīs normas jeb īres griestu termiņa pagarināšana ir saistīta ar iespējamo bumu, kas varētu būt, ka nu, lūk, īpašnieki tagad sāks masveidā izlikt cilvēkus ārā. Bet, kā tas redzams no lietas materiāliem, kā arī no lietas gaitā izteiktā, noteikums, ka īpašnieks nebūt nevar brīvi rīkoties, ka izmaiņas var notikt tikai saistībā ar ekonomiski pamatotiem aprēķiniem. Un, ja nav šīs vienošanās, tad jau šo maksu nosaka tiesa tādā veidā un tas nevar pats par sevi būt par pamatu, lai īrnieku bez jebkādam ierunām izliktu ārā no dzīvokļa.

S.Šķesters.

Jā, jums ir daļēja taisnība, bet vienīgais ir cits jautājums. Cik mums tiesas ir spējīgas izskatīt visus šos priekšlikumus. Tas ir saistīts ar desmit tūkstošiem dzīvokļu. Vai mēs reāli esam gatavi šodien, kad jebkurā... šie piedāvājumi, kas nāk no... jo šie piedāvājumi jau bija redzami, tie bija 5 latī, tie bija 10 latī, pat mums bija oficiāli paziņojumi, kur cilvēkiem tika paziņots par šīm īres maksām. Nu... ja jūs sakāt, ka 2 latī... tas ir normāli... varētu būt... Bet redziet, tur jau tā lieta ir... Es domāju, ka mēs nedrīkstam tiesu apgrūtināt ar tik milzīgu iedzīvotāju... teiksim, ja likums nav pilnīgs, tad tiesu varai nevajadzētu daudz nopietnāku lietu ko skatīt, bet šeit tiesā vajadzētu griezties milzīgam cilvēku daudzumam. Vai, teiksim, tas mums ir vajadzīgs, lai mēs tiešām tiesas noslogotu un rezultāts būtu gaidāms... jo zinām, cik tiesas ilgst ilgi, kādos termiņos un cik ilgi mēs lietas izskatām un kad cilvēks zinās galīgo rezultātu. Kas notiks līdz tam? Nu pa to laiku... divus gadus

vai pusotru, tur tas jautājums bija. Ja mēs šīs civillietas... un it sevišķi, ja tas skar katru cilvēku un mājokli... tas nav vienkārši, jo tā ir ļoti tuva lieta un es domāju, ka šo tiesu kapacitāte nav tāda, lai mēs varētu apgrūtināt to.

A.Endziņš.

Paldies. Liepas kungs minēja, kā ir saistībā ar Igauniju... kur pieaugums ir tikai par astoņiem pieteikumiem: no 75 uz 80... Tas ir viens. Bet jautājums ir tāds: vai likumdevējs nav apsvēris, diskutējot par šīm lietām, tādu jautājumu kā īres tiesu izveidošana.

S.Šķesters.

Jā, mēs šos jautājumus skatot, skārām arī īres tiesu. Bet pret to iebilda Tieslietu ministrija. Viņa uzskata, ka šīs īres valdes, kas šodien pastāv, tās ir tāds pusfabrikāts izveidots, ir tiesiski izveidots, jo tad vajadzētu pilnīgi reformēt... īres valdi vajadzētu par īres tiesu vai tamlīdzīgi. Un tie priekšlikumi... tad Senātam no Tieslietu ministrijas... un mēs faktiski Saeimā jau neesam tie juristi, kuri varētu, teiksim, tādu.. tad speciālam likumam būtu jābūt par īres tiesu. Es tā domāju. Vai arī... mēs faktiski papildinām īres valdes funkcijas, palielinājām iespēju sodāmībai šiem pārkāpējiem... soda naudu palielinājām par šiem pārkāpumiem, bet redziet, tās īres valdes, viņas jau nepieņem šo gala produktu, gala lēmumu, jo to pieņem administratīvās komisijas pašvaldību. Tā kā mehānisms ir ļoti slidens un tāpēc, ja viņu pilnveidotu, tad varbūt nākotnē vajag domāt par šo īres tiesu izveidošanu, tādā veidā pārņemot zināmas šīs lietas, kuras var rasties ar šiem īrniekiem un izīrētājiem... un īpašniekiem. Tas ir nākotnes jautājums.

A.Endziņš.

Paldies. Apsīša kungam būtu jautājums. Lūdzu!

R.Apsītis.

Man ir tāds jautājums. Sakiet, lūdzu, vai jūs kā Saeimas komisijas priekšsēdētājs uzskatāt, ka Saeima kopumā, arī Ministru kabinets un kopumā visa Latvijas valsts varētu radīt nepieciešamos priekšnoteikumus līdz 2007. gada beigām, lai tos īres griestus vismaz tad likvidētu.

S.Šķesters.

Jā. Mēs redzam... šie iestrādātie mehānismi, kuri varbūt nav... Skaidrs, ka vieglākais mehānisms būtu tas, ka iedotu šo kompensāciju un viss atrisinātos. Bet šeit jau mēs arī piestrādājam zināmus kompensācijas mehānismus, jo tie ir gan tie pārceļšanās pabalsti, dzīvojamās telpas atbrīvošanas pabalsti, kur valsts piedalās... Rīgas Dome... es domāju, ka Gatera kungam es nenoņemšu šo iespēju pateikt, kādas tur ir summas, kā tas tur risinās... Un es domāju, ja mēs tā piestrādājam pie šī mehānisma pilnveidošanas un ļaujām cilvēkiem izvēlēties... līdz šim nebija cilvēkam šīs izvēles, vai tu ej ārā no šī dzīvokļa vai tu vispār, kā saka, dzīvo un maksā. Tāpēc es domāju, ka šajā laikā ir šīs iestādes sākušas un šogad tas ir jau budžetā redzams... šie līdzekļi... Un nākošgad mēs vēl viņus papildināsim un varbūt varam atrast vēl kādus risinājumus, kas

namīpašniekus apmierinātu. Te ir jābūt dialogam un es teikšu, ka komisija mums ir ļoti zinoša un ir praktiski deputāti un mēs vienkārši nelemjam tāpēc, ka kādam kaut ko gribas, bet izvērtējam tās iespējas, kā mēs to varētu realizēt praksē. Ne jau apsolīt, to ko nevar... tad labāk to nedarīt.

A.Endziņš.

Kūtra kungam ir jautājums.

G.Kūtris.

Man ir mazs precizējošs jautājums. Sakiet, Šķestera kungs, ja es nemaldos, jūs tā laikam arī teicāt, ka uz tā 2004.gada beigām, kad tapa šis likumprojekts, ka pēc būtības ne valsts, ne likumdevējs, ne izpildvara, ne tos trīs gadus, kamēr pastāvēja īres griesti, ne arī tos desmit gadus, kamēr pastāvēja tā denacionalizācijas procedūra, īsti tāda valsts pasākumu programma netika realizēta.

S.Šķesters.

Viņas nebija vienkārši.

G.Kūtris.

Nebija vispār. Paldies.

A.Endziņš.

Paldies. Vai tiesnešiem ir vēl kāds jautājums? Nav. Pieteicējiem?

E.Radziņš.

Pievienojoties cienījamā tiesneša Kūtra kunga jautājumam. Vai jūs piekrītat tam, ka šie īres griesti tāpat ir noteikti līdz 2008. gadam, ka tie beigsies tad, kad būs ievēlēta jau nākošā Saeima.

S.Šķesters.

Nu, par politiskām izvēlēm es šodien nediskutēšu...

E.Radziņš.

Nē, nav runa par politiskām izvēlēm, runa ir par termiņiem.

S.Šķesters.

Jaunā Saeima sāk šogad strādāt un es domāju, ka politikā vienmēr...

E.Radziņš.

Vai viņiem būs tiesības teikt, tāpat kā jūs šodien, ka iepriekšējā Saeima neko nav izdarījusi.

S.Šķesters.

Nē, es zinu, ka viņa nav izdarījusi. Tas, ka mēs esam sākuši darīt, tas ir redzams jau ciparos. Ja jums ir citi piedāvājumi, lūdzu. Ja jūs varat pierādīt man pretējo, tad, lūdzu. Kas ir izdarīts un cik ir...

E.Radziņš.

Par citiem piedāvājumiem mēs jau izteicāmies. Līdz ar to arī ir jautājums sakarā ar citu piedāvājumu. Sakiet, lūdzu, vai jūs varat pateikt rezultātus pētījumam, ja tāds ir bijis, cik tad strīdi tiesās nonāk par īres maksas noteikšanu. Par cik lietām palielinātos tiesu slodze gadījumā, ja tiesām būtu jānosaka īres maksas apmērs.

S.Šķesters.

Mēs to nevaram noteikt... nevar šodien pateikt ciparus, tāpat kā mēs nevaram šodien arī pateikt... Šodien mēs varētu pateikt, cik ir denacionalizēto namu īrnieku. Jo tad, kad mēs strādājām, mēs arī nevarējām.... pašvaldībās nebija šā reģistra. Un tagad mēs piespiedām un tagad ir zināms, cik to īrnieku ir. Tā mēs arī varētu pateikt, cik tad to prāvu būtu bijis... Jūs jau uzdodat man jautājumu, kuru tiešām...

E.Radziņš.

Un vēl beidzamais jautājums. Sakiet, lūdzu, tad kāds ir pamatojums bez politikas un paziņojumiem... Tad kāds ir pamatojums jūsu argumentiem, ka sāktos īrnieku izlikšana uz ielas. Kas izliktu? Tiesas izliktu vai īpašnieki izliktu? Kas būtu tie, kas izliek?

S.Šķesters.

Nē, nu vienkārši... ja būtu brīvais tirgus, tad vienkārši šis līgums būtu uz latiem pieciem vai desmit un viss būtu kārtībā.

E.Radziņš.

Pagaidiet... bet, ja ir brīvais tirgus, ja paši īrnieki noslēdz šo līgumu...

S.Šķesters.

Nu, ja paši, tad viņi paši arī atbild.

E.Radziņš.

Bet sakiet, ja viņi nenaslēdz līgumu.... kas tad viņus izliek? Kā izliek cilvēkus uz ielas? Jūs varat man pateikt?

S.Šķesters.

Tiesa izliek.

E.Radziņš.

Uz kāda pamata tiesa varētu izlikt cilvēkus uz ielas, ja viņš nav noslēdzis līgumu par īres maksām? Vai tad tiesa var izlikt īrnieku tikai tāpēc, ka īpašnieks ir pateicis, ka tev ir jāmaksā desmit lati?

S.Šķesters.

Bet, saprotiet... Tā līgumu slēgšanas procedūra... viņa nekad nebeigtos...

E.Radziņš.

Bet tad jau vēl labāk, tad jau viņu nevar izlikt nekad, tad jau šī procedūra nekad nebeidzas.

S.Šķesters.

Kas tad tur labāks... Vai tad jums ir labāk, ja nekad nevar...?

E.Radziņš.

Paldies.

L.Liepa.

Godātā tiesa, man ir divi precizējoši jautājumi apgalvojumam, ko godātais Saeimas deputāts Šķestera kungs pirmīt izvirzīja, proti, ka ir apspriesta un sagatavota vesela rinda pasākumu, lai atvieglotu šo īpašnieku stāvokli, kuriem nami ar denacionalizētiem īrniekiem.

Pirmais. Vai šobrīd ir kādi likumdošanā paredzēti atvieglojumi īpašniekiem, kuru namos dzīvo denacionalizētie īrnieki? Un otrs. Vai, kā jūs izteiciaties, līdzekļu piešķiršanas trūkums ir vienīgais iemesls, vai līdzekļu piešķiršana ir vienīgais risinājums šai problēmai?

S.Šķesters.

Nē... Es sāksu no otra gala. Ir vajadzīgs mehānisms, kā panākt kādu mērķu sasniegšanu. Tas jau ir skaidrs. Bet līdzekļi, atvainojiet.... ja kāda brīvprātīga vēlēšanās būtu bijusi, tad jau sen viņa būtu atrisināta šī problēma... īrnieki un īpašnieki.

Par šo mehānismu par īrniekiem... Es domāju, ka ir daudz cilvēku, kuri vairs nevēlas dzīvot šajās namos. Un mēs esam radījuši šo iespēju viņiem caur šiem pabalstiem, caur šo sistēmu atbrīvot... vienkārši aiziet vai pārvietoties uz citu dzīves vietu. Tas ir viens.

Otra lieta, kas ir ar īpašniekiem. Jums ir tagad tiesības slēgt līgumus ar pašvaldību. Ja cilvēks nevar, teiksim, šajā dzīvoklī samaksāt... jūsu pieprasīto īres maksu. Tā var būt. Tad jums ir tiesības, ka pašvaldības kompensē daļu no viņu šiem te maksājumiem par pakalpojumiem, gan par komunālajiem, gan par īri. Agrāk nevarēja pašvaldības ar jums slēgt līgumus, lai savus līdzekļus privātpersonām tieši novirzītu šo jautājumu risināšanai. Teiksim, gan pabalstus, gan sociālās garantijas... Tāpat jūs varat griezties... Tāpat es saku, ka jums jau nav nozīmes tos namus turēt tukšus. Jums jau vajag, lai tie pelnītu... tas business. Tāpēc šeit ir iestrādāta norma, kas ļauj pašvaldībām... ja viņas redz, ka tā situācija tāda ir, kur var kādu dzīvokli iznomāt uz 5 vai 10 gadiem... un ja redz, ka tie cilvēki nav spējīgi samaksāt.... jums tad ir garantēts ienākums par šo īri.

A.Endziņš.

Paldies. Liepas kungs, pirms jūs uzdotat jautājumu, es gribu izteikt piezīmi, ka īrnieki nav denacionalizēti. Dzimtbūšana mums atjaunota nav.

L.Liepa.

Piedodiet.... Man liekas, ka tās nesamērīgi lielās rūpes par īrniekiem rada drīzāk priekšstatu, ka tās ir lietas, par kurām ir jā rūpējas, nevis cilvēki ar savām tiesībām. Bet es ļoti atvainojos, godātā tiesa.

Precizējošs jautājums. Vai pašvaldībām ir pienākums kompensēt, vai tikai viņas var izvēlēties kompensēt?

S.Šķesters.

Pašvaldībām ir dota iespēja. Iespēja dota likumā un ar saistošajiem noteikumiem viņas var izstrādāt. Rīgas Dome ir pieņēmusi virkni saistošu noteikumu attiecībā uz šiem jautājumiem. Jūs varbūt šo jautājumu tad varētu Gatera kungam adresēt, vai tieši šai pozīcijai par šiem ir jau pieņemti. Bet es jums varētu pateikt, ka ir Ministru kabinetam vesela mape ar šiem noteikumiem, kas ir pieņemti attiecībā uz pārējiem pabalstiem un arī uz šo noteikts... Pašvaldības šodien atbild par visu sociālo sfēru, viņi atbild par mājokļu politiku savā teritorijā. Katrā vietā un situācijā ir pašvaldībai jāskatās uz vietas, kāda ir situācija, teiksim, Rīgā, kādi mehānismi ir pielietoti... ja tas palīdzības veids sāk darboties, tad tas ir normāli, tad ir sasniedzis mūsu rezultātu.

Pateikt tieši par šo pozīciju es lūgtu Gatera kungam...

A.Endziņš.

Paldies. Vēl ir jautājumi?

P.Klēbahs.

Šķestera kungs, jūs teicāt, ka Saeima nebija iedalījusi līdzekļus līdz 2005. gadam šīs problēmas risināšanai un faktiski šo problēmu nebija risinājusi, kā arī jums nebija nekādu datu, cik tad to īrnieku precīzi ir, kam vajadzīga palīdzība... Es saprotu, ka Saeimas bezdarbības rezultātā tapa šie jaunie īres griesti, ne ar ko nepamatotie... jo nekādu datu, ne informācijas jums nebija.

S.Šķesters.

Viņa nebija jauna. Pirmkārt, es gribu pateikt, ka tas bija turpinājums iesāktajam un tas nebija... ja mēs būtu viņu nobloķējuši uz kādiem 48 santīmiem, tad es saprotu, ka tas būtu kaut kas... būtu kaut kāda starppauze, kur nebūtu šis likums stājies spēkā, kur gribēja viens otrs to ieviest, lai rastos kaut kādas kolīzijas un tātd... Bet tā kā mēs viņu pieņemām ar augošu tendenci, es domāju, tas nav tāds pārkāpums, kur, teiksim.... tas ir samērojams manā uztverē. Paldies.

P.Klēbahs.

Ministru kabineta noteikumi paredz rēķinu... Vai jūs paši izstrādājat šos Ministru kabineta noteikumus, pēc kuriem ir jārēķina mājas apsaimniekošanas izdevumi. Tā nav īres maksa, tas ir bez peļņas.

S.Šķesters.

Es atvainojos, par mājas apsaimniekošanu mēs runāsim...

P.Klēbahs.

Jūs paņemat kaut kādus 72 santīmus pilnīgi no nekā... varbūt tāpēc, ka jums tāds kāpums patīk... Es nesaprotu, uz kā pamatots ir šis....

S.Šķesters.

Es domāju, ka šis kāpumi bija piedāvāti arī no deputātu puses ļoti dažādi. Vienam bija par 12 santīmiem, citam bija sākumā 12 un pēc tam lats un tamlīdzīgi... Mēs komisijā... bija pieci piedāvājumi šīm kāpnēm... Mēs izvēlējamies vidējo... nu, ne vidējo, bet izvēlējamies to.... es atvainojos, mēs arī nevaram pateikt, vai 1,20 vai 1.50 būs tirgus ... šeit mēs nepielīdzinām šīm tirgus īres griestu cenām, ja tā varētu teikt. Bet nu es saprotu, ka labāk būtu, ja būtu šie Ministru kabineta noteikumi... bet tas jau arī ir ierobežojums... kurš uzskata, ka likums... vai tur Ministru kabineta noteikumi daudz atšķirās uz trešo personu... es domāju, ka tāpat ir jāievēro viens un otrs. Te nav tas... un šeit jau iepriekš runāja par to, ka tur ir atļauts tos noteikumus tur piemērot. Tas, ka tik detāli... piedalījās gan darba grupas, bija šajā izskatīšanā namīpašnieki, mēs šajās darba grupas diskutējām, kādas tad tos griestus, cik un kā viņus celt kādā veidā. Beigās politiski nobalsoja Saeima tādu kārtību un viņa kaut kur pa vidu bija starp tiem maksimālajiem un minimālajiem piedāvājumiem.

A.Endziņš.

Paldies. Čepānes kundze.

I.Čepāne.

Man ir jums viens neliels jautājums. Jūs ļoti lielas cerības savā runā liekat uz pašvaldībām. Šeit ir Pašvaldību savienības diezgan daudz dažādu reģionu pašvaldību atbildes.. vai viņi, piemēram, uzņemtos izsniegt galvojumus denacionalizēto namu īrniekiem mājokļu iegādei un visur atbildes ir tādas, kā tautā saka, ka viņi bēg kā velns no krusta no tādām saistībām. Neviena pašvaldība, par kurām ir materiāli lietā, ieskaitot Jūrmalas pašvaldību, kas saka, ka ir valsts atbildīga par šādas situācijas rašanos un nekādā ziņā mēs neuzņemamies nekādas saistības.

S.Šķesteris.

Redziet, ja mēs tagad runājam par pašvaldībām... es vienkārši varētu pateikt savu viedokli. Pašvaldība ir tas orgāns, publiskais tiesību subjekts, kuram ir vistiešākā veidā jāzina savi

iedzīvotāji, jāzina viņu vajadzības, jānodrošina pēc iespējas ar šiem mājokļiem. Ne valsts no šīs funkcijas ir atteikusies. Un tas likumos visos ir reglamentēts. Un tāpēc... es, sadalot šo atbildību... tas, ka tās lietas, kur valsts tagad sāk piedalīties, pateicoties šim likumam, tātad piedalās šajos pabalstu veidos un savstarpējā mijiedarbībā... pašvaldībām tas ir ļoti nozīmīgi, jo citreiz mēs iedodam no valsts naudu un ja pašvaldībai tā nāk vienkārši kā grāds, tad tā izmantošanas lietderība arī ir krietni daudz mazāka nekā tad, kad viņa līdzdarbojas un ar savu līdzfinansējumu piedalās šajos projektos vai palīdzības veidos. Tāpēc, teiksim, ja tas nav valsts funkcijās vai pienākumos un tas ir deleģēts pašvaldībai, tad viņai tas ir jā dara.

I.Čepāne.

Bet jūs neatbildējāt uz manu jautājumu. Pašvaldības atsakās to darīt. Kā jūs domājat ietekmēt....

S.Šķesters.

Es arī daudz ko pats negribētu darīt varbūt... Bet tas ir likums. Redziet, neviens jau negrib šo nastu uzņemt. Es saku, ja būtu sākums bijis tas, ka šie denacionalizēto namu īrnieki būtu uzreiz... būtu viņiem šī iespēja kompensāciju saņemt, tad visi jautājumi būtu atrisināti. Bet tagad, kad jau pagājuši apmēram desmit gadi un mēs tagad gribam sākt visu no gala... Nu, mēs to jautājumu arī apspriedām...kā viņu tālāk risināt. Mēs atradām šo mehānismu, kā mēs varam tālāk virzīties. Citu mēs neredzējām. Mēs neredzējām, ka valstij būtu tik daudz līdzekļu... Tātad reāli ir jāmeklē šīs grupas, jāmeklē šie faktori, jā dod cilvēkam izvēle un, ja viņš pats to neizvēlās, tad viņš lai pats vaino sevi, ja viņš negrib šo piedāvājumu izmantot.

A.Endziņš.

Paldies.

Vai Narkeviča kungam ir kāds jautājums? Nav.

Paldies, Šķestera kungs.

Tiesa pasludina pārtraukumu līdz pulksten 14.30.

(Pārtraukums)

Sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājs

Aivars Endziņš.

A.Endziņš.

Turpinām tiesas sēdi.

Vārds tiek dots Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas Mājokļu politikas departamenta direktorei Ilzei Ošas kundzei.

Lūdzu!

I.Oša.

Es gribētu sākt ar nelielu atskatu par to, kāpēc ministrija tajā skaitā iniciēja īres griestu saglabāšanu un kas tika ņemts par pamatu šādam piedāvājumam un kādi pētījumi un ko mēs esam konstatējuši skatot to jautājumu, ko darīt ar saimnieka mājā dzīvojošajiem īrniekiem, kuri tāpat dzīvojamās telpas ir lietojuši līdz mājas atdošanai.

Tas pirmais, ko mēs darījām 2004. gadā, ņemot vērā, ka ir dažādi viedokļi par to, cik tad šajās mājās īrnieku dzīvo un tas, kas bija mūsu rīcībā, bija statistikas dati, kas pateica, ka Latvijā ir apmēram 27 tūkstoši šādu denacionalizēto namu īrnieku, kuri dzīvo īpašumos ar vecajiem īres līgumiem, kuri ir slēgti pirms mājas atdošanas. Mēs lūdzām arī pašvaldībām attiecīgo informāciju, jo presē izskanēja dažādi viedokļi par to, cik tad tiks izlikti uz ielas un Rīgā šis skaitlis tika saukts ievērojami augstāks.

2004. gada vidū faktiski bija situācija, ka Rīga vēl precīzi nezināja, cik tad viņai šādu īrnieku ir. Un uz 2004. gada septembri mums tika sniegta informācija, ka tie ir 25 tūkstoši īrnieku Rīgā, kuri dzīvo denacionalizētās mājās līdz māju atdošanai.

Otra lieta, ko izskatījām vairākās jau pieminētajās darba grupās — kas pašvaldību teritorijā ir noticis līdz šim, veidojot mājokļus, jo pēc likuma par pašvaldībām, viena no pašvaldību autonomajām funkcijām, tām, par ko viņas atbild, ir šī te palīdzības sniegšana dzīvokļu jautājumu risināšanā.

Secinājums bija viens, ka pašvaldību rīcībā līdzekļi ir ļoti minimāli un jaunai būvniecībai nauda netiek piešķirta. Līdz ar to dzīvojamais fonds, tas, kas ir bijis, lielāko daļu ir privatizēts, jauns izveidots nav. Un, protams, ja nav jauna dzīvojamā fonda, tad attiecīgi arī risināt tos, kas stāv rindā pēc dzīvokļiem, jautājumus pašvaldības nav varējušas.

Nākamā lieta, ko mēs arī runājam ar pašvaldībām. Ne tikai ar Rīgu, bet arī ar citām pašvaldībām... Par to, kāda tad ir īres cena katrā pašvaldības teritorijā, gan pašvaldību mājokļos, gan arī privātajos mājokļos. Un tas, ko aizpagājušo gadu mēs no pašvaldībām saņēmām, bija, ka faktiski Rīga, protams, un atsevišķas Kurzemes rajonu pilsētas bija tās, kurās īres maksas saimnieka mājās pārsniedza tos pieļaujamos griestus, kas ir likumā noteikti tādā pret jaunajiem īrniekiem. Rīgā tie bija 2-3 lati un vairāk, Kuldīgā, Liepājā un vēl citur pilsētās, kur ir vēsturiskie centri un šīs mājas atrodas labās vietās, arī īpašnieki saviem īrniekiem ir prasījuši augstāku maksu, nekā noteiktie īres griesti.

Citur nekur šādas augstākas maksas prasīts netika. Arī vecajiem īrniekiem un arī jaunajiem īrniekiem, ar ko īpašnieki paši jau slēdza līgumus, nu... lielāko tiesu tā iemesla dēļ, ka maksāspēja ir pietiekami ierobežota un šis īpašnieks esot ieinteresēts, ka māja tiek tomēr izmantota un kaut kāda nauda par īri tiek ieņemta. Konkrēts piemērs ir Ventspils, kur īres maksas nepārsniedz 50 santīmus par m² privātajos īres namos arī tad, kad šiem īpašniekiem bija iespēja pašiem īres maksu noteikt. Tātad... uz jaunajiem īrniekiem.

Otra lieta, ko mēs konstatējam, ir tā, ka problēma lielāko tiesu ar šiem nepamatoti augstajiem īres maksas pieprasījumiem ir tieši tajās mājās, kas ir pārpirktas. Un acīmredzot ir pārpirktas ar mērķi viņas izmantot varbūt citiem mērķiem, nevis izīrēt dzīvošanai. Nu, tas nozīmētu arī dzīvojamā fonda samazinājumu, ja īrniekus izliek.

Un vērtējam arī pašvaldības iespējas maksāt pabalstus, lai tie īrnieki, kas dzīvo denacionalizētajās mājās, vecie īrnieki, varētu turpināt lietot savas dzīvojamās telpas un lūdzām konkrēti Rīgas Domei aprēķināt, kāds pabalstu apmērs būtu jāmaksā gadā, ja īres maksa paaugstinātos līdz vienam latam.

Tas ir arī lietas materiālos. Mēs saņēmām atbildi, ka tie varētu būt 2,3 miljonu latu gadā pie esošā denacionalizēto namu īrnieku skaita un tā skaita, ko Rīgas Dome prognozēja, kuriem būtu problēmas samaksāt īres maksu.

Un visbeidzot. Mēs ņemām par pamatu Centrālās statistikas pārvaldes datus par iedzīvotāju ienākumu līmeni. Tātad šī Statistikas pārvalde bija šo iedzīvotāju ienākumu līmeni sadalījusi piecās dažādās grupās pēc iedzīvotāju ienākumu apjoma. Un tas materiāls arī, manuprāt, ir lietā. Tur bija runāts par to, ka pirmajā grupā ietilpst tie iedzīvotāji, kuriem šis te kopējais ienākums nepārsniedz 50 latus, otrajā — tie, kam nepārsniedz 70 vai 80 latus... es precīzi no galvas nepateikšu, bet tādas bija piecas grupas, un pēdējā, piektajā, šie iedzīvotāju ienākumi uz vienu personu pārsniedza jau 500 latus. Un izejot no šāda aprēķina mēs arī skatījāmies, kā maksāspēju ietekmē īres cenu pieaugums. Un tas secinājums bija tāds, ka ja īres maksa varētu būt 70 santīmi par m² mēnesī, tad no visiem šiem iedzīvotājiem 40 procenti nevarētu samaksāt īri un komunālos maksājumus pilnībā. Ja tas būtu lats, tad tie būtu 62 procenti, nu un attiecīgi, ja tie būtu 2 lati, tad 80 procenti no tiem

īrniekiem, kas ir īrējuši dzīvojamās telpas līdz mājas denacionalizācijai, viņiem būtu grūtības norēķināties par īri un komunālajiem pakalpojumiem.

Tātad tas bija tas darbs, ko mēs veicām. Papildus skatījāmies arī pašvaldību teritorijas, kurās ir nepabeigtās būves, kuras varbūt varētu pabeigt, restaurēt, renovēt un piedāvāt... droši vien zināt, presē izskanēja piemērs par Valku, kur no Rīgas cilvēki bija pārcēlušies.... Skatījāmies, vai vispār pašvaldībām vēl ir tādas iespējas kaut kur piedāvāt renovēt māju un attiecīgi izveidot dzīvojamo fondu,

Un secinājumi bija tādi, ka, lai kaut ko darītu, jo tiešām iepriekšējos gados vienīgais, kas bija darīts, bija likumā "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" bija norma... vispirms tātad šī norma bija tāda, ka izsolēs par brīvu dzīvokli var piedalīties tikai tie... tur bija piecas kategorijas...īrnieki, kuri dzīvo denacionalizētā mājā, tur bija daudz bērnu ģimenes, tie, kas dzīvo avārijas mājās.... ja bija brīvs dzīvoklis un viņš tika izsolīts, tad šie cilvēki, visas tās piecas kategorijas varēja caur izsoli privatizēt par sertifikātiem dzīvokli.

Vēlākā laika periodā, 2004. gadā, šis likums tika pamainīts un tika noteikts, ka tikai denacionalizēto namu īrnieki kā vienīgā personu kategorija ir tiesīga piedalīties šīs izsoles pirmajā kārtā un tikai viņiem ir tiesības caur pirmo kārtu iegūt šo te dzīvokli.

Tas bija viens mehānisms, kas darbojas līdz 2005. gadam. Bet diemžēl viņu ļoti maz denacionalizēto namu īrnieki izmantoja. Lielāko tiesu pēc prakses bija tā, ka nāca uz pilnvaras pamata šos dzīvokļus izsolē it kā no denacionalizētā nama īrnieki privatizēja, pēc tam pārdeva un šis denacionalizētā nama īrnieks faktiski nemaz neizmantoja to savu tiesību šo te dzīvokli apdzīvot.

Tāpēc 2005. gadā savukārt Saeima grozīja likumu, pasakot, ka vispirms visi šie brīvie dzīvokļi tiek nodoti pašvaldībām izīrēšanai tiem, kas stāv rindā. Un rindā tajā skaitā varēja uzņemt arī denacionalizēto namu īrniekus.

Nu, lūk. Bet, ņemot vērā, ka bija tikai šis viens atbalsta pasākums, tas, ko mēs darba grupā nospriedām un piedāvājām, ir protams, ka īres griesti, tas nav labākais risinājums un tas nav līdzeklis, lai kaut ko risinātu, bet tas ir pārejas periods, ko mēs redzējām kā pārejas periodu līdz 2007. gada beigām, lai izstrādātu un ieviestu citus pasākumus, kas palīdzētu denacionalizēto namu īrniekiem kaut kādā veidā pārcelties vai tikt vaļā no tā dzīvokļa, kur viņi ir pašlaik.

Un te jau arī pieminēja, kas tad tie pasākumi bija. Vispirms tās bija mērķdotācijas būvniecībai, kur valsts palīdz pašvaldībām ar 30 procentu finansējumu mājokļu būvniecībai, ja viņi izveido pašvaldības īres mājas vai pērk dzīvokļus, un tam šīgada budžetā ir nauda 3 miljoni latu. Un tam ir pietiekušās 14 pašvaldības, kuras tad arī šo naudu plāno apgūt.

Otra lieta bija šie te dzīvojamo telpu atbrīvošanas pabalsti, kur valstij bija pienākums maksāt pusi, pie kam nenoteica to apmēru, kādā būtu šim pabalstam jābūt, atstājot pašvaldībai tiesības pašai lemt, cik pabalsts liels būs viņas iedzīvotājiem, bet pasakot, ka neatkarīgi no pašvaldības lēmuma par pabalsta apmēru pusi maksā valsts.

Treškārt. Tātad tika grozīta un aktualizēta mājokļu attīstības kreditēšanas programma, paredzot galvojumu izsniegšanu tiem denacionalizēto namu īrniekiem tajā skaitā, kuri neatbilst varbūt tai maznodrošināto personu kategorijai, kura var pretendēt uz pašvaldības dzīvokli, bet kuriem arī nav iekrājumu, lai dzīvokli pirktu, bet pirmo iemaksu viņiem vienalga prasa pērkot

īpašumu. Un tika izdoti Ministru kabineta noteikumi arī par to, kā tiek sniegti galvojumi, lai personām šī pirmā iemaksa nebūtu jāsedz no neesošiem iekrājumiem.

Nu jā... tie tā tad bija tie pasākumi, ko mēs esam izstrādājuši, kas ir ieviesti un kas sākuši savu darbu un, mūsuprāt, lai viņi sevi pierādītu, vai attaisnotu, ir vajadzīgs kaut kāds pārejas laiks. Un lai šajā pārejas laikā nebūtu, kā jau te minēja, dažādas manipulācijas ar izlikšanām vai ko citu, tad bija piedāvājums, kāpēc īres maksas kaut kāds apmērs arī turpmāk ir likumā jānosaka.

Es gribēju vēl pateikt par dažām lietām. Šeit pieminēja iepriekšējie runātāji Igaunijas piemēru, ka Igaunijā nepastāv īres griesti. Jā, tiešām, tur īres griesti nepastāv, bet tieši tā iemesla pēc, ka igauņi bija iepriekš jau veikuši šos kompensācijas pasākumus, tajā skaitā mūsu pašu noskatītos pārceļšanas pabalstus denacionalizēto namu īrniekiem viņi tika izvietoti un līdz ar to tā problēma ir krietni mazāka nekā mums šobrīd, kad iepriekšējā laika periodā netika veikti visi tie atbalsta pasākumi.

Par otru lietu, par īres maksas... vidējām īres maksām un to, ka vienā pilsētā tas ir dārgāk, otrā — lētāk. Jāsaka, ka mēs arī skatījāmies... un tas arī Saeimas atbildes rakstā ir pieminēts, vai tad mājas apsaimniekošana ir atkarīga no tā, vai māja atrodas Rīgā vai kādā citā pilsētā. Un tie noteikumi, kas pasaka, kas mājas ekspluatācijā ir nepieciešams izdarīt, attiecas vienādi gan uz Rīgu, gan uz citām pilsētām. Starpība varbūt ir tā, ka Rīgā sētnieks maksā dārgāk nekā Valmierā, piemēram. Bet tie tehniskie pasākumi gan Rīgā, gan Valmierā ir vienādi. Tā daļa, kas, mūsuprāt, arī varētu mainīties un kas droši vien ir par pamatu šai neapmierinātībai ar īres maksu, ir peļņa. Jo īres maksa veido gan apsaimniekošanas izdevumi, gan peļņa. Un te, protams, mēs nevaram nu samērīgi pateikt, ka Rīgā peļņa un Valmierā peļņa ir viena procenta apmērā... nu vienādu procentu apmērā ir adekvāta. Protams, ka Vecrīgā, ja māja atrodas, tad īpašnieks gribēs pelnīt daudz vairāk uz šo te īpašumu, nekā, ja māja atrodas kaut kur Rīgas nomalē vai citā pilsētā. Tā kā mūsu viedoklis par to īres griestu apmēru ir tāds, ka šie maksājumi nosedz apsaimniekošanas maksu. Šeit ir runa par to, vai īpašnieks saņem no sava īpašuma adekvātu peļņu vai nesaņem.

Un nākamā lieta par pašu maksājuma apmēru. Nu gluži tā nebija, ka sākotnēji vismaz ministrijas piedāvātajā variantā šie 60 santīmi uzradās tāpat. Mēs lūdzām un tam gan nav dokumentāls pamatojums, bet lūdzām un iepazīnāmies ar tām īres maksām, ko bija aprēķinājusi par valsts īpašumiem Valsts nekustamo īpašumu aģentūra jeb šobrīd Valsts nekustamie īpašumi SIA, viņu mājas, kas arī atradās pilsētas centrā un ko viņi paši apsaimniekoja, šīm mājām īres maksas aprēķins tika veikts izmantojot tos pašus Ministru kabineta noteikumus par īres maksas aprēķināšanu, kas šeit tika pieminēti. Un vidēji, protams, katra māja ir atšķirīga un arī mēs nevaram teikt, ka vienu piecstāvu māju un vienu vienkārtīgu māju var salīdzināt peļņas iegūšanas ziņā un arī īres maksas ziņā, jo ieguldījums ir vienāds, neatkarīgi no mājas apjoma. Līdz ar to tā tad vienā mājā, mazākā mājā šī maksa varētu būt lielāka, lai nosegtu visus izdevumus, lielākā mājā šī maksa varētu būt mazāka. Bet nu tas puslīdz vidējais, kas parādījās, bija šie 57-60 santīmi par kvadrātmetru, ko Valsts nekustamie īpašumi bija aprēķinājuši savā mājā, ieskaitot arī amortizācijas izdevumus.

Bet es saku, ka tas bija tāds, ko mēs savukārt skatījāmies pēc analogijas un tāpēc tas mūsu piedāvājums bija tāds.

Un otra lieta. Par inflācijas līmeni, kas šeit tika arī pieminēts. Es gribētu teikt, ka šobrīd inflācijas līmenis, kā jau mēs zinām, Latvijā ir šie 7 procenti. Un prasītājs.. arī pieteicēju pārstāvji minēja, ka izmaksas aug un šie visi pasākumi, kas mājās ir veicami, paliek dārgāki. Jebkurā gadījumā pat tad, ja mēs nereglamentētu īres maksas maksimālo apmēru, šie 7 procenti mūsaprāt būtu tas optimālais, ko īres maksa gada laikā varētu paaugstināties. Tie nebūtu ne 30, ne 50 procenti, un ņemot vērā to pašu Eiropas praksi, tādi arī pastāv tajā pašā Nīderlandē un Zviedrijā un citās valstīs. Ir pieļauts paaugstināt gadā īres maksu, bet likumdošanā ir noteikts, ka šī īres maksa var segt inflācijas līmeni valstī. Līdz ar to piedāvājumā vai, teiksim, pieņemtajā projektā, ko Saeima akceptēja, šis paaugstinājums salīdzinot ar iepriekšējo ir bijuši 20 procenti un tāds viņš ir katru gadu. Nevis tas 7 procentu inflācijas apjoms, kas ir noteikts pēc statistikas.

Tas faktiski īsumā man būtu viss par to, kāpēc un kā tika pamatots šis lēmums no mūsu puses par īres maksas ierobežošanu vēl uz kādu noteiktu periodu.

A.Endziņš.

Paldies. Man būtu jautājums. Šeit izskanēja no pieteicēju puses un arī no Narkaviča puses, ka ir tā kategorija namīpašnieku, kuri ir pārpirkusi un pārpirkusi būtībā ne jau nolūkā turpināt, ka tās ir īres mājas, bet kādiem citiem mērķiem. Un ka notiek šis terors attiecībā uz esošajiem īrniekiem, vai atslēdzot elektrību, apkuri un tamlīdzīgi... neko nedarot būtībā radot tādas apstākļus un tika izteikta arī doma par to, ka likumdevējs varētu paredzēt nopietnāku atbildību šādos gadījumos. Vai jūsu institūcijas kaut kādus priekšlikumus šajā aspektā arī ir analizējusi jeb tas nav jūsu kompetencē?

I.Oša.

Jā, mēs faktiski iniciējām divas lietas. Tas bija tajā pirmajā darba grupā, ko vēl Emša kunga valdības laikā izveidoja, lai pie šī denacionalizēto namu jautājuma tieši strādātu. Tur tika iniciētas divas lietas. Viena bija doma par piespiedu atsavināšanu, ja īpašums netiek apsaimniekots vispār. Un otra lieta bija tieši par to, kā panākt, lai īpašnieki, pirmkārt, izmantotu īpašumu... tāpat, ka tur ir dzīvoklis, lai tur izmantotu šos dzīvokļus un izīrētu, un faktiski tas secinājums bija tāds.... Par šo piespiedu atsavināšanu bija Tieslietu ministrijas viedoklis, ka tā rīkoties nedrīkst, jo īpašums... tomēr ir grūti pierādāms šis te fakts, ka netiek pienācīgi apsaimniekots, tāpat tikai caur tiesu un līdz ar to tad arī tiesas kompetencē būtu lemt, ko darīt tālāk. Un savukārt par īpašuma apsaimniekošanu, tur gan šobrīd ir Administratīvo pārkāpumu kodeksā arī grozījumi, kuri paredz sodu gan par nepienācīgi apsaimniekošanu, gan par izvairīšanos no apsaimniekošanas... pagājušā gada beigās pieņemti. Tās ir tās lietas, kas ir saistībā ar apsaimniekošanu pieņemtas.

A.Endziņš.

Paldies. Jautājums Kūtra kungam. Lūdzu!

G.Kūtris.

Pirmais jautājums. Sakiet, lūdzu, jūs ministrijā strādājāt pie šiem projektiem jau 2004. gadā. Varbūt jūs ziniet tos iemeslus, kāpēc darbs pie kaut kādas palīdzības programmas sākās tikai 2004. gadā? Kāpēc attapās pēdējā brīdī, bet nevis iepriekšējos desmit gadus?

I.Oša.

Nu, jā... Tur es jums droši vien, ka nevarēšu objektīvi atbildēt ņemot vērā, ka ministrijas darbs tika dalīts un Reģionālā ministrija jau tikai 2003. gadā tika izveidota. Mājokļu politika pirms tam bija citā — Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā. Es nevarēšu jums precīzi atbildēt, bet mans viedoklis būtu, ka iespējams, ka bija doma, ka šo jautājumu sakārtos tirgus pats.

G.Kūtris.

Sakiet, lūdzu, tad ir otrs jautājums. Tas ir saistīts ar to, kas jau ir uzsākts. Vienu gadu tād jau darbojas kaut kāda zināmu pasākumu programma. Sakiet, lūdzu, vai jums ir jau kaut kādi rezultāti par šo viena gada laikā samazināto īrnieku skaitu no šiem denacionalizētajiem namiem? Vai ir samazinājies šis skaits, kuri tīkotu uz šādu valsts atbalstu... nu, teiksim, tā, kuriem nebūtu vajadzīgs valsts atbalsts?

I.Oša.

Taisnību sakot, ir tā, ka pagājušajā gadā tika pieņemti visi šie tiesību akti, jo budžetu skatīja vasarā un nauda tika ieplānota šim gadam nevis pagājušajam gadam. Tā kā... tas, ko es zinu un kas ir pēc statistikas, Rīgas pilsētā ir reģistrēti pāri par 300... Gatera kungs pateiks precīzāk... šie denacionalizēto namu īrnieki, kuri varēs saņemt atbrīvošanas pabalstu, lai tad attiecīgi iegādātos dzīvokli citur pēc Rīgas noteikumiem. Tātad tie būs 300 pirmie. Un par tiem, kas stāv rindā... nu... būvniecība šodien notiek, Rīga ir sākusi būvēt pēdējos divus trīs gadus un manuprāt, teiksim, tajā apjomā, kas apmēram ir tūkstoš dzīvokļu gadā, tas tomēr šo problēmu risina.

G.Kūtris.

No 25 tūkstošiem 300 šobrīd varam noņemt... un tūkstoti šogad un nākošajā gadā otru tūkstoti. Jā?

I.Oša.

Nē. Nepiekrītu, jo nevienā mirklī nav bijis apstiprinājuma tam, ka visiem 25 tūkstošiem ir problēmas ar īpašniekiem. Un nevienā brīdī nav pateikts, cik tad tieši ir tādi, kam šīs problēmas ar īpašniekiem ir. Mēs zinām ļoti daudzus gadījumus, kad vecie īrnieki ir jau pārslēguši līgumus ar īpašniekiem, vienojušies par citu samaksu, par citiem termiņiem un viņi iet šajā veco īrnieku kategorijā, bet viņiem nav problēmas, pirmkārt, sadzīvot ar esošo mājas īpašnieku un otrām kārtām vēl nomaksāt šo maksu, ko īpašnieks ar viņiem ir nolīdzis. Mēs paredzam, ka tas apjoms, kam varētu būt obligāti un tuvākajā laikā jāsniedz palīdzība, ir krietni mazāks, tie varētu būt kādi 7-8 tūkstoši.

G.Kūtris.

Paldies. Un otrs jautājums par pavisam citu tēmu. Jūs minējāt, ka to reģionālo atšķirību jūs uzskatāt par neviennozīmīgu īres maksā, ko veido principā sētnieku darba apmaksā. Es skatos likumā par īri, par dzīvokļu īri un tur ir rakstīts, ka īres maksā ietilpst ne jau tikai sētnieki, bet arī viss pārvaldes un apkalpojošais personāls, kas, iespējams, lauku reģionos varētu būt lētāks, bet tur ir arī nekustamā īpašuma nodoklis iekļauts.

I.Oša.

Jā, bet līdz šim jau šo nekustamā īpašuma nodokli attiecībā uz īpašumu nepiemēroja.

G.Kūtris.

Skaidrs. Paldies.

A.Endziņš.

Apsīša kungs, lūdzu!

R.Apsītis.

Man būtu divi jautājumi. Pirmais jautājums. Vai jūsu ministrijai ir skaidrs viedoklis par īres griestu saglabāšanu vai nesaglabāšanu? Un kā tas ir... ja, teiksim, jūs prognozējat, ka pēc 2007. gada atkristu šie īres griesti... ka nebūtu vairs. Tas ir pirmais jautājums.

Otrs jautājums. Vai jūs nepieļaujat arī tādu domu, ka īrnieki varētu nākt, teiksim, pie mums uz Satversmes tiesu un apstrīdēt šo pašu apstrīdēto normu, par kuru mēs šodien runājam kaut vai aiz tāda iemesla, kā sakarā ar Satversmes 91. panta pārkāpumu, jo maksimālā īres maksa, kas noteikta ar šiem īres griestiem, jau nešķiro, vai tas dzīvoklis ir tāds vai šitāds, vai tur tā māja ir labāka vai sliktāka, kur viņa atrodas, kāds ir viņas tehniskais stāvoklis, kādi ir kaimiņi utt. utjpr.

I.Oša.

Attiecībā par pirmo. Es jau minēju, ka tad, kad mēs gatavojām priekšlikumus, ko vajadzētu darīt turpmākajiem gadiem... nu, gan šim, gan nākamajam... tad tieši tāda prognoze un tas viedoklis bija tāds, ka pasākums "īres griesti" ir īslaicīgs un to nevar turpināt pagarināt bezgalīgi. Un tieši tāpēc es arī teicu, ka tas nav līdzeklis, lai risinātu situāciju, tas ir pagaidu mehānisms, lai ieviestu tos atbalsta instrumentus, kas šobrīd ir pieņemti. Tātad īres griestu atcelšana pēc 2007. gada beigām, saskaņā ar ministrijas viedokli, bija viennozīmīga, ka tā tam ir jābūt.

Savukārt par īrnieku viedokli. Nu, jā... īrnieki jau... vienmēr būs gadījumi, kad īrniekiem būs kaut kādas tiesības, kuras viņi uzskatīs par pārkāptām. Bet tas mērķis no ministrijas puses bija izveidot pietiekamu to mehānismu, kurš ir spējīgs darboties un ilgtermiņā nodrošināt tos īrniekus, ja viņi nevar neko paši izdarīt, ar pieejamu mājokli... teiksim, tām mērķdotācijām būvniecībai, lai šīs pašvaldību rindas samazinātu un lai cilvēkiem būtu iespēja īrēt kaut ko arī par mazāku cenu. Bet te ir vēl viena problēma, kas, manuprāt, Rīgā ir aktuāla, ka nav šīs īres tirgus. Jo, ja viņš būtu pietiekami plašs un sakārtots, tad nebūtu arī iespēja namīpašniekiem, tiem, kuri pārperk, prasīt šos 5

latus par m2. Ja šis piedāvājums būtu pietiekams, tad īrniekam būtu iespēja izvēlēties. Šobrīd viņam nav iespēja izvēlēties un viņš ir spiests ņemt to, kas ir pieejams un tas vienmēr nav kvalitatīvs un labs produkts.

A.Endziņš.

Čepānes kundze.

I.Čepāne.

Man būtu vairāki jautājumi. Kam būtu jānotiek, lai būtu īres tirgus?

I.Oša.

Tas, ko mēs esam plānojuši... Tajā pašā pieminētajā Polijā ir tāds bezpeļņas tirgus sektora modelis izveidots, kur tiek radīti tie paši nodokļu atvieglojumi noteiktiem uzņēmumiem, kas noregulēts ar īres mājokļu būvēšanu un pēc tam laišanu apgrozībā. Tas ir tas mūsu pasākums, ko mēs redzētu kā vienu no, lai īres tirgus veidotos.

Otrs, kas būtu vairāk orientēts uz maznodrošinātajiem, ir šīs mērķdotācijas un kaut kāda pašvaldības dzīvojamā fonda procentu izveidošana. Šobrīd šis procents ir 2 apmēram, mums būtu tāda doma nākotnē, ka tam būtu jābūt saviem 5-6 procentiem, ko pašvaldības ir spējīgas operēt, lai gadījumā, ja cilvēkam nav iespējas tirgū šo dzīvokli saņemt, tad viņš var pašvaldībā to darīt.

A.Endziņš.

Es atvainojos, Čepānes kundze, es gribētu papildināt jūsu jautājumu. Šeit jau izskanēja... praktiski vai šodien vispār tiek būvētas kādas mājas, lūk, pēc šāda Polijas modeļa.

I.Oša.

Īrēšanai netiek būvētas. Un tieši tā iemesla pēc, ka pagaidām nav tā atbalsta instrumenta nodokļu likumdošanā un kaut kādi citi nosacījumi, kas būtu izdevīgi investoram, lai viņš pēc tam šos dzīvokļus izīrētu.

A.Endziņš.

Bet šinī pat sakarībā.... Vai jūs neredzat kaut kādu sakarību ar to, ka intensīvi ceļas gan privātmājas, gan visādi ciemati, gan augstceltnes, kas būtībā viss jau tiek piedāvāts tirgū, lai iegādājas īpašumā šos dzīvokļus. Vai, teiksim, tas neradīs kaut kādu atslodzi šinī ziņā? Jūs neprognozējat tādu...?

I.Oša.

Domāju, ka ja mēs runājam tieši par denacionalizēto īrniekiem un tiem, kuri ir šobrīd tie 25 tūkstoši vai precīzāk sakot, 11 tūkstoši, kas ir Rīgā reģistrēti palīdzības saņemšanai... tad tā būvniecība, kas pašlaik notiek, rada atslodzi tiem, kas ir spējīgi iegādāties īpašumus. Ja mēs

runājam par maznodrošinātajām personām, tad uz viņām jau nu šī būvniecība nekādu īpašu iespaidu neatstās.

A.Endziņš.

Bet vai daļa no šīm īres mājām līdz ar to neaizies un neiegādāsies savu īpašumu vai dzīvokļa vai mājas veidā? Tādas prognozes jums nav? Jūs teicāt, ka aptuveni tas varētu būt kaut kur 7-8 tūkstoši.. nu, tādi, kuriem tiešām būtu vajadzīga šī palīdzība...

I.Oša.

Jūs domājat par pārējiem, kas dzīvo denacionalizētajās mājās?

A.Endziņš.

Jā.

I.Oša.

Es jau teicu, ka vienai daļai no viņiem nav problēmu, jo viņi arī negrib nekur citur iet. Viņi ir noslēguši līgumu ar īpašnieku par kaut kādu noteiktu termiņu un viņiem ir pietiekami labi nosacījumi, varbūt tā māja ir pietiekami kvalitatīva, lai viņi arī nekur neietu, jo paskatoties arī īpašuma cenas... Ja viņš šobrīd dzīvo par saprātīgu cenu Rīgas centrā un būvniecība centrā nu notiek, bet pārsvarā viņa notiek mikrorajonos, tad varbūt, ka īrnieki nemaz uz tiem mikrorajoniem negrib pārcelties, ja viņiem centrā ir labi apstākļi.

A.Endziņš.

Čepānes kundze.

I.Čepāne.

Es gribētu pajautāt par tiem skaitļiem. Tie 27 tūkstoši... 11 tūkstoši... Vai tie ir īres līgumi, vai tas ir cilvēku skaits?

I.Oša.

Tās ir pēc palīdzības.. tā nav ģimene. Tā ir tā persona, kas ir reģistrēta uz īres līgumu.

I.Čepāne.

Un vislielākās problēmas ir, protams, ar tiem maznodrošinātajiem?

I.Oša.

Jā.

I.Čepāne.

Sakiet, lūdzu, kā jūs ministrijā uzskatiet, ka, neskatoties uz ienākumu līmeni... tam cilvēkam, ja viņš arī ir maznodrošināts un viņš ir dzīvojis 20 un 30 gadus, vai viņam ir jāturpina tur dzīvot?

I.Oša.

Nu, mūsu viedoklis bija tāds, ka, pirmkārt, pašvaldībai ir uzlikts tas slogs maksāt viņam to pabalstu. Un tas, ko mēs ar pašvaldībām runājam... ka katrs gadījums ir atsevišķs un nezinu, vai pašvaldībai ir izdevīgi, ka, teiksim, 300 m² uzbūvēt... vienā gadījumā, vai, teiksim, viņai ir izdevīgāk piemaksāt vēl kaut kādu laika periodu šo te starpību starp to, ko īrnieks var samaksāt un to, ko viņam īpašnieks prasa. Tas ir alternatīvs variants, bet katrs gadījums ir individuāls. Ir gadījumi, kad tā ir jauna ģimene, kas tur dzīvo denacionalizētā mājā... nu... un ir maznodrošināti, iespējams, ka izdevīgāk ir viņus pārvietot uz kādu pašvaldības īres dzīvokli. Bet, ja nav, teiksim, ir it kā cits gadījums, kad pašvaldība izrēķina, ka viņai ir izdevīgāk piemaksāt šo te starpību starp īpašnieka pieprasīto maksu un to, ko īrnieks var maksāt, pašvaldība varētu arī ļaut atstāt šo īrnieku tanī dzīvoklī, kur viņš dzīvo un segt viņam šo starpību.

I.Čepāne.

Un pēdējais jautājums. Jūs minējāt noteikumus Nr.609, proti, kārtība, kādā sniedz palīdzību dzīvojamās telpas iegādei vai būvniecībai, izsniedzot galvojumu. Kāda ir tā prakse?

I.Oša.

Prakses īstenībā pagaidām nav. Nav tāpēc, ka šis pieprasījums šobrīd pēc šiem galvojumiem nav.

I.Čepāne.

Kāpēc? Varbūt izdevīgāk ir gaidīt un izdevīgāk ir dzīvot tur par tiem santīmiem un nelikties ne zinis vēl varbūt 15 gadus?

I.Oša.

Nu, man ir grūti šajā brīdī atbildēt, taisnību sakot. Iespējams, ka prakses nav arī tāpēc, ka šis galvojums tomēr nav par velti, tur ir arī bankas komisijas procenti noteikti.

I.Čepāne.

Tur ir kaut kādi 2,5 procenti no galvojuma...

I.Oša.

Jā, vienreizējā maksa.

I.Čepāne.

Nu, bet tā taču nav liela summa.

I.Oša.

Nu, nav it kā...

I.Čepāne.

Jums nav statistikas, cik tad ir griezušies Latvijas Hipotēku un zemes bankā šie cilvēki, kuri dzīvo tajās mājās... Un, ja viņiem, piemēram, nu... es nezinu, ir apšaubāmi dažkārt manuprāt šie Statistikas pārvaldes sniegtie dati, es domāju, ka jūs arī saprotiet, tur ir algas aploksnēs un tā tālāk... Ja cilvēkam ir pietiekoši liela alga, kādēļ tad varbūt neizmantot šos noteikumus?

I.Oša.

Es domāju, ka... nu, bet tas ir atkal mans viedoklis... Par cik mēs runājam ar bankām, šobrīd jau bankas, atsevišķas bankas sniedz arī aizdevumus. Ja tu esi cilvēks darbaspējas vecumā un tu norādi savus ienākumus, viņi šos ienākumus nepārbauda un viņi izsniedz aizdevumus dzīvokļa iegādei arī tad, ja uz papīra šī alga nav pietiekami augsta it kā... Tāpēc varbūt pēc šī galvojuma nav tik liela pieprasījuma.

I.Čepāne.

Un 2008. gadā viss būs kārtībā šajā jomā? Vai nevajadzētu pagarināt vēl?

I.Oša.

Nē, runa nav par to, ka viss būs kārtībā... Runa ir par to, ka ir mehānismi, ar kuriem to sakārtot un viņi ir sākuši darboties šogad. Nākamgad viņi turpinās darboties... Nevienā mirklī mēs arī nedomājam, ka pilnīgi visu ģimeņu problēma 2007. gada beigās būs atrisināta. Viņu ir pietiekami daudz. Bet viņiem tā virzība būs krietni paātrināta un būs tie mehānismi, caur kuriem viņi... labi, ja ne 2008. gadā, tad 2009. gadā šo savu palīdzību saņems. Runa ir par to, mēs nevienā brīdī nevaram apgalvot, ka 2007. gada beigās šīs problēmas vairs vispār nebūs.

A.Endziņš.

Man būtu jautājums pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem un varbūt Andersones kundzei kā īpašnieci. Izskan arī tāds viedoklis, ka šajās ģimes mājās denacionalizētajās, kur dzīvo ģimeņi, nereti neoficiāli tiek izdots apakšģimeņiem. Vai īpašniekiem ir iespēja kaut kādā veidā sekot tam, jo bez īpašnieka atļaujas principā tas nedrīkstētu notikt. Un rezultātā nevis īpašnieks saņem peļņu, bet saņem šis ģimeņi, kurš negrib maksāt.

E.Radziņš.

Praksē notiek šādi gadījumi, kad tiek iesniegtas šādas prasības par ģimes lģuma pārtraukšanu sakarā ar nodošanu apakšģimeņiem bez īpašnieka piekrišanas. Praktiski nav iespējams pierādīt viena ģimesla dģ: tādģ, ka nav nekur noteikumu, kādģ veidģ un cik ilgi skaitģs uzturģšanās dzģvokģģ kģ cģmoģšanās un kurģ brģdģ tģ ir traktģjama kģ pastģvģga tur atraģšanās. Pie mģsu apstģkģģiem, kad

mums ir draugi un draudzenes... un kas mums tikai nav... būtībā situācija ir tāda, ka jebkura šāda prasība ir lemta neveiksmei, ja vien šis apakšrnieks kaut kādas neapmierinātības dēļ neatnāk un nepasaka, ka, lūk, man ir maksājuma uzdevums, kur es esmu maksājis īrniekam tik un tik. Tas ir vienīgais gadījums, pārējos gadījumos to nevar pierādīt.

A.Endziņš.

Jums bija jautājums? Lūdzu!

E.Radziņš.

Jā, man bija jautājums. Sakiet, lūdzu, vai es pareizi jūs sapratu, ka jūs minējāt, ka gadā šīs problēmas risināšanai būtu nepieciešami nedaudz vairāk kā 2 miljoni latu.

I.Oša.

Nē, es teicu, ka ir piešķirti 2 miljoni latu atbrīvošanas pabalstiem un 3 miljoni latu mājokļu būvniecībai kā valsts līdzfinansējums.

E.Radziņš.

Un sakiet, vai jums ir apmēram statistika, cik līdzekļu būtu nepieciešams, lai palīdzētu šiem 11 tūkstošiem cilvēkiem gadā...

I.Oša.

Tad ir pretjautājums — kādi palīdzības veidi viņiem...

E.Radziņš.

Lai segtu starpību starp šiem, kā jūs minējāt, 2 latiem par īres maksu un to, ko viņi spēj samaksāt.

I.Oša.

Tas, ko mēs rēķinājām... jā, nu es teiktu un to es arī pieminēju, ka īres maksa būtu 2 latu par m²... es atvainojos, lats par m², tad tas, kas gadā Rīgas Domei būtu maksājams pabalstos, būtu 2,3 miljoni.

E.Radziņš.

Un pie šādiem apstākļiem, sakiet lūdzu, ja mums likumā par pašvaldībām 15. pantā ir noteikts, ka... pēdējā laikā ir daudz diskutēts, par vienu no autonomajām funkcijām ir sniegt palīdzību iedzīvotājiem dzīvokļu jautājumu risināšanā, vai Rīgas gadījumā tas nenozīmētu vienkārši atsavināt kādus divus-trīs nekustamos īpašumus... mēs nezinām, cik viņu ir, netiek publicēts, bet vīrs tūkstoša it kā ir šo nekustamo īpašumu... Varbūt būtu vienkārši pārdot kādu nekustamo īpašumu, un tādā veidā spēj iegūt līdzekļus šīs palīdzības sniegšanai. Bet kāpēc šāda elementāra risinājuma vietā tiek domātas kaut kādas koncepcijas, shēmas un projekti? Vai jūs nevarētu

paskaidrot, kāpēc netiek iet tāds vienkāršs ceļš? Un mēs esam atrisinājuši šo jautājumu, mēs pārdalām savu nekustamo īpašumu ... un atrisinām šo problēmu.

I.Oša.

Nu to, vai atbilst precīzi Rīga... bet tas, kas manuprāt ir labs tajos mehānismos, ko mēs piedāvājam, tā ir pašvaldību dzīvojamā fonda izveidošana vispirmām kārtām. Un es jau minēju, ka pēc privatizācijas dzīvokļu Rīgā un arī visā Latvijā pašvaldību īpašumā ir ļoti maz. Un ja mēs uz to problēmu skatāmies kā ātri atrisināt, bet ne ilgtermiņā, tad, protams, jā, izmaksā visiem pabalstus un viss ir kārtībā. Bet tanī pašā laikā pašvaldībām jaudu dzīvokļu no tā nav. Un tanī brīdī, kad šī palīdzība dzīvokļu veidā tiek prasīta, pašvaldībai ir atkal jādomā mehānismus un iespējas, kādā veidā šo dzīvokļu jautājumu risināt. Tāpēc, mūsaprāt, šis te ir ilgtermiņa pasākums un viņš attieksies ne tikai uz denacionalizēto namu īrniekiem, bet uz mājokļu sakārtošanu kā tādu.

E.Radziņš.

Un otrs jautājums arī būtībā līdzīgs, kā ir uzdots jau iepriekšējiem procesa dalībniekiem. Jūs minējāt, ka 2004. gadā sākāt strādāt pie šī jautājuma reaģējot uz... tajā skaitā reaģējot uz publikācijām presē par to, ka varētu sākties izlikšana uz ielas. Kas tad galu galā, jūsuprāt, varētu veikt šo izlikšanu uz ielas? Tas ir tāds labs teiciens, viņš ir briesmīgs un viņš tā ietekmē.... teorētiski jūs varat nopamatot jēdzienu "izlikšana uz ielas". Kas izliek? Pamatojoties uz ko? Un kāpēc?

I.Oša.

Pirmām kārtām. Es neteicu, ka mēs sākām strādāt pamatojoties uz preses ziņām par izlikšanu uz ielas...

E.Radziņš.

Bet jūs tā minējāt, ka presē parādījās...

I.Oša.

Nē, nu es teicu, ka presē parādījās šī informācija, bet mēs sākām strādāt tieši tā iemesla pēc, ka faktiski iemesls, kāpēc mēs sākām strādāt, bija grozījumi likumā par pašvaldību palīdzību dzīvokļu jautājumu risināšanā, kur bija viens priekšlikums, ka denacionalizēto namu īrnieki ir jāiekļauj to personu kategorijā, kura ar dzīvojamo telpu ir nodrošināma pirmām kārtām. Šāds priekšlikums gāja Saeimas atbildīgajā komisijā un runa bija par to, ka vai tad visus šos denacionalizēto namu īrniekus bez izņēmuma vajadzētu iekļaut kā atbalstāmo personu kategoriju. Tanī brīdī mēs sākām.. arī mūsu viedoklis tika jautāts un mēs sākām skaidrot, cik tad viņu ir, kādi viņi ir, ienākumu līmeņi un to, ko es jau jums te tagad nosaucu. Tā kā mūsu iemesls, kāpēc mēs pie tā sākām strādāt, bija vairāk saistīts ar to, vai tad likt valsts atbalstu pilnīgi visiem denacionalizēto namu īrniekiem, vai šo valsts atbalstu attiecināt uz tām personu kategorijām, kuras ir maznodrošinātas un kuras atbilstoši palīdzības likumam būtu jānodrošina.

E.Radziņš.

Jā, bet tad ir jautājums. Vai nepieņemot likumu par šiem grozījumiem, tas draudētu kādam īrniekam ar nepamatotu izlikšanu uz ielas?

I.Oša.

Es domāju, ka, ja mēs runājam par to gadījumu, kad māja tiek pārpirkta un ir šie te brīdinājumi par 5 un 10 latiem par m², ka tur, iespējams, arī tāda situācija rastos.

E.Radziņš.

Bet vai tad jums nebija neviena jurista, kurš varētu pateikt, ka uz brīdinājuma pamata nevienu izlikt nevar uz ielas.

I.Oša.

Nē, nu nav runa tikai par brīdinājumu. Ir runa par to, ka viena daļa no šiem denacionalizētajiem namu īrniekiem, piemēram, ir pensijas vecuma cilvēki, kurš varbūt ne vienmēr var nodrošināt savu pārstāvību tiesā. Un tajā skaitā algot arī kādu pārstāvi... Nē, nu tas ir arguments, ko mēs arī paši skatījāmies. Nav runa tikai par brīdinājumiem.

A.Endziņš.

Es varbūt turpinot šo pašu jautājumu. Likums arī šodien paredz, ka es nevaru vienkārši tā paprasīt jums : maksājiet man 10 latus par m². Ir jābūt šim pamatojumam. Ja nav šī vienošanās, tad jautājumu risina tiesa. Un acīmredzot, ja tiesa nosaka kādu summu, kas ir pamatota, un tad es nemaksāju... tad tikai sekas var būt par izlikšanu ārā. Bet vienkārši uz brīdinājuma pamata...

I.Oša.

Nē, nu mēs jau arī nesakām, ka uz brīdinājuma pamata var izlikt. Bet runa ir par to, ka iezīmējās tendence, ka šīs te maksas tiek pieprasītas... tiek brīdināti, ka maksa būs 5 lati, 3 lati, 6 lati.. nu, dažādas ir tās summas.... Un jā, ir tiesvedība, protams, tas būtu varbūt gads vai divi... Bet ja beigās kāda daļa no šīs prasības tiek atzīts par pamatotu un atbildētājam būs jāmaksā visi tiesas izdevumi, tad, mūsuprāt, prātīgāk ir nodrošināt no valsts kaut kādu atbalsta mehānismu, lai viņam nav jātiesājas. Ja viņš necer, ka varēs samaksāt šos 5 latus, kurus, iespējams, pēc 2007. gada beigām viņam tiks prasīti, lai viņš var no pašvaldības kaut ko citu saņemt vietā. Lai nav šis tiesas process, kad viņš tiek izlikts un tad viņš iestājas rindas galā, kur, teiksim, ir 5000 priekšā un gaida. Un kur tad viņš dzīvos?

A.Endziņš.

Paldies. Čepānes kundze.

I.Čepāne.

Man ir Radziņa kungam jautājums šajā sakarā. Sakiet, Radziņa kungs, vai jums ir priekšstats, cik faktiski neaizsargāts šodien ir vidusmēra cilvēks, ņemot vērā Civilprocesa likumā noteikto sacīkstes principu.

E.Radziņš.

Godājamā tiesa! Es domāju, ka šodien cilvēks ir pilnībā aizsargāts Civilprocesa izteiksmē, neskatoties uz sacīkstes principu. Tajā pašā laikā, ņemot vērā mūsu tiesas praksi, it sevišķi tiesas praksi, kādu ir izstrādājis Senāts un par kuru mēs varam pārliecināties arī cienījamā senatora Krauzes grāmatā. Mēs redzam, ka sociālā aizsargātība, it sevišķi jautājumos par dzīvokļu likumdošanu, cilvēkiem ir pilnībā nodrošināta. Un es nestādos priekšā tādus gadījumus, kad persona, īrnieks, kurš aiziet uz tiesu, ka viņš varētu...

I.Čepāne.

Bez advokāta...

E.Radziņš.

Jā, bez advokāta....

I.Čepāne.

... un ka viņš varētu vinnēt...

E.Radziņš.

Jā.... Godājamā tiesa! Es patiešām, pārstāvot namīpašniekus, esmu daudzkārt zaudējis lietas īrniekam, kas ierodas uz tiesu bez advokāta. Šeit pat zālē atrodas godājamie... tā ir...

Bet tieši tā iemesla dēļ, ka šī prakse ir tāda, ka ja namīpašnieks nav izpildījis visus šos te vajadzīgajā veidā un vajadzīgajā formā paziņojumus, attiecīgus brīdinājumus... namīpašnieks zaudē to lietu tikai aiz formāliem iemesliem vien, neiedziļinoties lietas būtībā. Tas te tā kā tāds humors...

Gadījumā, ja tiesa izliks sociāli neaizsargātus cilvēkus, bezdarbniekus vai tamlīdzīgi... likumā ir iestrādātas normas par to, ka spriedumu izpildot pašvaldība ierāda viņam dzīves vietu. Nav jau tā, ka sociāli neaizsargātie cilvēki varētu tikt izlikti uz ielas...

I.Čepāne.

Jūs runājat par sociāli neaizsargātiem... Bet par vidusmēra cilvēku, bez advokāta palīdzības, ja nebūtu šī ierobežojuma... Paldies. Es sapratu jūs. Paldies.

A.Endziņš.

Paldies. Lūdzu!

I.Oša.

Man būtu viens komentārs pie Radziņa kunga teiktā par sociāli mazaizsargātiem cilvēkiem, kur sprieduma izpildi atliek. Tā situācija faktiski ir tāda, ka sprieduma izpildi atliek, tikai šo visu maksājumu slogu uzņemas uzreiz pašvaldība, jo tas, kas notiek tanī brīdī, kad sprieduma izpildi atliek, pašvaldībai ir jāpiešķir īrniekam cits dzīvoklis. Pie tā, ka pašvaldībās ir rindas, viņa automātiski uzreiz šo dzīvokli nevar piešķirt un tanī brīdī namīpašnieks ir pilnībā sevi nodrošinājis paprasot to naudu, ko viņam būtu jāsaņem no šī īrnieka, no pašvaldības. Un šeit nav Dzīvokļu pārvaldes pārstāvja, bet tā ir lielākā problēma, ko viņi minēja, ka viņiem pēc šo spriedumu stāšanās... pēc šo spriedumu atlikšanas, ka cilvēks tiek izlikts... (**pārrāvums ierakstā ~ 1,5 minūtes**)....

... to jūs pats tagad arī atbildāt, ka šo dzīvokļu veidošana ir viens no labiem variantiem, kā risināt šo jautājumu.

A.Endziņš.

Paldies. Vai tiesnešiem ir vēl jautājumi? Brantas kundze.

A.Branta.

Man pavisam neliels jautājums. Jūs te minējāt to pārcelšanās pabalstu un minējāt arī Igaunijas pozitīvo pieredzi. Kas ir pamatā šo pārcelšanās pabalstu aprēķināšanai?

I.Oša.

Mēs... Es jau teicu to, ka mēs Ministru kabineta noteiktumos neteicām vispār summu pabalstam, pārcelšanās pabalstam, jo tā doma bija tāda, ka katra pašvaldība varētu noteikt un redzēt, ko viņas teritorijā cilvēkiem vajag. Vai tas ir pabalsts, lai viņš pārceltos uz kādu citu... teiksim, uz savu lauku īpašumu, viņu remontētu, vai tas ir pabalsts, lai kaut ko nopirktu. Un tajos Kabineta noteikumos, kas šo jautājumu regulē, tieši ir atsauce, ka pārcelšanās pabalsta apmēru un izmaksas kārtību nosaka pašvaldība. Valsts sedz pusi no tā, ko pašvaldība...

A.Branta.

Tātad puse uz pusi.

I.Oša.

Jā... Tāpēc mēs arī izgājām uz principu, ka pašvaldības pašas labāk to zinās un noteiks....

A.Branta.

Tas ir katru reizi individuāli vērtējams gadījums, kad pašvaldības vērtē, vai ir kāds īpašums šim cilvēkam, kur šim cilvēkam pārcelties.

I.Oša.

Nē, pašvaldības izdod saistošos noteikumus par to kārtību, kādā viņas izmaksā un kādiem mērķiem viņas izmaksā. Un piemēram, Rīga ir pieņēmusi saistošos noteikumus, ka viņa izmaksā šos atbrīvošanas pabalstus cita nekustamā īpašuma iegādei.

A.Endziņš.

Paldies. Vēl ir kādi jautājumi? Liepas kungs.

L.Liepa.

Paldies. Ar jūsu atļauju. Es gribēju vispirms uzzināt arī no Reģionālo lietu ministrijas jautājumu par šo reģionalitātes aspektu. Tātad īres griesti, kā mēs to redzam, pašlaik ir noteikti visai Latvijai vienādi. Vai jums nešķistu, ka būtu samērīgāk un atbilstošāk, ja tas tomēr būtu noteikts katrai teritorijai atšķirīgi. Kaut vai šis viens atšķirības dimensijas faktors. Par pārējiem jau godātā tiesa ir jautājusi un esam saņēmuši atbildi.

I.Oša.

Es daļēji uz šo atbildēju jau ar vienu argumentu, ka katra māja.. no katras mājas ieņēmumi ir savādāki, atkarībā no tā, cik šī māja ir liela un cik šajā mājā... kādas telpas atrodas. Vai tie ir tikai dzīvokļi, vai tie ir dzīvokļi un neapdzīvojamās telpas, jo neapšaubāmi, gadījumos, kad mājā ir arī nedzīvojamās telpas, kur ir izvietoti komercuzņēmumi, ka tad šī māja ir krietni labākā stāvoklī un ienesīgāka nekā tad, ja tur ir tikai dzīvokļi un īrnieki. Mēs nevaram arī noteikt atšķirīgus šo maksājumus tā iemesla pēc, ka mājas ir dažādā tehniskā stāvoklī. Un tad šis katras mājas gadījums būtu jāizvērtē individuāli — vai māja Rīgas pilsētā ir labākā tehniskā stāvoklī, nekā māja Rūjienā un kādi ir šie ieguldījumi, kurā no mājām... tad tiek noteikti pa reģioniem... Tas būtu tikpat netaisnīgi, kā jūs sakāt, kā noteikt vienu maksu visiem... Manuprāt, tad, ja mēs izejam no tā, ka ir vienādi nosacījumi visiem, tad viņi ir vienādi visiem, nevis vēl šķirojam, ka varbūt reģionā šai mājai ir vajadzīgs lielāks remonts, bet īrnieks varbūt maksās mazāk tāpēc, ka....

L.Liepa.

Jā, liels paldies. Es saprotu. Pats svarīgākais, ka katrs gadījums ir jāvērtē individuāli. Tas ir ļoti svarīgi. Paldies.

Man ir tad, varētu teikt, tāds retorisks jautājums. Īsi pirms pārtraukuma, pirms jums runāja godātais deputāts Šķestera kungs, kurš sacīja ar lielu pārliecību, atbildot vienkāršā nepaplašinātā teikumā uz tiesas jautājumu: vai tad šinī pēdējā otrajā pagarinājumā, kā mēs te populāri saucam, īres griestu spēkā esamības laikā varēs radīt nepieciešamo bāzi, lai pēc tam šie īres griesti vairs nepastāvētu. Šķestera kunga atbilde bija viennozīmīga: jā. Vai jūs piekrītat, pārstāvot ministriju, ministrijas vārdā... Piekrītat šim apgalvojumam, varat šeit protokolu vadot apliecināt, ka šo īres griestu laikā jūs patiešām izdarīsiet visu tā, lai īres griestus vairs nevajadzētu.

I.Oša.

Es domāju, ka tas jau protokolā ir iekšā. Es pirms tam jau minēju, ka mēs nevarēsīm atrisināt visus ar ģrniekiem saistītās problēmas, bet ka mēs esam ieviesuši tos mehānismus, lai risinātu un ilgtermiņā tā problēma tiktu noņemta. Tāda ir mana atbilde, kuru es jau minēju arī iepriekš.

L.Liepa.

Paldies.

A.Endziņš.

Klēbaha kunga ir jautājums. Lūdzu!

P.Klēbahs.

Mans jautājums tāds būtu. Pēdējās izmaiņās likumdošanā, pārejas noteikumos, ministrijai tika uzdots izveidot šo atbalsta programmu līdz 1. martam un ieviest līdz 2005. gada 1. jūlijam. Sakiet, lūdzu, vai tas tika izdarīts noteiktajos termiņos?

I.Oša.

Jūs domājat pārejas noteikumus?

P.Klēbahs.

Jā. Tur tika uzdots... likumā noteikts, ka tādos un tādos termiņos...

I.Oša.

Ja, nu ir atbildes rakstā ... ne atbildes rakstā, bet mūsu paskaidrojumos tas ir iekšā. Jā, šī atbalsta programma bija tā, ko es minēju par mājokļu kreditēšanas programmas otro posmu.

P.Klēbahs.

Vai viņa tika ieviesta termiņā?

I.Oša.

Viņa tika ieviesta ar mēneša nokavēšanos.

A.Endziņš.

Paldies. Vēl ir kādi jautājumi tiesnešiem? Nav. Paldies, Ošas kundze.

Līdz ar to nākošais ir Rīgas Domes Komunālo un dzīvokļu jautājumu komitejas priekšsēdētājs Ivars Gatera kungs... un arī kā pašvaldību lietu ministrs... tā kā kompleksi jums ir...

I.Gaters.

Labdien, godātā tiesa!

Nu, acīmredzot, galvenokārt mana misija šodien ir informēt nedaudz sīkāk par to situāciju, kāda tad ir izveidojusies, jo no minētajiem skaitļiem, šiem 25 000 denacionalizēto māju īrniekiem... tātad Rīgā... Situāciju precīzāk varētu raksturot sekojoši, ka līdz šim lielākā daļa vai gandrīz viss šis jautājumu risināšanas loks ir bijis uz pašvaldībām konkrēti. Gan savu iespēju, gan savu finanšu līdzekļu ietvaros. Un, kā jau arī minēja ministrijas pārstāve un Saeimas pārstāvis, šis gads ir pirmais gads, kad līdzdalību jautājumu risināšanā ņem arī valdība, budžetā paredzot tam līdzekļus.

Bet, lai raksturotu šo situāciju Rīgā, pašreiz ir tā, ka jau likumā paredzētajos ietvaros pašvaldība reģistrē cilvēkus rindās dzīvokļu jautājumu risināšanai un Rīgā dotajā brīdī ir 11 500 rindā stāvošie, kuri gaida pašvaldības palīdzību dzīvokļu jautājumu risināšanā.

Tas nozīmē, ka no šiem 25 000 denacionalizētajās mājās dzīvojošajiem visi nav izteikuši vēlmi, vai arī neatbilst tām kategorijām, jo likums nosaka šo kategoriju: maznodrošinātais un teiksim, iztiesātais, ar tiesām atbrīvotais un tamlīdzīgi... un pašvaldība ir tiesīga šo cilvēku loku paplašināt, tādējādi sniedzot palīdzību. Rīgas Dome ir atradusi par iespēju ar saviem saistošajiem noteikumiem noteikt citu šo ienākumu līmeni, augstāku nekā maznodrošinātajam, tātad vai nu 200 lati, ja tā ir viena cilvēka ģimene uz cilvēku, vai 150 lati mēnesī, ja tā ir vairāku cilvēku ģimene. Nu, lūk! Un šīs kategorijas kopā sastāda šos 11 500 cilvēkus, kas stāv rindā.

No tām iespējām un no tiem apjomiem, kādus Rīga līdz šim ir varējusi realizēt, tas diemžēl ir bijis nepilns tūkstotis dzīvokļu gadā. Un jauna būvniecība ir tā, kas tika iesākta jau, teiksim, pirms šīs Domes sastāva un ir turpināta arī tagad. Lai raksturotu to situāciju, kādos apjomos Rīga pašreiz būvē, te es tieši gribētu precizēt, ka Rīgā šis fonds veidojas un tas ir pašvaldību īres fonds. Tātad pašvaldības būvē šīs īres mājas un lai raksturotu šo apjomu... tātad tās ir desmit gadu garumā finanšu saistības, runājot naudas izteiksmē, 30 miljonu latu apmērā. Kopējās saistības uz desmit gadiem, par kuriem ir ņemti bankā kredīti un tiek būvētas dzīvojamās mājas. Pamatā tās ir Dreiliņos kādreiz padomju laikā iesāktās mājas, kas tagad tiek pabeigtas. Vienkārši es gribēju šo ciparu pieminēt, lai apmēram saprastu tos apjomus vai to proporciju. Jo tas, ko pieminēja ministrijas pārstāve, šī gada budžetā tātad ir viens jauns veids, palīdzības veids: šis pārcelšanās pabalsts. Tātad 2 miljoni ir no valsts budžeta paredzēti, Rīga pielika tieši tikpat daudz, cik bija paredzēts valsts budžetā. Ja būtu valsts budžetā vairāk, mēs būtu atraduši iespējas pielikt vairāk. Bet tātad tie ir 3,8 miljoni šī kopā nauda un es gribētu teikt, ka daudz vai maz... bet Rīgas saistošie noteikumi nosaka vidēji 10 000 latu uz vienu ģimeni, mums ir arī formula, pēc kuras to rēķina... un mēs, protams, mēģinājām izvērtēt un izanalizēt, tātad ir aptuveni 10 000, tātad tas ir ne vairāk un ne mazāk kā 380 cilvēkiem tikai pabalsts. Un es gribētu teikt, ka pirmajā dienā, kad stājās spēkā šie noteikumi, tika saņemti 400 iesniegumi un otrajā dienā tika saņemti vēl 400 iesniegumi. Tā kā faktiski jau pirmajās divās dienās pieteikums pēc šīs palīdzības veida divkārti pārsniedza to, kas bija paredzēts.

Otrs palīdzības veids, ko minēja ministrija, ir daļējs līdzfinansējums būvniecībā. 30 procentu apmērā. Arī uz šo palīdzības veidu Rīga nekavējoties pieteicās. Pa šo naudu mēs paredzam uzbūvēt ar šī līdzfinansējuma palīdzību divas deviņstāvu mājas. Nu, ja mēs varētu pārvērst atkal ciparos, tad tas būtu, ka valsts mums palīdzēs uzbūvēt 100 dzīvokļus gadā. Nu... un daudz vai maz, bet katrā ziņā tas noteikti nav pietiekoši, lai atrisinātu šos 11,5 tūkstošus rindā stāvošos.

Pašreizējie mūsu plāni... tāpat ir šī jaunā būvniecība, plus būvniecība ar valsts finansējumu plus pārceļšanās pabalsti. Un mēs arī pašreiz vēl precizējam, strādājam pie tā palīdzības veida, kas šeit tika minēts, tāpat, ka pašvaldības ir dzīvokļus īpašnieku mājās un pēc tam izmitina šajos dzīvokļos rindā stāvošos. Ar visiem šiem četriem mehānismiem kopā mēs šogad tā piesardzīgi optimistiski plānojam 1,5 līdz 2 tūkstoši rindā stāvošos apmierināt. Tāpat 11,5 tūkstoši praktiski... tas ir vēl diezgan tāls mērķis.

Šeit uzreiz varu arī minēt, ka es pieminēju šo balansu starp pašvaldības un valsts... gan kompetenci, gan atbildību. Un tomēr vienu risinājumu es redzu tanī apstākļi, ka tikai tad, ja valsts budžetā būtiski tiks palielināts finansējums šī jautājuma risināšanai, jo process šis notiek visā valstī un privatizācija, denacionalizācija... visi šie procesi ir kopējs valsts jautājums, bet tanī brīdī, kad problēma jau pavēršas pret konkrētu cilvēku kategoriju vai denacionalizētajās mājās dzīvojošajiem īrniekiem, tāpat tā kļūst par... Ja viņa ir tikai pašvaldības problēma, tad mēs nevaram to pietiekoši ātrā tempā atrisināt. Tā kā šeit tas būtu būtiski.

Viens moments, kas tika minēts par dzīvokļu būvniecību. Vēl papildus tika minēts arī piemērs, ka visapkārt Rīgā tomēr būvējas dzīvojamās mājas. Es atļausos izteikt savu viedokli arī kā arhitekts pēc profesijas. Mēs esam veikuši arī tādus pētījumus un aptaujas, ka šodien, kamēr pieprasījums pēc dzīvokļiem, nu, teiksim, tādas labas klases dzīvokļiem, kamēr ir liels pieprasījums, būs grūti motivēt uzņēmējus motivēt būvēt ekonomiskos dzīvokļus. Un tas ir tas, ko pašvaldība var atļauties – būvēt šos nosacīti lētos, jo būvniecības izmaksas tik būtiski neatšķiras, cik atšķiras pārdošanas izmaksas, lai uzbūvētu nosacīti ekonomisku māju vai uzbūvētu diezgan luksusu māju. Tā kā šinī brīdī, kamēr pieprasījums pēc dzīvokļu tirgus ir ļoti liels, manuprāt, ir grūti gaidīt, kad šo privātmāju, lielo dzīvojamo māju būvniecība kaut kādā veidā spēs atrisināt šo jautājumu.

Un varbūt vēl vienu aspektu par noteiktu apsaimniekošanas maksu Rīgā, kas ir 14,8 santīmi. Tā ir pieņemta ar Domes lēmumu jau daudzus gadus atpakaļ. Šis jautājums vienmēr ir bijis, nu, diemžēl, arī politiski to jūtīgo jautājumu aspektā, jo tas ir bijis Domes lēmums, kad un kurtā brīdī vajadzētu pārskatīt un vai vajadzētu pārskatīt.... Tajā pat laikā sakot darbu šinī Domes sasaukumā no gandrīz visām namu apsaimniekotāju šīm sabiedrībām, no namu pārvaldēm ir saņemta pilnīgi pārlicinoša informācija, ka 1 ar 4,8 santīmiem dzīvojamo māju nevar uzturēt labā tehniskā stāvoklī. Šeit par labu kalpo tas fakts, ka viņām ir ļoti liels apsaimniekojamo māju apjoms un ir skaidrs, ka faktiski, ja visa savāktā nauda krājas nosacīti vienā katlā, tad no šī katla tanī brīdī, kad kaut kur kāds jumts ir caurs vai kāda truba plīsusi, var ieguldīt šos līdzekļus un tādā veidā arī šīs mājas uzturēt. Bet reāli šie noteiktie 14,8 santīmi nesedz šīs uzturēšanas izmaksas un arī jaunajām mājām Dreiliņos, kuras pašvaldības tāpat būvē un nodod, apsaimniekošanas maksa ir 28 santīmi. Tur gan mēs esam mēģinājuši saglabāt, lai šis vidējais kopējais maksājumu apjoms katrai ģimenei būtu līdzīgs, kā ir citām mājām pilsētā, bet to mēs esam panākuši uz efektīvu siltuma izolācijas materiālu izmantošanu, kā rezultātā tieši apkures izmaksas ir mazas. Bet apsaimniekošanas izmaksas, rēķinot visas amortizācijas, ir reāli lielākas.

Nu, tie bija varbūt tie daži aspekti, kurus es uzskatīju par vajadzīgu pieminēt. Bet nu, acīmredzot, uz tieši konkrētiem precizējošiem jautājumiem es varētu

A.Endziņš.

Man būtu viens jautājums. Jūs kā pašvaldības pārstāvis... izskanēja, ka valsts ir pilnībā šo problēmu pārlīkusi uz pašvaldību pleciem, izņemot laikam tos 2 miljonus, kas ir šogad budžetā paredzēti... līdz tam tas nav bijis. Vai tāda pieceja ir pareiza?

I.Gaters.

Uzskatu, ka nav pareiza. Un faktiski... tā kā jūs arī pieminējāt mani kā pašvaldību lietu ministru... tā tad manā vadībā šī ministrija arī tika izveidota un mājokļu politika bija viens no ministrijas tiešām būtiskajiem jautājumiem un tika sagatavots viss nepieciešamais, toreiz mēs to saucām vēl par mājokļu garantiju fondu, visa nepieciešamā dokumentācija, taču pietrūka tieši lēmuma par finansējuma piešķiršanu un tanī laikā šis radītais mājokļu garantiju fonda mehānisms tieši arī bija domāts, lai cilvēki varētu ņemt bankā kredītus un tā tad ar šī fonda palīdzību tiktu galvots, teiksim, vai segta šī pirmā iemaksa vai galvots šis kredīts...

A.Endziņš.

Es saprotu, ka tas tā tad likumdevēja līmenī netika akceptēts.

I.Gaters.

Ministru kabineta līmenī netika akceptēts, jo tas bija... tā tad ministrijas kompetencē sagatavot visu šo normatīvo bāzi, lai varētu radīt tādu fondu, bet bija nepieciešams budžetā atrast līdzekļus, lai varētu šo fondu īstenot un tur tanī brīdī tas neizdevās.

A.Endziņš.

Paldies. Čepānes kundze. Lūdzu!

I.Čepāne.

Kad jūs redzat te to gaismu tuneļa galā, ņemot vērā visu to statistiku, ko jūs saucāt? 11 500 ir maznodrošinātie, kopējais no... valsts gadā dod 100 dzīvokļus, pašvaldība 1000...

I.Gaters.

Nu, acīmredzot, mana atbilde būs... to risinājumu es tiešām redzu tikai vienīgi būtiskā finansējuma pieaugumā valsts budžetā, jo gan ar to juridisko bāzi, ko es minēju, ko pašvaldība ir sagatavojusi, tā tad vismaz Rīgas Dome ir pilnīgi gatava un izmanto visas likumā un Ministru kabineta noteikumos deleģētās tiesības un iespējas... tajā pat laikā ļoti lielus finanšu līdzekļus no sava Rīgas Domes budžeta veltot šo pasākumu īstenošanai.. Tajā pat laikā, ja ir būtisks palielinājums valsts budžetā, šeit es galvenokārt domāju gan uz būvniecību ar valsts līdzfinansējumu, kur nu vismaz šī proporcija varētu būt arī 5 uz 50. Pašreiz 30 procentus valsts maksā būvniecībai un 70 pašvaldībai... Un arī šis pārceļšanās pabalsts varētu būt būtisks lielāks, jo, kā es teicu, pirmajās divās dienās šīgada budžeta ietvaros paredzēto... uz šī gada paredzētajiem

līdzekļiem pieteikumu skaits bija dubulttīgs. Faktiski interese par šādu palīdzības veidu arī uzreiz jau

A.Endziņš.

Kūtra kungs, lūdzu!

G.Kūtris.

Man mazs jautājums. Sakiet, lūdzu, vai es pareizi sapratu, ka pēc būtības likums jau pašvaldībai to neuzliek tādā veidā, ka visos gadījumos jāpalīdz tiktāl, ciktāl pašvaldība to var izdarīt, cik finansējums jums pieļauj. Un ja jums finansējums ir beidzies, tad reāli jūs jau pārējiem tiem denacionalizēto namu īrniekiem palīdzēt vairs nevarat. Likums kā obligātu jums šo pienākumu neuzliek un līdz ar to īrnieks paliek viens pats pret īpašnieku vai arī, citiem vārdiem sakot, īpašnieks turpina dzīvot tā, kā viņam likums ir noteicis.

I.Gaters.

Es gribētu teikt, ka ne tik vienkārši... jo, tajā pat laikā.. nu pieņemsim, situācijā, kad īrnieku iztiesā, tur ir pašvaldībai ir pienākums ierādīt dzīvokli. Tā kā, teiksim, šeit jau vairs nav tas izvēles moments. Protams, var diskutēt par to, ka vai pašvaldība, paplašinot šo rindā stāvošo loku, kā es minēju, kategoriju ar ienākumiem līdz 150-200 latiem, nav rīkojusies nedaudz pārsteidzīgi, jo tādā rindā ir 11,5 tūkstoši... Mēs spējam uzbūvēt 1,5-2 tūkstošus, bet tajā pat laikā gaidot un cerot arī uz valsts palīdzību... mēs tomēr uzdrošināmies un piedāvājam tādu palīdzību. Tajā pat laikā katru nedēļu pieņemšanā izskan priekšlikumi no iedzīvotājiem, ka to latīņu vajag vēl celt augstāku. Ka vajag arī ar 200-300 latiem tomēr ņemt rindā. Uz to es atbildu, ka nu... varētu jau tādu lēmumu pieņemt, bet reāli bez finansu seguma tā būtu tāda cilvēku muļķošana. Mums diemžēl ir tādi cilvēki, kas ļoti ilgi stāv rindās.

A.Endziņš.

Apsīša kungs, lūdzu!

R.Apsītis.

Atgriežoties varbūt no tādiem ekonomiska rakstura jautājumiem pie juridiska rakstura jautājumiem, kas mūsu tiesai ir īpaši jāizlemj... Kāds ir jūsu viedoklis šādā problēmā... Teiksim, pieteicēji uzskata, ka šī norma būtu jāatzīst par spēkā neesošu no pašas šīs normas pieņemšanas brīža. Ja tiesa to izdarītu, vai visas problēmas tiktu atrisinātas? Kā jūs vērtējat?

I.Gaters.

Mans vērtējums. Ja tiesa lemj par labu pieteicējiem, tas rindu apjomu nepalielinās. Jo ir noteikta gan likumā, gan saistošajos noteikumos ir noteikts šis ienākumu līmenis cilvēkiem, kuri var uz šo palīdzību pieteikties. Tad acīmredzot to jau ir darījuši tie, kas ir uzskatījuši par vajadzīgu to darīt. Kas varētu rasties? Varētu rasties nepieciešamība pēc sociāla veida palīdzības, kāda jau

pašreiz arī ir, jo arī pašreiz jau pie esošajiem īres griestiem arī pašvaldības mājās ir gadījumi, pie šiem 14,8 santīmiem, ka cilvēku ienākumi neļauj viņiem maksāt visu un tad ir vismaz Rīgā ir procedūra, ka tiek slēgts trīspusējs līgums — sociālais dienests, nama apsaimniekotājs un īpašnieks, kādā veidā šī sociālā palīdzība tiek novirzīta tieši uz šo maksājumu segšanu. Tas, kas varētu notikt, tas varētu notikt, ka palielinātos nepieciešamība pēc sociālās palīdzības gadījumā, ja īpašnieks un īrnieks nevarētu vienoties par šīm īres maksām. Nu, šeit vairāk varbūt tiešām būtu jādomā... drīzāk varētu domāt par to, ka gan līdz šim pieminētie mīti, gan drīzāk, ka tā nezina, kas varētu būt... un faktiski ierindas cilvēka juridisko zināšanu trūkums un bailes no tā, ka varētu kaut kas notikt, drīzāk rada to spriedzi nekā varbūt tiešām fakti dabā. Nu, protams, grūti ir paredzēt, bet tie ir tādi mani pieņēmumi šinī brīdī.

A.Endziņš.,

Paldies. Jelāgina kungs. Lūdzu!

J.Jelāgins.

Jautājums par faktiem dabā. Sakiet, pagājušajā gadā, cik cilvēku tika iztiesāti un kā pašvaldībai ir veicies ar dzīvojamās platības ierādīšanu šiem iztiesātajiem cilvēkiem.

I.Gaters.

Nevarēšu uzreiz atbildēt ar konkrētu skaitli par iztiesātajiem, jo šeit arī tā procedūra bieži vien ir diezgan sarežģīta. Tātad katrs konkrēts dzīvoklis apsaimniekošanai ir kādai namu pārvaldei, vismaz pašvaldību dzīvojamajā fondā... vai privātīpašnieka gadījumā... Tātad ir šis tiesas lēmums, pieņemsim, par iztiesāšanu. Nereti ir tiesas lēmuma atlikšana. Tikai tanī brīdī, kad šis tiesas lēmums tiešām stājas spēkā, notiek reāla izlikšana, tātad namu apsaimniekotājs sniedz informāciju Rīgas Domei: mums ir atbrīvojies dzīvoklis... vai savukārt, tanī brīdī Rīgas Dome ir informēta par to, ka šai ģimenei ir jāsniedz... jo arī iztiesātais, nu es atvainojos... ja iztiesā miljonāru par īres parādiem, tad viņam pašvaldība nesniedz palīdzību... Tā kā šeit tiek izvērtēta arī šī situācija, bet katrā ziņā visos gadījumos, kādi ir bijuši, šī palīdzība tiek sniegta. Bet tiešām, ja ir vajadzīgs precizēt.. tad varam šo informāciju sagatavot.

A.Endziņš.

Vai tiesnešiem ir vēl kādi jautājumi? Pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem? Lūdzu, Radziņa kungs!

E.Radziņš.

Sakiet, lūdzu, nekustamā īpašuma nodoklis ienāk pašvaldības budžetā?

I.Gaters.

Jā... nu, zemes nodoklis šinī gadījumā, ja?

E.Radziņš.

Jā. Un nākotnē nekustamā īpašuma nodoklis?

I.Gaters.

Acīmredzot.

E.Radziņš.

Jautājums ir sekojošs. Jūs te mināt par palīdzības veidiem, kas saistīti ar jauno ēku būvniecību un tamlīdzīgi, kā rezultātā mēs atkal redzam jau šos ieguvējus, kas piedalīsies konkursos, kas būvēs, kas saņems pašvaldības naudu... Bet vai nav vienkāršāk šo jautājumu risināt, vienkārši pārdalot šo saņemto nekustamā īpašuma nodokli, kurš tagad būs augstāks, kā mēs zinām, un kuru tad maksā šie īpašnieki un kurš tiek pārdalīts vienkārši, sniedzot šo sociālo palīdzību šiem īrniekiem, kas nevarēs nomaksāt šo īres maksu, gadījumā, ja viņa tiek noteikta tādā apmērā, ka viņi nevar to samaksāt. Vai jums šāds risinājums nešķiet elementārāks un vienkāršāks?

I.Gaters.

Ja es pareizi sapratu, tad jūsu priekšlikums ir samaksāto zemes nodokli maksāt atpakaļ kā kompensāciju...

E.Radziņš.

.... Nē, nē, bet projektējot jaunas mājas... domāt, kas viņas cels, kurās vietās, pēc tam atrast zemi priekš celtniecības, no kura atpirkt, no kura neatpirkt... Bet vienkāršāk nodarboties ar šādu vienkāršu līdzekļu pārdali... No īpašniekiem saņemto nodokli par labu īrniekiem trūcīgajiem, kuri nevar to samaksāt.

I.Gaters.

Katrā ziņā noteikti tādu priekšlikumu var izskatīt, savukārt pašvaldības budžeta veidošanas mehānisms ir sekojošs, ka visi ienākumi, kādi ir pašvaldībām gan no nodokļiem, gan no zemes nodokļa un iedzīvotāju ienākuma nodokļa, ko Rīgas konkrētajā gadījumā administrē pati Rīga, citas pašvaldības to nedara, ir šī ienākumu bāze, kura tiek sadalīta budžetu sastādot, uz daudz un dažādām vajadzībām. Un diez vai būtu pareizi tagad uzreiz man apgalvot, ka jā, tātad zemes nodokli mēs pārdalām uzreiz atpakaļ, jo vajadzības ir ļoti daudzas, bet katrā ziņā jau nodokļa izmantošana racionāla pašvaldībās notiek. Bet es nedomāju, ka tieši konkrēti iezīmējot, ka daļa no nodokļa uzreiz aizies, atrisinās problēmu, pēc būtības...

E.Radziņš.

.. bet īsākā laika posmā tas varbūt ir izdevīgāk, nekā celt jaunas mājas...

I.Gaters.

Uzskatu, ka pašvaldībai noteikti ir jāveido savs īres fonds, jo tas, ko es minēju, ja īpašnieki, ja privātuņēmēji būs gatavi šodien būvēt ekonomiskas dzīvojamās mājas, tad tas gan būtu risinājums, kuru varētu īrēt no īpašniekiem pašvaldības. Tajā pat laikā šis ceturtais palīdzības veids, tas, ko es minēju.. pašvaldībai pašreiz ir Ministru kabineta dotais deleģējums īrēt dzīvokļus no īpašniekiem. Pie šī jautājuma strādājot publiski... pieejamā informācija Rīgā par ekonomiskajiem dzīvokļiem ir ne vairāk un ne mazāk kā 200 brīvi dzīvokļi.

(pārrāvums ierakstā ~ 40 sekundes)

... noteikti ir jābūvē īres fonds, lai risinātu šo jautājumu.

A.Endziņš.

Narkeviča kungam jautājums. Lūdzu!

J.Narkevičs.

Ja tiesa prasītu atcelt apstrīdēto normu, lai būtu visas problēmas atrisinātas. Jūs atbildējāt, ka tas rindu apjomu nepalielinās. Rindu apjomu nepalielinās, bet pēc sociālās palīdzības griezīsies

(pārrāvums skaņas ierakstā 4 min.+ 5 min. + 2.50 min.)

D.Trofimovs.

.... Rīgas Dome zina, bet es kā namīpašnieks pats zinu to, kas tieši man jāmaksā. Un es visu laiku maksāju nodokli par nekustamo īpašumu zemes daļu. Un uz šo daļu es saņēmu nelielu atvieglojumu... šeit bija runa par atvieglojumiem, bet par to drusciņ vēlāk... tikai 25 procenti. Bet to piedāvā visiem. Ja arī jums ir individuāla māja, ja jums ir daudzdzīvokļu māja, bet uz denacionalizētajām mājām tas neskar. Tikai vispār uz dzīvokļiem. Bet ja, piemēram, pagājušogad es maksāju nekustamā īpašuma nodokļa daļu par ēku, tikai par to platību, kura ir izmantota saimnieciskajām darbībām, tad no šī gada ir klusums. Nelielas izmaiņas, bet šogad man ir jāmaksā... man nav vajadzīgs par daļu, kura ir izmantota dzīvošanai. Ne par dzīvojamo platību es varu nemaksāt nodokli, bet tikai par platību, kura tiek izmantota dzīvošanai. Es domāju, ka visi saprot atšķirību.

Ja arī mana māja ir šausmīgā stāvoklī, es nevaru tur likt nevienu cilvēku tāpēc, ka viņa ir avārijas stāvoklī, manā mājā dzīvo tikai viens īrnieks, kurš negrib atbrīvot dzīvokli un es nevaru taisīt kapitālo remontu tādēļ. Man ir jāmaksā nekustamā īpašuma nodoklis par visu to ēku, izņemot tikai vienu mazu dzīvoklīti. Un praktiski tā ir tā darbība, lai attīstītu īres tirgu mūsu valstī.

Vispār, priekš kam ir vajadzīgi tādi ierobežojumi, kuri ne pie kā laba nenoved.

Arī gribu... Man nav procesuālas tiesības uzdot jautājumu, bet es kaut ko šeit jau pieminēju, lai pēc tam pateiktu.

Pirmkārt, par mūsu tiesībām. Par to, ka cienījamajam Torgāna kungam ir viedoklis, ka nav nekādas diskriminācijas. Piedodiet, bet dzīvojamās telpas īres likumā ir minēts aprobežojums tikai denacionalizēto namu īpašniekiem, kā arī tiem, kuri atguva savu īpašumu... un par citiem apstākļiem. Ne pašvaldībai, ne valstij nekāda aizlieguma ņemt vairāk nekā noteiktā cena, nav. Un

starp citu, es zinu tādu gadījumu, ka Valsts nekustamā īpašuma aģentūra ņem vairāk par īri, nekā mēs, namīpašnieki, un pašvaldības.

Vēl viens piemērs. Par Rīgu. Jūs, es domāju, ka jūs visi dzirdējāt, ka nesen Kurzemes namu apsaimniekotāji grib ņemt par izziņu naudu atsevišķu, bet starp citu, maksa par izziņu ir iekļauta Ministru kabineta noteikumos izstrādātajā apsaimniekošanas maksas apmērā. Kā arī visu laiku Rīgas Dome teica, ka viņa grib ņemt un varbūt jau ņem, naudu par nekustamā īpašuma nodokli par zemes daļu. Vismaz Karpoviča kungs visu laiku solīja, ka tas ir jāņem tāpēc, ka, lūk, mums ir izdevumi. Bet viņi aizmirst, ka tas arī ir iekļauts apsaimniekošanas maksā un īres maksas līmenī.

Vēl. Par to, ka mūsu tiesības nav ierobežotas. Atbildot cienījamajam Saeimas pārstāvim es gribu teikt, ka jums liekas, ka mums vispār nav tiesības, tāpēc, ka jūs visu laiku minējāt, ka jūsuprāt... viņuprāt... ir tiesības. Nu, es domāju, ka tiesības vispār vai nu ir, vai viņas nav. Un es domāju, ka nevar būt tā, ka drusciņ ierobežo tiesības... tas nekas, tas viss var būt kārtībā.

Vēl. Par to.. par pašāvības principu. Jā, jūs neaizmirsāt, tur pārejas noteikumos ir tāda norma, ka mums ir jābrīdina īrnieki vienu mēnesi iepriekš. Pareizi, ja? Un mēs uzzinājām to īres maksas apjomu tikai 3 dienas iepriekš 2005. gadam. Jūs varat man teikt, kādā veidā mēs varam brīdināt mēnesi iepriekš, ja mums paliek tikai trīs dienas? Ja tas nav pašāvības principa pārkāpums, nu, tad es nezinu, kas ir pārkāpums.

Tad. Par izdevumiem. Ošas kundze bija nosaukusi cenu par apsaimniekošanu 60 santīmi par metru un teica, ka tas būtu valsts nekustamajiem īpašumiem. Rīgas Domei šobrīd ir 14,8 santīmi. Saeimas atbildē liekas, ka 24 santīmi.... ir, lai mēs apsaimniekotu savas mājas. Tas ir 7. lappusē pašā augšā. Bet, ja es varu uzdot jautājumu Valsts nekustamā īpašuma pārstāvim, tad es varu pajautāt, vai viņu mājas ir apdrošinātas... es domāju, ka nē... Un Rīgas Domes mājas nav apdrošinātas. Mēs to ļoti labi zinām pēc gadījuma Avotu ielā. Viss finansējums ir budžetā... nekas nebija apdrošināts... Un es domāju, ka daudzi izdevumi nav iekļauti šajos aprēķinos. Saeima savlaicīgi saņēma iesniedzēju pierādījumus par to, cik daudz viņiem ir vajadzīgs. Mēs šeit dzirdējām tikai to, ka tas ir daudz... tā ir pārāk liela summa. Bet nebija apstrīdēts neviens cipars no tiem aprēķiniem.

Par mūsu tiesībām, par atvieglojumiem. Un tā tālāk... Namīpašnieki mūsu valstī ir kaut kāds nezināms zvērs, kuram nav nekādu tiesību, ir tikai pienākumi.

Par atvieglojumiem es vispār neko negribu teikt tāpēc, ka neskatoties uz to, ka ministrijas nosaukums ir Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija, nekādas attīstības pa visu šo laiku es neredzēju, lai izveidotu normālu īres tirgu. Nav pieņemta nekāda nodokļu likme, lai attīstītu šo īres tirgu, lai būvētu īres namus privātajiem īpašniekiem, nav piedāvāti nekādi varianti ne no pašvaldību puses, ne no Saeimas puses, lai to virzītu uz priekšu.

Variants, ka pašvaldība grib uzcelt savu īres fondu, es varu jums teikt, ka viņiem nekas nav izstrādāts, lai saprastu, ko darīt ar šo fondu tālāk. Ir noslēgti īres līgumi ar maznodrošinātajiem, bet nevienam nav skaidrs, ko darīt ar to cilvēku, kas šobrīd aizņēmis pašvaldības dzīvokli, pēc tam, kad viņš nebūs maznodrošināts. Nekas nav! Viņš aizņēmis dzīvokli uz visu savu mūžu. Tas ir pilnīgs totalitārisms, kāds bija iepriekš.

Un ja viņi vēlas būvēt mājokļus un uzņemties ar to visu laiku, nu, tad es redzu, ka tas ir vajadzīgs tikai, lai dabūtu kaut kādu naudu kaut kādam cilvēkam. Vairs nekādu variantu nav.

Un kad es uzdevu jautājumu, kad bija tikšanās ar Rīgas Doma organizēta cilvēkiem, kuri bija tur no īrnieku puses, vai kaut viens no jums tic, ka tur visa nauda būtu iztērēta tieši celtniecībai? Neviens netic. Vai kaut viens no jums tic, ka šī rinda ies pareizi, bez kaut kādiem kukuļiem un normāli? Neviens netic. Es arī neticu.

Tālāk. Par izdevumiem vēl papildus gribu teikt... Nē. Par mūsu tiesībām, par mūsu brīvībām un par mūsu pienākumiem.

Es negribu jums stāstīt tiesu praksi. Es domāju, ka jums vairāk nekā man ir informācija par tiesu praksi. Es domāju, ka Augstākā tiesa, es domāju, ka 80% gadījumu pieņēma lēmumu īrnieku... tieši to, par ko teica Radziņa kungs. Ja īpašniekam nav tik daudz ir pierādījumu, ka īrnieks kaut ko nevar, tad lēmums būs pieņemts īrnieka labā. Arī mēs to redzam no izmaiņām Īres likumā.

Pēdējās izmaiņas bija par to, piemēram, ka ja agrāk mums bija tiesības izlikt cilvēku arī tad, ja viņš samaksā parādu pirms tiesas vai tiesas laikā, šobrīd tādas tiesības vairs nav. Un es zinu gadījumus, kad īrnieki katru reizi nemaksā īres maksu. Un tikai pēc tam, kad nodod sūdzības prasību tiesā, tad viņi samaksā to parādu. Un mums jāfinansē tādi īrnieki.

Atkal varu jums atgādināt par izmaiņām Civilprocesa likumā. Ja jūs zināt, šķīrējtiesai aizliegts izskatīt lietas, kuras ir saistītas ar izlikšanu. Izlikšanu no dzīvokļiem... bet nekādas citas lietas viņām nav aizliegts izskatīt.

Es negribu teikt, ka šķīrējtiesa tas ir labākais, kas ir mūsu valstī, bet, piedodiet, ja tas nav ierobežojums namīpašniekam, nu kas tad tas ir?

Arī vēl par vienām izmaiņām Civilprocesa likumā. Ja agrāk mums nebija nekādas finansiālas pretenzijas pret īrnieku, un mēs negribējām ņemt no viņiem parādus, tad mēs varējām samaksāt tikai 10 latus. Šobrīd mums jāmaksā 20 reizes vairāk. Labi, ja 20 reizes vairāk. Vēl vairāk. Tāpēc, ka šodien šī valsts nodeva ir aprēķināta pēc speciālas tabulas... kā procenti no palikušā īres termiņa.

Principā es domāju, ka es atbildēju uz visiem, ko es gribēju... Ā! Piedodiet, vēl viens.

Ja mēs runājam par paaugstināšanu – par īres griestu paaugstināšanu, tad es varu jums atgādināt, ka pirmais paaugstinājums – no 24 santīmiem uz 36 santīmiem, tas bija plus 50%, bet šogad paaugstinājums ir tikai 20%, nākamgad tas būs tikai 16%. Jūs varat parēķināt paši. Es varu parādīt.

A.Endziņš

Paldies. Tiesnešiem ir kādi jautājumi? Apsīša kungs, lūdzu!

R.Apsītis

Man ir viens jautājums: sakiet, lūdzu, kāda ir jūsu attieksme pret vecajiem, padomju laikā slēgtajiem dzīvojamo telpu īres līgumiem? Vai mūsdienu Latvijas valsts ir atbildīga par šiem līgumiem?

D.Trofimovs.

Es uzskatu, ka vispār tas nav īres līgums, jo tur nav minēta īres maksa. Ir fakts, ka namīpašnieki saņem naudu par to un tiesa šobrīd var uzskatīt, ka tas jau ir līgums, bet tas pilnīgi neatbilst Latvijas vajadzībām.

A.Endziņš.

Paldies. Jautājums.

I.Čepāne.

Es nesaprotu, jūs runājat par obligāto apdrošināšanu. Vai tas ir sakarā ar īres namu renovāciju?

D.Trofimovs.

Pirmkārt, māju apdrošināšana pret uguni, ir obligāta pēc Civillikuma. Tur ir pants par to.

Otrkārt, apdrošināšana ir iekļauta Ministru kabineta izstrādātajos noteikumos. Un, protams, mums jāapdrošina sava māja. Piemēram, es savu māju apdrošināju 1995.gadā un tā ir apdrošināta uz pilnu summu arī šodien.

I.Čepāne.

Namīpašnieku prakse ir tāda, ka viņi to dara, bet... ja arī kāds nedara, tad viņiem tiek piemērots kāds sods?

D.Trofimovs.

Nē.

I.Čepāne.

Neviens to nekontrolē?

D.Trofimovs.

Nē.

I.Čepāne.

Paldies.

A.Endziņš.

Paldies. Pieteikuma iesniedzēju pārstāvim ir vēl jautājumi? Narkeviča kungs?

J.Narkevičs.

Trofimova kungs, vai jūs tomēr uzskatāt, ka tā ir obligāta... šī apdrošināšana? Vai tā ir pieļaujama, vai ir kādi noteikumi?

D.Trofimovs.

Es uzskatu, ka nav obligāta ne tikai kā... kā apdrošināšana, bet arī kā KASKO apdrošināšana, bet arī kā civiltiesiskā atbildība...

... (kaut ko saka neskaidri)

A.Endziņš.

Paldies. Līdz ar to lietas izskatīšana pēc būtības ir pabeigta. Un pirms mēs atklājam tiesas debates, tiesa pasludina pārtraukumu līdz 16.30.

(Pārtraukums)

**Sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājs
Aivars Endziņš.**

A.Endziņš.

Lūdzu, sēdieties! Sākam tiesas debates.

Pirmajiem vārds tiek dots pieteikuma iesniedzēja pārstāvjiem. Vienu momentīņu! Kurš no jums uzstāsies tiesu debatēs? Kā, lūdzu? Trīs no jums. Cik jums laiks kopumā būtu nepieciešams?

L.Liepa.

Apmēram 20 minūtes.

A.Endziņš.

Paldies. Saeimas pārstāvim?

J.Narkēvičs.

Apmēram tik pat.

A.Endziņš.

Tātad pirmais Radziņa kungs. Lūdzu!

E.Radziņš.

Godājamā tiesa! Tātad patiešām ekonomējot laiku un to, ka varbūt nevajadzētu atkārtot visu to, kas ir ticis rakstīts un kas arī šodien mums ticis skatīts jautājumos, es gribētu izdarīt nelielu kopsavilkumu.

Gribu akcentēt to, ka pavisam īsā laika sprīdī Satversmes tiesai ir jāizskata jau otra lieta, kas ir saistīta ar aizskartajām tiesībām uz īpašumu. Un atšķirība ir tikai tā, ka, ja pirms īsa laika mums tika skatīta lieta saistībā ar Nacionālās bibliotēkas celtniecību, kur valsts vēlas ieguldīt vairāk nekā 100 miljonu latu šajā celtniecības projektā, tad savukārt šodien mēs skatām lietu, kur ir grūtības un nevar un nav iespējams atrast apmēram 2,2 miljonus latu gadā.

Jautājums ir: vai patiešām situācija ir tāda, ka nav iespējams rast kādu saprātīgu risinājumu, kas atrisinātu šo nu jau 14 gadus pastāvošo diskusiju starp denacionalizēto namīpašumu īpašniekiem un īrniekiem par maksimālo īres maksu, jo jāsaka ir tā, ka namīpašniekiem šie cilvēki, šie vairāki desmiti cilvēki ir īrnieki, būtībā civiltiesisko attiecību dalībnieki, politiķiem viņi pārsvarā ir vēlētāji. Un pie šādiem apstākļiem diemžēl var saprast, ka namīpašnieku intereses un politiķu intereses un šajā gadījumā, likumdevēju intereses, diemžēl nesaskan. Jo skumjāk, godājamā tiesa, bija dzirdēt to, ko šodien būtībā pasvītroja visas uzaicinātās personas, un, atklāti sakot, mani tas šokēja, ka būtībā līdz 2004. gadam vispārībā neviens neko īsti nav darījis šajā jautājumā no valsts puses.

Un tad, ja cienījamais kolēģis oponējot runāja par to, ir vai nav šeit tiesiskās paļāvības princips aizskarts, tad, manuprāt, šeit ir aizskarts tiesiskās paļāvības princips. Ne tikai namīpašnieka tiesiskā paļāvība, bet arī ģimeņu tiesiskā paļāvība uz to, ka valsts veiks pasākumus, lai atrisinātu šo jautājumu par attiecībām, kādas ir izveidojušās denacionalizācijas rezultātā.

Namīpašnieki visu laiku ir gaidījuši to, ka varēs noteikt brīvi ģimes maksas, vienojoties vai nu griežoties tiesā, kā nu tas būtu katrā konkrētajā gadījumā... un pēkšņi 2004. gada beigās viņi uzzina, ka tas tā nebūs, jo valsts neko nav izdarījusi pa 14 gadiem. Ģimeņi arī būtībā uzzina to pašu, samērā pēkšņi un katra jaunā Saeima attiecībā uz iepriekšējās kļūdām, norāda, ka, lūk, nav izveidoti vajadzīgie projekti... Vienīgais labums ir tas, ka neviena no patreizējiem... kopš neatkarības atjaunošanas Saeimām, nav noliegusi denacionalizāciju kā kļūdu. Nav paziņojusi. Jo, iespējams, ka beigās mēs nonāksim arī tik tālu, ja šie projekti netiks realizēti, ka pateiks, ka denacionalizācija bija kļūda. Bet no tā, vai būs labāk ģimeņiem vai ģimeņiem, diez vai... jo tomēr šīs attiecības, kādas viņas ir izveidojušās, tādas viņas ir izveidojušās. Un es nepiekrītu kolēģim, ka uz šīm attiecībām varētu tikt attiecināta attiecīgi Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 1.protokola 1.panta atruna, ka, lūk, šis jautājums nav diskutējams, jo tas ir saistīts ar reformu. Nebūt ne tā, jo šis jautājums ir diskutējams, jo šis konkrētais normatīvais akts ir pieņemts septiņus gadus pēc pievienošanās Konvencijai. Tas ir pieņemts sešus gadus pēc tam, kopš ir izdarīti grozījumi Satversmē un Satversmē ir ietverts 105.pants bez jebkādām atrunām, ka šīs tiesības mēs neattiecināsim uz denacionalizēto ģimeņu īpašniekiem. Nebūt ne tā!

Uz ko es gribu vērst uzmanību? Es gribu vērst uzmanību uz to, ka atjaunojot valstisko neatkarību tika noteikti ar Augstākās padomes lēmumu toreiz trīs valsts ģimeņu konversijas pamatprincipi. No kuriem pirmais bija ģimeņu nodošana bez atlīdzības pašvaldībai, kas vairāk vai mazāk veiksmīgi ir noticis. Otrs bija privatizācija, trešais bija denacionalizācija un zemes reforma.

Būtībā tikai denacionalizācija un šis namīpašnieku jautājums uz patreizējo brīdi ir palicis neatrisināts, jo privatizācijas gadījumā, es nezinu, vai tādēļ, ka privatizācijas subjekti bija daļēji dažreiz ārzemju kompānijas, vai tādēļ, ka privatizētāji bija vajadzīgie cilvēki... es neesmu dzirdējis nevienu gadījumu, kad privatizācijas noteikumi būtu mainīti, beidzoties termiņam. Bija termiņi, ka trīs gadus bija jāsauglabā darbavietas, bija termiņi, ka jāsauglabā apgrozījums kaut kāds noteiktos uzņēmumos, bet nekur netika noteikts, ka šiem termiņiem beidzoties, ka mēs pagarinām vēl uz trijiem, četriem gadiem. Tādēļ, ka pret viņiem, pret šiem privatizētājiem, attiecās kaut kā savādāk.

Attiecībā uz zemes reformu. Jāsaka, ka zemes reforma vispār bija vairāk ne tik ekonomisks jautājums, kā politisks jautājums. Jo.. jā, no situācijas, ka visa zeme pieder valstij, mēs pārgājām uz statusu, ka visa zeme pieder Latvijas Republikas pilsoņiem. Un šī zemes atgūšana... viņa reti, relatīvi reti kad ir saistīta ar kādu peļņas gūšanu vai tirgus attiecībām. Vairāk jau, ja vien nav atgūta, vai pēc tam iegūta zeme stratēģiski svarīgās vietās, vairāk jau tomēr šī zeme tika atgūta, senču zeme, kas bija piederējusi, tā teikt, līdz 1940. gadam bijušajiem senčiem, ģimeņiem, un attiecīgi tā zeme bieži vien laukos vēl arvien stāv atmatā un peļņa no tās netiek nekāda gūta.

Tajos dažos gadījumos, kur zemes reforma bija ierobežota, un tas bija gadījums, kad nevarēja ņemt nomas maksu, nevarēja tikt noteikta virs 5% — zem privatizētajiem objektiem Likumā par zemes reformu 12.pants, tas tika atcelts. Pagājušā gada 1.septembrī tas ir beidzies...

brīvais tirgus. Tiesu prakse tagad sāk veidoties — vai nu būs 10% no kadastrālās vērtības nomas maksa, vai 10% no tirgus vērtības, vai katrā gadījumā vērtēs to atsevišķi. Un jautājums būs atrisināts.

Vienīgais, kas ir iestrēdzis uz nākamajiem trim gadiem, tas ir jautājums par denacionalizētajiem namīpašumiem un īres maksas griestiem. Kur, kā jau mēs te nodarbojāties rīta pusē ar metodoloģiju, to varam pabeigt arī vakarā un varbūt tā ir pat labāk... un proti, šie mīti. Viņi būtībā šobrīd ir zuduši.

Pirmkārt, ir skaidrs tas, ka valsts neko nav darījusi. Iepriekšējās valdības un Saeima līdz 2004. gadam ir vienkārši ņēmušas un pieņēmušas kaut kādus normatīvos aktus, kas nav tikuši realizēti dzīvē.

Tiek runāts par to, ka mēs tagad pagarinājām šos te termiņus sakarā ar to, ka draudēja īrnieku izlikšana uz ielas. Un šodien mēs sākam klausīties, ko tad kurš ir sapratis ar “īrnieku izlikšanu uz ielas”. Mēs saprotam, ka pat atbildīgu amatpersonu izpratnē nav īstas skaidrības, kādā veidā notiek īrnieku izlikšana. Un nav pat īstas skaidrības, cik īrnieki tad ir izlikti pagājušajā gadā Rīgā – tas ir tas pamata sāpju punkts — Rīga un Jūrmala. Kaut gan par Jūrmalu, man šķiet, tas arī ir nedaudz pārspīlēts. Bet tas nav zināms.

Un visbeidzot. Nez kādēļ tiek kultivēts tāds pieņēmums, ka īpašuma atgūšana — denacionalizācija, ir pārsvarā bijusi saistīta ar to un mēs jau esam nākuši pretī bijušajiem īpašniekiem, jo jūs, lūk, varat dzīvot savā īpašumā. Bet īpašuma denacionalizācija jau nebija tāpēc, lai cilvēkiem būtu kur dzīvot. Tiem bijušajiem īpašniekiem, vai nu viņi bija Amerikā, vai Latvijā, viņiem jau visiem bija kur dzīvot. Ja jau gribēja to jautājumu risināt tādā veidā, tad vajadzēja vienkārši izstrādāt algoritmu un izmaksāt visiem kompensācijas. Un paturēt visus nekustamos īpašumus valsts un pašvaldību īpašumā, apsaimniekot un kā notiktu, tā arī mēs tad dzīvotu.

Bet, ja jau mēs nolēmām tajā laikā, ka vispirms ir nepieciešama denacionalizācija, lai mēs veidotu nacionālo namīpašnieku slāni, lai mums būtu galvaspilsētā un pilsētās nacionālie namīpašnieki, kuri uztur savus namīpašumus, kuriem ir vērtība, tad šobrīd paziņot, ka mēs par viņiem esam drusku piemirsuši, manuprāt, nav korekti.

Un, manuprāt, nav arī korekti, un es gribu pieskarties jautājumam par šo 13. pantu. Un tas, godājama tiesa, ir visnotaļ interesants jautājums. Patiešām, tikai saņemot profesora Torgāna atbildes, es tā dziļāk pievērsos šī panta redakcijām. Kā tad viņas ir attīstījušās? Un kas ir dīvaini: 13. pants 1997. gadā, Likumā par dzīvojamo telpu īri, skanēja tā: dzīvojamās telpas īres līguma nosacījumus var grozīt, īrniekam un izīrētājam vienojoties. Īres maksas paaugstināšanas gadījumā izīrētājam rakstiski jābrīdina īrnieks sešus mēnešus iepriekš, bet komunālo pakalpojumu maksas paaugstināšanas gadījumā mēnesi iepriekš. Strīdus izšķir tiesa. Ļoti skaidri, ļoti saprotami. Tajā laikā bija spēkā jau tie “griesti”, kādi toreiz jau pastāvēja ar Ministru kabineta noteikumiem.

Pēc tam, tajā pašā 1997. gadā šim 13. pantam radās otrā daļa. Savādākā redakcijā, kas noteica, ka par to, ka tiek paaugstināta dzīvokļu īres maksa, izīrētājam īrnieks ir rakstveidā jābrīdina sešus mēnešus iepriekš, ja īres līgumā nav noteikta cita kārtība vai termiņš; ja dzīvokļa īres maksa ir paaugstināta saskaņā ar grozījumiem likumos vai Ministru kabineta noteikumos, kas reglamentā maksāšanas kārtību, jābrīdina vienu mēnesi iepriekš. Arī visnotaļ skaidrs un saprotams.

Tad nāk grozījumi, kas pieņemti 2001. gada 5. jūlijā. Un 13. pantā parādās sekojoša otrā daļa. Ja dzīvojamās telpas īres līgumā ir paredzēta iespēja līguma darbības laikā paaugstināt īres maksu, izīrētājs vismaz sešus mēnešus iepriekš rakstveidā brīdina īrnieku par tās paaugstināšanu, ja līgumā nav noteikts citādi. Brīdinājumā norādāms paaugstināšanas iemesls un finansiālais pamatojums. Proti, parādās šis jēdziens: “Ja īres līgumā tiek paredzēta iespēja paaugstināt īres maksu”. Bet tajā pašā laikā likumdevējam ir skaidrs ka vairumā gadījumu denacionalizētajos namos ir šie te padomju laika īres līgumi, kuros nekas tāds nav rakstīts. Pirmkārt. Un otrkārt, tajos īres līgumos, kas ir pārslēgti.... Par šo jautājumu nav runāts, jo bija spēkā likums, kurš pasaka, ka jābrīdina vienkārši sešus mēnešus iepriekš. Bet likumdevējs gluži korekti pārejas noteikumos 8. punktā, pārejas noteikumu 8.punktā, ir noteicis, ka, ja dzīvojamās telpas īres līgums, izņemot pārejas noteikumu 2., 3., 4., 5. un 6. punktā minēto: noslēgts laika posmā līdz 2001. gada 31. decembrim, tajā noteiktā īres maksa līguma darbības laikā var tikt paaugstināta, ievērojot 13. panta otrās daļas noteikumus, proti, izņemot gadījumus, ja 4. punkts ... ja dzīvoklis atrodas denacionalizētā īpašumā. Jo likumdevējam bija skaidrs, ka tādā gadījumā nevar būt runas, ka tajā līgumā varētu būt kaut kādi principi par īres maksas paaugstināšanu.

Savukārt šodien apstrīdētajā normā, ir ne jau tikai mainīti un pagarināti šie te termini. Šajā šodien apstrīdētajā likumā “Par grozījumu izdarīšanu 13. punktā”, parādās jauna arī 8. punkta redakcija. Proti, ka, ja dzīvojamās telpas īres līgums, izņemot pārejas noteikumu 2. un 3. punktā minēto, noslēgts laika posmā līdz 2001. gada 31. decembrim, tad attiecīgi īres maksa var tikt paaugstināta, ievērojot likuma 13. panta otrās daļas noteikumus, proti, izņemti ārā, it kā nemanot, it kā pilnīgi nebūtiski izņemti ārā trīs punkti un šis ierobežojums attiecībā uz denacionalizētajiem namiem. Un patiešām izveidojas tāda situācija, ka gadījumā, ja netiek atcelts viss šis 13. punkts, kā mēs lūdzam tiesai, tad patiešām varētu izveidoties tāda situācija, ka labi... “griesti” tiek atcelti, bet, tā kā īres līgumā nav paredzētas tiesības paaugstināt, tad jūs tur neko nevarat paaugstināt un jūs vispār pat tur nedrīkstat prasīt paaugstināt. Kaut arī sākotnēji pirms grozījumu izdarīšanas, šādas tiesības bija.

Tā, ka es domāju, ka konkrētajā gadījumā, pieņemot šo steigā it kā likumu, patiešām šī denacionalizēto namīpašumu īpašnieku intereses tika ierobežotas pilnīgi neproporcionāli un pilnīgi prettiesiski.

Visbeidzot. Es gribētu tikai pieskarties un kolēģi, jums paskaidrot sīkāk tieši par šiem jautājumiem sakarā ar Satversmes 1. panta interpretāciju, es gribu pieskarties šim jautājumam par to — ko tad darīt?

Godājamā tiesa! Es patiešām uzskatu, ka risinājums ir pavisam vienkāršs. Gadījumā, ja šī norma tiek atstāta. Un ja īpašnieks un īrnieks nevar vienoties par īres maksu, tad notiek iešana uz tiesu, griešanās tiesā, kur tiesa nosaka šo īres maksu. Un, lai pašvaldībai dotu iespēju realizēt sociālās programmas, nu vienalga, man arī, protams, izraisa lielu smīnu šī jauno māju celtniecība un viss kas tāds... tas protams, ir ļoti labi un derīgi priekš deputātiem, bet tajā pašā laikā es domāju, ka, ja mēs noteiktu.. ka tiesas spriedums par īres maksas noteikšanu stājas spēkā ar nosacījumu, pieņemsim pēc trīs mēnešiem, pēc četriem mēnešiem, vai pat pēc sešiem mēnešiem, tad ir pilnīgi pietiekošs laiks tai personai, attiecībā uz kuru šī jaunā īres maksa tāpat attieksies, gan priekš tā, lai

viņa pati varētu izvērtēt, vai viņa varēs vai nevarēs maksāt jauno īres maksu, vai gan arī priekš tā, lai pašvaldība izvērtētu jautājumu, vai šai personai ir vai nav vajadzīga šī sociālā palīdzība....

Jo, godājamā tiesa! Tie statistiskas skaitļi, kas šodien tiek minēti par tām ģimenēm, kurām ienākumi nepārsniedz šos 200-300 latus, nu diemžēl, godājamā tiesa, nu ir jāatzīst, ka mēs esam nedaudz tāda ne tikai celtniecības un hipotēku ekonomiska burbuļvalsts, bet arī šie ienākumi, kādi tiek deklarēti, nu diemžēl... bet viņi neatbilst tam, ko mēs redzam tajās vietās, kur tiek uzcelti jaunie tirdzniecības centri un kur apgrozās... un ne jau tikai tur. Tūristu tur ir vismazāk. Un ne jau tikai namīpašnieki, arī īrnieki tur ir atrodami.

Tādēļ, godājamā tiesa, es uzskatu, ka prasība... pieteikums konstitucionālā sūdzība ir pamatota un apmierināma.

Paldies.

A.Endziņš.

Liepas kungs?

L.Liepa.

Paldies, godātā tiesa! Tātad vēlreiz: šeit šobrīd šodien šajā tiesas sēdē mēs skatām lietu, kas ir saistīta ar pieteicējuprāt, notikušu pamattiesību pārkāpumu. Un gluži dabiski, arī atbildētāju un arī vairāku pieaicināto personu pārstāvji ir mēģinājuši faktiski visu šo te mūsu diskusiju reducēt uz kaut kādu vienu vai citu aspektu, bet neskatīties uz šo te pašu problēmas būtību. Tātad — vai vispār ir pamattiesību pārkāpums un tātad no tā izrietošā nepieciešamība piemērot taisnīgu līdzekli, lai šo pārkāpumu novērstu vai kaut kādā veidā kompensētu tā radītās negatīvās sekas.

Godātās tiesas judikatūra, godātās tiesas prakse ir atzinusi, ka... un pamatoti atzinusi, ka īpašumtiesības patiešām var ierobežot. Tas ir viens no pamattiesību veidiem, kuru atsevišķos gadījumos var ierobežot. Taču, kā katrs izņēmuma gadījums, tas ir īpaši specifiski jānovērtē. Tas ir jāvērtē pēc principiem, kurus arīdzan ir Satversmes tiesa noteikusi savos spriedumos.

Pirmkārt, vērtējot šo īpašumtiesību ierobežojumu un tā konstitucionālo pamatotību, ir jānovērtē, vai tas ir noteikts likumā.

Otrkārt, vai tam ir leģitīms mērķis.

Un treškārt, tātad vai šis piemērotais ierobežojums ir samērīgs, proporcionāls labumam, sabiedriskajam labumam, kas tiek sasniegts ar šādu ierobežojumu piemērošanu.

Un es pavisam īsi par visiem šiem trim punktiem, kuri tātad galarezultātā pēc mūsu pieteicēju prāta, nebūt nav pamatoti. Un tātad mūsaprāt šis ierobežojums, kā jau to arī norādīja pirmais runājošais advokāts, kolēģis Radziņš, ir patiešām nepamatots un tādēļ arī ir jāatceļ.

Pirmkārt, tātad vai vispār ir noticis pamattiesību pārkāpums? Mūsaprāt, mēs, protams, varētu vieglprātīgi pieņemt, ka godājamai tiesai, pieņemot lietu izskatīšanā, tātad šis jautājums dabiski ir vērtēts, kā acīmredzot pārkāpums, kura pamatotība ir vērtējama, ir noticis.

Godātais Saeimas pārstāvis mēģināja mūs šorīt no rīta vēl pārliecināt, ka pārkāpuma nemaz nav. Jo denacionalizācijas rezultātā taču ir fantastiskas iespējas. Tātad namīpašnieki var, pirmkārt,

izmantot paši šo denacionalizēto īpašumu. Un tādas tiesības viņiem likumā ir. Par to mēs nestrīdamies.

Otrkārt, tātad tika minēts arguments, ka šo īpašumu namīpašnieki, galu galā, ja jau reiz viņi ir tik uzņēmīgi cilvēki un tik uzņēmīgu cilvēku atvases, ka ir kļuvuši par īpašniekiem, viņi taču varētu kaut kādā veidā, nu, veikt tādu iekšējo līdzsvaru, ir tā sauktās, kā jau te kolēģis pieminēja jēdzienu “komercplatības”. Nu, pirmkārt, atkal jau tas nav juridisks termins, taču iesaistoties šajā diskusijā, varētu piekrist, ka ir telpas, kuras neaizņem tie īrnieki, kuri atrodas šajās telpās uz leģitīma pamata jau pirms denacionalizācijas datuma. Tātad tās būtu telpas, kuras varētu izmantot arī saimnieciski.

Taču, godātā tiesa, ar šiem diviem argumentiem, ko var izmantot paši un tajā skaitā, ka varētu izmantot arī no komercdarbības gūtos ienākumus, mēs neatbildam uz pieteikumu iesniedzēju pamatoto prasību. Tātad šeit nav runa par konkrētiem īpašumiem, kuros ir ... kā kolēģis arī to mēģināja parādīt, tik un tik kvadrātmetru vietas bāram vai, Dievs nedod, kazino, ar kuru varētu pilnībā nosegt un faktiski arī sponsorēt tur dzīvojošos denacionalizēto namu pirms tam tur mītošos īrniekus, bet runa ir par īpašnieku kopu, uz kuriem ir jāskatās kā uz sociālu grupu. Tātad uz personu grupu, kam pieder nekustamais īpašums, kurā ir īrnieki, kuri uz likuma pamata var nemaksāt pienācīgu summu, kas būtu nepieciešama atbilstoši īpašuma stāvoklim, īpašuma atrašanās vietai, lai šo īpašumu uzturētu.

Tātad, mēs konstatējam, ka šis pamattiesību pārkāpums tomēr pastāv, jo pašā pamatā, ja persona pārņem denacionalizācijas gaitā nekustamo īpašumu, kurā atrodas īrnieki, kuriem likumā ir noteiktas tiesības nemaksāt to summu, kas ir nepieciešama īpašniekam, lai vispār varētu uzturēt šo īpašumu, var skaidri un gaiši konstatēt, ka likums pieprasa pienākumu rūpēties par šo īpašumu, pieprasa pienākumu to uzturēt, kaut vai tikai tādā minimālā pamatpakalpojumu pamata sniegšanas līmenī, bet nenodrošina un neparedz tiesības, neparedz iespējas īpašniekam izmantot, teiksim, tās saimnieciskās prasības, kādas tam būtu vērojamas pret šiem īrniekiem, kas šajā namā atrodas.

Mēs tādējādi konstatējam, ka, protams, šis pamattiesību pārkāpums ir. Mēs to secinām, pamatojoties arī uz lietā iesniegtajiem dokumentiem, kur ir pievienots saimniecisks aprēķins par konkrēto pieteicēju kopīgi vai atsevišķi piederošo namīpašumu saimniecisko stāvokli, par to, kāda nauda ir nepieciešama, lai tos uzturētu. Un tātad mani nepārliecina un es, godātā tiesa, paļaujos, es ceru, ka arī godāto tiesu nevar pārliecināt argumenti, ka ir dažādi blakus apstākļi, ir kaut kādi papildu elementi, ar kuriem varētu tātad pievērt acis uz šo pamattiesību pārkāpumu, tātad uz šo īpašumtiesību ierobežojumu.

Otrais un, manuprāt, diezgan tātad kritiskais un diezgan sarežģītais jautājums ir par to, tātad vai pastāv leģitīms mērķis. Godātā tiesa! Šeit jau ir bijusi izvērsusies diskusija, un varbūt pastāv viedoklis, ka šiem konkrētajiem ierobežojumiem nav leģitīma mērķa un tomēr pieteicēju ieskaits ir, ka mēs saredzam leģitīmu mērķi, kas pamato šo likumu, tātad pamato šo mērķi, kāpēc šie ierobežojumu īpašumtiesībām varētu būt izvirzīti. Un faktiski tie ir veseli divi.

Pirmais, tas ir sociālais mērķis, tas ir, nodrošināt noteiktu cilvēku tiesības, kas ir saistītas ar to, kā teikt, ar iztikas minimuma paketi, kuru valsts savā Konstitūcijā, Latvijas valsts savā Satversmē ir apsolvījusi šiem indivīdiem.

Un otrais ir ekonomiskais mērķis. Tātad savā ziņā arī šeit tika debatēts par tā saucamā īres namu īpašumu tirgus attīstību, kas noteikti arī ir viens no mērķiem, kāpēc šīs normas ir tādas, kādas viņas ir likumdevējs formulējis.

Tātad pie pirmā — sociālā mērķa — mēs varētu... faktiski mēs gaidījām visu šo procesa dienu, bet tā arī īsti nenonācām pie īstas, specifiskas atbildes par to, vai šī, vai Saeimas vai godātā atbildētāja leģitīmais mērķis ir bijis aizsargāt visus īrniekus, kādi tie bija denacionalizācijas brīdī, un attiecīgi turpina līdz pat šai baltajai dienai pastāvēt šajos īres namos, vai arī runa ir tikai par šaurāku grupu, tātad tikai par tiem īrniekiem, kuru mantiskais stāvoklis, sociālais stāvoklis neļauj vai liedz tātad tiem iespējas maksāt to naudas summu, kura būtu nepieciešama, lai šos īpašumus varētu uzturēt.

Mēs ar pilnu pārliecību no rīta, nākot uz šo tiesas sēdi, uzskatījām, ka Satversmes, precīzāk sakot, Saeimas izvirzītais leģitīmais mērķis ir aizsargāt tikai vienu ļoti šauru specifisku iedzīvotāju grupu. Taču īsti mums nav pārliecības par to, vai ir viendabīga attieksme, un es ceru tātad arī sagaidīt, iespējams, varbūt debatēs atbildi uz šo jautājumu, par kādu īrnieku aizsardzību likumdevējs ir iestājies, radot šīs normas.

Godātā tiesa! Tas ir ļoti svarīgi. Ja ir runa par visu, jebkādu īrnieku aizsardzību, tad, iespējams, šīs normas ir attaisnotas. Jo šīs normas, kā jūs, godātā tiesa, varat redzēt, nediferencē, tās nenosaka ne mazāko atšķirību attiecībā uz piemērojamību īrniekiem. Tātad, vai tas īrnieks ir spējīgs samaksāt vai nav spējīgs samaksāt, viņam vienalga ir noteikti vieni un tie paši griesti. Tātad mans secinājums pēc šīs šodienas sēdes ir tāds, ka likumdevējs ir, manuprāt, nepamatoti izvēlējis nepareizu leģitīmo mērķi — tātad aizsargāt visus īrniekus, kādi tie bija denacionalizētajos namos. Un šo manu pieņēmumu vēl vairāk pamato secinājums, ko mēs tagad konstatējam, ka taču.... ka līdz 2000. gada otrajam.. ceturtajam posmam, man tagad ir ļoti grūti pateikt, kad tad īsti tas darbs ir sācies, jo tad, kad mēs prasījām ministrijas pārstāvei, kad tad jūs sākāt, vai 2004. gadā, tad pirmie tika izteikti vārdi: “Nē, nē, faktiski agrāk!” Nu bet mēs konstatējam, ka tātad pēdējo trīs, četru, piecu gadu laikā ir tikai sākts nopietns darbs valdības līmenī pie tā, lai konstatētu, ko tad īsti ir jāaizsargā.

Mans pieņēmums ir, ka šis mērķis, kuru ir izvirzījusi Saeima, ir aizsargāt visus denacionalizēto namu īrniekus. Un šis mērķis ir par plašu. Tas ir krietni par plašu tam, tātad ko šī sabiedrība varētu pieprasīt no likumdevēja.

Mēs akceptētu... mēs akceptētu, un es domāju, ka jebkurš saprātīgi domājošs cilvēks, godātā tiesa, šeit klātesošie akceptētu, ja leģitīmais mērķis būtu definēts: aizsargāt tos, kas nav spējīgi samaksāt īres maksu. Un tādā gadījumā mēs likumsakarīgi prasītu, lai instruments, ar ko tiek aizsargāti šie cilvēki, šie iedzīvotāji, šīs ģimenes, būtu piemērots, atbilstoši samērīgs. Tātad mēs, godātā tiesa, jau esam nonākuši pie šī 3. punkta, proti, pie izvēlētā līdzekļa samērīguma.

Pirms tam es pavisam nelielu, var teikt, tādu iekšēju sentenci gribētu paust par otro leģitīmā mērķa daļu, par kuru mēs šeit šodien arī tikām debatējuši daudz. Proti, par to, vai mēs ar šo likumu, kāds tas ir, tā kopumā, tajā skaitā arī ar šiem pantiem un pagaidu noteikumiem, vai mēs veicinām sociāli ekonomisko mērķi, proti, īres namu īpašuma tirgus attīstību? Patiesību sakot, mēs nonākam pie pilnīgi pretēja efekta, par ko ļoti daudz rūgti izteicās arī šeit klātesošie un uzaicinātās personas.

Proti, nepastāv patiess īres namu īpašuma tirgus. Ne tikai Latvijā vispār, bet pat metropolē, pat šajā gandrīz miljonu pilsētā Rīgā, kurā būtu viss pamats — šeit ir ekonomiskā attīstība, šeit ir vismazākais bezdarba līmenis, šeit ir pietiekoši lieli ienākumi, lai maksātu par šiem īres dzīvokļiem. Nepastāv. Kāpēc? Pavisam vienkārši: mūsaprāt, tāpēc, ka jebkura protekcija kavē šo tirgu. Un godātās Saeimas radītās normas ir protekcija, kas kavē šo īpašumu tirgu.

A.Endziņš.

Es atvainojos, Liepas kungs, ir pagājušas 26 minūtes... Jo jūs kā divi pārstāvji kopā... Cik jums būtu nepieciešams laiks?

L.Liepa.

Es esmu bijis pārāk optimistisks. Jā, vai es drīkstētu palūgt vēl 10 minūtes!

A.Endziņš.

Vai nav iebildumu? Lūdzu!

L.Liepa.

Paldies. Godātā tiesa! Es patiešām nevēlos neko vairāk, kā tikai pabeigt.

Un 3.punkts ierobežojumi — piemērot šo ierobežojošo normu, samērīgums un proporcionalitāte.

Pirmkārt, jau man gribētos sacīt... tagad, paskatoties no malas, ko tad īsti valsts ir gribējusi no privātīpašniekiem, no šo namu denacionalizēto ēku īpašniekiem? Tās ir vēlējušās un, manuprāt, šī prasība, sākotnējā ir visnotaļ pamatota un es to arī saprotu iekšēji.

90. gadu sākumā valsts ir teikusi šiem privātīpašniekiem: “Latvieši, vienalga, ebreji, krievi, vienalga, kas jūs esat, īpašnieki, vai mēs jums varam palūgt pagaidām nepiemērot to ekonomisko modeli, kāds normālā tirgus situācijā būtu jāpiemēro? Tas ir, prasīt no īrniekiem tik naudas, lai jūs varētu atļauties uzturēt normālā kārtībā šos īpašumus? Lūdzu, pagaidām nepiemērojiet šo formulu!”

Tātad es atļāvos literāri parafrāzēt likuma normu, kas saucas “Pagaidu noteikumi, nosakot maksimālo īres apjomu”. Šī literārā parafrāze diemžēl ir ievilkusies un tā turpinās vēl un vēl un vēl. Tātad īpašnieki joprojām, no tiem tiek prasīts pagaidīt, nepiemērot tirgus apstākļus savam īpašumam un sava īpašuma uzturēšanai un apsaimniekošanai, kamēr valsts vai pašvaldība tiks skaidrībā par atbildības sadalījumu.

Godājamā tiesa! Vēl šodien tiesas zālē mēs pārliecinājamies, ka valsts un pašvaldības īsti skaidri tātad šo atbildības sadalījumu nav spējušas sadalīt. Tātad, kas no tā cieš? No tā cieš tikai un vienīgi privātīpašnieki, tie, kuru mājās atrodas šo denacionalizēto namu īrnieki, kas tur ir dzīvojuši pirms denacionalizācijas brīža.

Protams, varētu pateikt: nē, kāpēc, viss ir skaidri sadalīts. Valsts skaidri zina, ka tai īsti nekādu fondu nebūs, tā ir atdevusi pašvaldībai, varbūt beigās kaut kas parādās, bet pašvaldības izstrādātie mehānismi vēl joprojām nestrādā. Un tātad mums nav pārliecības, ka arī šobrīd pagaidu noteikumos noteikto termiņu pietiks, lai šo instrumentu īstenotu.

Tad mums atliek tikai vienīgi viens jautājums: “Cik ilgi?” Šo jautājumu kolēģis Radziņš jautāja teju vai katram runātājam: “Cik ilgi vēl?” Mums nav viennozīmīgas atbildes. Mums drīzāk rodas pārlicība, ka īsti droši nevar zināt, cerams, ka pagaidām ar to noteikto to pēdējo termiņu pagaidu ierobežojumi pietiks, bet visticamāk, ka nepietiks.

Tas nozīmē, ka ar šo tiek grauta mūsu tiesiskā pašāvēība, ka likumā stingri noteiktais termiņš arī tiks ievērots. Uz šo termiņu mēs pašaujamies nevis tikai, lai iezīmētu kalendāros noteiktus datumus, bet pašaujamies arī, veidojot savu dzīvi, savu īpašumu uzturēšanu, un beigās savu un savas ģimenes likteni.

Galū galā, godātā tiesa! Es atvainojos par tādu emocionalitāti, bet mana māte bija spiesta pagājušajā gadā savu māju pārdot, jo tā vairs neizturēja. Un šos kaut vai sešus dzīvokļus, kas viņas mājā atradās, apsaimniekot... viņa vienkārši nespēja ne izlikt šos īrniekus, kas bija viņas seni paziņas un seni kaimiņi, nedz arī uzturēt, jo viņa bija ieguldījusi daudz vairāk, krietni daudz vairāk naudas mājas uzturēšanā, nekā viņa bija savākusi no šiem iedzīvotājiem, kas tur dzīvoja. Viņa aizgāja no šīs mājas.

Es ceru, godājamā tiesa, ka jūs pieņemsiet mūsu pieteikumu, ne tikai rūpīgi to izskatot, bet arī novērtējot pēc būtības un atceļot, mūsaprāt, nekonstitucionālos, nesamērīgos ierobežojumus, kas ir uzlikti vienai sociālai grupai, noteiktai iedzīvotāju kategorijai, jo ne jau visi namīpašnieki ir ierobežoti, ierobežoti ir tie namīpašnieki, kuru namīpašumos joprojām ir īrnieki, kas tur dzīvojuši līdz denacionalizācijai.

Tādējādi, protams, ņemot to visu kopā, mēs uzskatām, ka šī norma ir antikonstitucionāla.

Paldies.

A.Endziņš.

Klēbaha kungs?

P.Klēbahs.

Godājamā tiesa! No debatēm, kas šeit izskanēja no Saeimas puses un no pašvaldības puses, varēja skaidri saprast, ka visus šos iepriekšējos gadus Saeima faktiski un pašvaldības ir stāvējušas tā maliņā un neko nav darījušas.

Un Saeimas pārstāvis nav arī apšaubījis nevienu ciparu par mūsu aprēķinu, cik tad faktiski izmaksā viena m² uzturēšana dzīvojamās platības.

Tādējādi es uzskatu, ka mūsu prasība ir apmierināma. Vēl jo vairāk tāpēc, ka es neredzu tos mērķus un mehānismus, ar kuriem tiešām... tādu labu gribu, tāpat ar kuru Saeima sadarbībā ar pašvaldībām vēlētos šos jautājumus sakārtot. Ir investēti daži miljoni tikai. Tas pēc būtības to problēmu risina kaut kādu 5 procentu robežās.

Nu, ja Saeimas pārstāvis uztur prasību un vēlas sagraut arī turpmāk, lai brūk mans īpašums un es viņu nevaru uzturēt, nu... Bet es lūdzu tiesu apmierināt mūsu prasību.

A.Endziņš.

Paldies. Līdz ar to vārds tiesu debatēs tiek dots Saeimas pilnvarotajam pārstāvim zvērinātajam advokātam Jurim Narkeviča kungam. Lūdzu!

J.Narkevičs.

Godājamā tiesa! Manu sakāmo debatēs ievērojami apgrūtina godājamo pieaicinātās personas Trofimova kunga un godājamā iesniedzēja Andersona pārstāvja kunga apgalvotais, ka nav skanējis neviens iebildums par godu iesniedzēju iesniegumam pievienotajai tāmei. Šie apgalvojumi paliks protokolēti un beigās, kā saka, viņi paliks lietā. Mēs vienkārši uzskatījām, ka nav Konstitucionālajā tiesā... nav Satversmes tiesas pienākums izskatīt vispārīgās jurisdikcijas tiesai piekritīgu strīdu par tāmes pamatotību.

Pirmais darbs, ko darīja darba grupa, kas gatavoja atbildes projektu, bija... uzmanīgi izvērtēja un izanalizēja šo tāmi un konstatēja, ka tā ir nesamērīgi sadārdzināta. Tas nebūtu Satversmes tiesas pienākums šo te vērtēt. Un proti, tāmē ir iekļauti divām blakus esošajām mājām... saprotiet manu domu...

A.Endziņš.

Es atvainojos... Satversmes tiesas saņemtajā konstitucionālajā sūdzībā pieteikumā netiek apstrīdēta, lūk, šī tāme. Ja pieteicēji to ir izmantojuši kā argumentāciju, vai kaut kas tamlīdzīgs, tā ir cita lieta. Pieteikumā šāda prasība, lai mēs apstiprinātu, lūk, tāmi 2 latu vai 1,5 lats, nepastāv. Tāpēc, lūdzu, par šo jautājumu...

J.Narkevičs.

Es pilnīgi piekrītu jūsu aizrādījumam, tas ir pamatots. To izraisīja vienkārši šī pozīcija.

Šie apsaimniekošanas izdevumi bija 60 santīmi par kvadrātmetru, kas atbilst pašreizējiem.... Atbildot uz godājamo iesniedzēju debatēs izteikto, proti, ka mīti ir zuduši... Tātad izskatot lietu, mēs konstatējām, ka mums ir jāpanāk, Saeimai, vienots tiesiskais regulējums vairākās pēc būtības juridiski atšķirīgās lietās. Proti, kādā veidā jānodrošina tieši neteikta... bet faktiski pastāvoša nesamērība starp ievērojami neizdevīgu īres mājas, īres dzīvokļu apsaimniekošanas darbību un no īrniekiem attīrīta nekustamā īpašuma pārdošanas darbība. Pirmajā gadījumā ienākumi ir ar zemu rentabilitāti, otrajā gadījumā ienākumu summas ir vērtējamas miljonus. Šis arguments tieši netiek izvirzīts un tam visam kā dzīvais vairogs tiek virzīts pa priekšu apstrīdētā norma, uzrādot, ka tā liedz apsaimniekot īpašumu.

Otra lieta, kas parādījās šodien tiesā... Tika pieminēta un kas pēc būtības pastāv, un kas tika pieminēta tikai ar smaidu, tā ir, proti, neregistrētas darbības, kas atzīstamas par neregistrētu uzņēmējdarbību, darbības, kas atzīstamas par neregistrētiem skaidras naudas maksājumiem, darbības, kas atzīstamas par izvairīšanos no nodokļu maksājumiem. Tas viss notiek pienācīgi neveicot... neievērojot likuma prasības, tas viss notiek attiecīgi apsaimniekojamā fondā, neatkarīgi no tā piederības... privātajā fondā, bet it sevišķi denacionalizētajos dzīvokļos.

Izpildvara ir veikusi lielu darbu, apzinot, sakārtojot un attiecīgi pakļaujot statistikai patreizējo stāvokli, objektīvos rādītājus, statistikas datus privātajā dzīvojamā fondā.

Es vēlētos oponēt godājamajiem iesniedzējiem jautājumā par ierobežotās normas ierobežoto... ierobežotās sabiedrības daļas definējumu. Šinī gadījumā viņi uzskata, ka ierobežoti ir denacionalizēto namu īpašnieki. Es vēlētos precizēt, tas arī parādījās lietas izskatīšanas gaitā, proti, ka ierobežoti ir tie denacionalizēto namu īpašnieki, kuri nav vienojušies īres līgumā par ko citu. Vienošanās, kā ir minēts apstrīdētajā normā, ja vienošanās par ko citu nav panākta.

Apstrīdētā norma neierobežo pēc būtības izīrētāja tiesības vienoties par jebkuru īres maksu. Un apstrīdētā norma paredz tikai ierobežojumus šīs nevienošanās gadījumā. Tā kā nav runa par aizskartās, ar normu skartās kategorijas norobežošanu ar kādu sociālu grupu, ir runa par aizskartās kategorijas norobežošanu atkarībā no to attieksmes pret likumu, to likumu realizāciju. To likumu realizāciju, slēdzot attiecīgus īres līgumus.

Līdz ar to ir jautājums par leģitīmo mērķi — vai tas attiecas uz visiem, vai tas attiecas uz tiem attiecīgajiem īrniekiem, kuriem mantiskais stāvoklis liedz. Tātad likums paredz drošības mehānismu tai daļai, kas nav spējuši vienoties brīvprātīgā, savstarpējā Civillikumam pakļautā civiltiesiskā attiecībā.

Tiek minēts pārmetums attiecīgi gan Saeimai, gan attiecīgi izpildvarai par apstrīdētās normas un tās izpildrealizācijas mehānisma tiesību aktu paketes pieņemšanu novēloti, ar pāris mēnešu novēlošanos, pāris dienu paziņojums tiek kavēts un tamlīdzīgi... Tas ir tātad atzīstams, vērtējot pēc konkrēto normu izdošanas datumiem, bet es vēlētos jautāt un uzdot pretjautājumu. Ko mēs vēlamies? Ko mēs vēlamies likt vietā? Vai šie attiecīgie nokavējumi, aizkavējumi, vai viņi padara par neesošu šo kompensācijas mehānismu, kas ir uzsākts darbībā... kas ir uzsācis darboties... kam ir izdalīts tātad budžeta finansējums, kā jūs dzirdējāt no Reģionālās attīstības ministrijas pārstāvja... no lielākās pašvaldības, kurā ir lielākais šīs denacionalizēto namu īrnieku un attiecīgi izīrētāju procents. Ko mēs darīsim? Šis mehānisms ir sācis darboties. Nauda ir izdalīta. Process ir vadāms. Ir apzināta riska grupa. Lietas izskatīšanas gaitā mēs tātad vienojamies par statistiski iegūto riska grupu — 11 000. Katru gadu viņa samazināsies. Samazinoties... tātad šinī gadījumā neviena retorika nevar noliegt faktu, ka šis mehānisms ir. Neviena apšaubīšana nevar noliegt, ka šis mehānisms darbojas un viņš ir sācis darboties. Ar katru gadu samazinoties šai pašreiz apzinātajai riska grupai, iestāsies zināmi procesi. Viņi sāks samazināties kvalitatīvi.

Ja šinī gadījumā godājamie iesniedzēji apgalvo tiesu debatēs, ka maznodrošinātie... maznodrošināto iedzīvotāju kritēriji neatbilst reālajam faktam, tā nav runa patreiz. Mēs izskatām iesniedzēju pieteikumu — jautājumu par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmei. Tādā gadījumā, ja iesniedzēji apgalvo, ka šie kritēriji neatbilst, tad viņiem vajadzēja sniegt attiecīgi cita satura un cita pamata iesniegumu, pieteikumu, sūdzību un tamlīdzīgi.

Šinī gadījumā ir viennozīmīgi skaidrs, ka šie kritēriji darbojas. Ko piedāvā godājamie iesniedzēji? Godājamie iesniedzēji piedāvā laist mehānismu pašplūsmā, proti, ļaut griezties katrai aizskartajai personai tiesā. Uzdosim šo jautājumu tātad... es pārfrāzējot, atvainojiet, ja es neprecīzi izsakos... nodosim šo problēmu no to risinošās izpildvaras pašlaik, nodosim to vispārīgās jurisdikcijas tiesai. Un tad acīmredzot šī problēma būs atrisināta. Es neredzu, pārstāvēt attiecīgi savu pilnvarotāju, es neredzu šīs problēmas risinājumu.

Pirmkārt, termiņi. Mēs iegūsim hipotētiski neskaidru stāvokli, līdz kamēr parādīsies kaut pirmais atzinums, ko varēs vērtēt par judikatūru, tas būs saistošs vispārīgajai tiesai. Kamēr lieta aizies līdz Senātam, minētais materiāls tiks apkopots un vispārināts... es kā praktizējošs advokāts garantēju ne mazāk kā pusotra gada. Es varu kļūdīties attiecīgajos termiņos, bet šinī gadījumā mēs negūsim nekādu praksi. Mums ir tāpat šis manis pieņemtais pusotra gada periods ļauts pilnīgai pašplūsmai. Godājamie iesniedzēji saka, ka sagrausim patreiz esošo izpildvaras piedāvāto stāvokļa risinājumu. Mums nevajag ne pārceļšanās pabalstu, ne daļēju līdzfinansēšanu, nedz arī pašvaldības dzīvokļu īri... nodosim visu jautājumu vispārīgajai tiesai.

Godājamais iesniedzēju pārstāvis saka — ko mēs apzīmējam ar izlikšanu no dzīvokļa. Neesot rasta atbilde uz jautājumu par izlikšanu no dzīvokļa. Šinī gadījumā tiešām formulējums ir varbūt neprecīzs, bet ar izlikšanu no dzīvokļa var saprast likuma “Par dzīvojamo telpu īri” 28.5. panta prasībām neatbilstošu prasību vispārējās jurisdikcijas tiesā izlikt īrnieku bez, pretēji likuma normu prasībām, bez citas līdzvērtīgas dzīvojamās telpas ierādīšanas. Šāda prasība ir nepamatota, prettiesiska un nav guvusi apstiprinājumu tiesā, bet šāda prasība netiktu minēta, ja nebūtu šie reālie fakti un gan godājamie iesniedzēji, gan cilvēki, kas sēž zālē, var apstiprināt minētos konkrētās prasības faktus. Tā ir izlikšana no dzīvokļa, pretēji likuma prasībām.

(neliels pārrāvums)

... prasība. Un mēs varam pateikties vispārīgās jurisdikcijas tiesai, ka šie notikumi netika realizēti.

Tāpat, nobeigumā es vēlos pasvītrot Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas pārstāves norādīto jautājumu, kas tika uzsvērts, kad runa iet par peļņas daļu. Strīds notiek nevis par apsaimniekošanas izdevumiem namīpašuma apsaimniekošanā, bet par attiecīgo peļņas daļu. Namīpašumu apsaimniekošanas izdevumi tāpat ir kaut kas pakļauts neitrālam, ārējam vērtējumam, neitrālam viedoklim. Sagatavojot atbildes rakstu uz iesniedzējas sūdzību, mēs nodevām tiesas izskatīšanai, ka attiecīgi ir iespējams nodrošināt tādas apsaimniekošanas izdevumus, kas pilnīgi atbilstu patreiz apstrīdētās normas noteiktajiem īres griestiem pienācīgi, lai varētu viņus segt un gūtu zināmu peļņas daļu. Iet jautājums tikai tas — hipotētiski lielāka peļņas iegūšana.

Tāpat, vai šīs peļņas daļas dēļ ir nepieciešams radīt nepārprotamu sociālo spriedzi, sagraut patreiz esošo izpildvaras iedibināto mehānismu, kas nebija vienkārši, kas prasīja daudz laika un diemžēl prasīja vairāk laika nekā tas bija nepieciešams, un atdot jautājumu tiesai... Vai tam ir nākotne? Es tāpat pārstāvam vārdā esmu pilnvarots teikt, ka mēs neredzam tam nākotni. Mēs redzam nule kā iedibinātā valstiskā regulējuma sekmēšanu un lūdzam pieteikumu atzīt par nepamatotu, bet apstrīdēto normu par atbilstošu Satversmei.

Paldies.

A.Endziņš.

Paldies. Līdz ar to tiesu debates pasludinu par slēgtām.

Vai lietas dalībnieki vēlas vārdu replikai?

E.Radziņš.

Pavisam īsi. Šķiet, ka patiešām nav bijis.. ja tā var teikt, Saeimas pārstāvja teiktā, nav bijis skaidrs šis leģitīmais mērķis, pieņemot šo likumu Saeimā. Man tas viss teiktais atgādināja, ka gadījumā, lai cīnītos ar lielu naudas summu zādzībām uz ielas, vajadzētu pieņemt likumu, kas aizliegtu cilvēkiem staigāt pa ielu vairāk kā ar desmit latiem kabatā. Tādā gadījumā mēs panāksim kaut kādu rezultātu, ka izskaudīsim kaut kādus noziedzības elementus. Šinī gadījumā šādā veidā mēs varētu izskaust nepamatotus pieteikumus tiesā par izlikšanām, vai arī šādā veidā mēs varētu izskaust nepamatotus paziņojumus par īres maksas prettiesisku palielinājumu.

Es uzskatu, ka nav leģitīma mērķa.

A.Endziņš.

Paldies. Vēlaties vārdu replikai?

J.Narkevičs.

Es uzskatu, ka leģitīmais mērķis ir, un aizskarta ir tikai tā daļa, kas nav varējuši vienoties par civiltiesisku līgumu, ko tiem paredz apstrīdētā norma. Un uzrādītā statistika rāda, ka šādi gadījumi ir ievērojamā skaitā, jo norma tiek ievērota un norma strādā.

Paldies.

A.Endziņš.

Paldies.

Tiesa, apspriežoties uz vietas, nolēma, ka spriedums tiks pasludināts šā gada 8. martā pulksten 10.00 Satversmes tiesas sēžu zālē.

Tiesas sēdes sekretārs

A.Žugans

Stenogrāfiste

M.Ceļmalniece